
This is the **published version** of the bachelor thesis:

García Vilchez, Marc; Meléndez Peretó, Anna. *Anàlisi i avaluació pilot del funcionament del programa Justícia-Joves de la Fundació Autònoma Solidària (Fas) : l'acompanyament des del centre penitenciari a la comunitat*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Criminologia). 145 pàg.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/335763>

under the terms of the license.

**ANÀLISI I AVALUACIÓ PILOT DEL FUNCIONAMENT
DEL PROGRAMA *JUSTÍCIA-JOVES*
DE LA FUNDACIÓ AUTÒNOMA SOLIDÀRIA (FAS)
«L'ACOMPANYAMENT DES DEL CENTRE PENITENCIARI A LA COMUNITAT»**

Marc García Vílchez

Dra. Anna Meléndez Peretó

Treball de Final de Grau de Criminologia 2025/26

Doble Grau en Criminologia i Dret

Facultat de Dret

Nombre de paraules: 8477

Data d'entrega: 13/05/2026

*A mi abuela Elena
Y a mí madre.*

I. AGRAÏMENTS

Vull començar amb un agraïment sincer a totes les persones que hi han contribuït, de manera directa o indirecta, en aquest treball. Sense vosaltres, probablement no hauria arribat fins aquí.

En primer lloc, vull donar les gràcies a la meva tutora, Anna, per la seva dedicació, que ha estat més del que mai hauria pogut esperar. M'ha sabut orientar de la millor manera gràcies a la seva experiència. Gràcies per totes les tutories, els correus, els comentaris i les idees (fins i tot des d'un altre país!).

També vull agrair especialment a tot l'equip de la FAS per haver confiat en mi per fer aquest projecte. En especial, a la Teresa i en Daniel, per la seva atenció, disponibilitat i ajuda constant durant tot el procés. I també, encara que de manera més breu, a la Neus, que va ajudar a plantejar la base d'aquest treball.

Als meus amics, sobretot a l'Alba, que m'ha fet d'assessora informal i lectora beta (gràcies i perdó per tots els missatges i àudios!), i a l'Ana, que m'ha escoltat durant mesos parlar només del treball. Gràcies per tots els cafès i les converses compartides.

Igualment, dono les gràcies a la meva mare, al meu pare i al meu germà, perquè, malgrat no entendre del tot el que faig, sempre m'han fet de suport. També a la resta de la meva família (avi i àvia, tiets i tietes, cosins i cosines, i les mascotes també!) per estar presents a la meva vida.

Gràcies a tots vosaltres: aquest treball és tan part vostra com meva.

II. RESUM

La finalitat d'aquesta investigació és fer, per primera vegada, una anàlisi i avaluació del funcionament del programa de voluntariat *Justícia-Joves* de la Fundació Autònoma Solidària. S'exploren els conceptes bàsics que conformen el programa, que són el voluntariat, la mentoria entre iguals i la justícia juvenil, per després revisar programes anteriors d'un caire similar des de diferents àmbits.

S'utilitza una metodologia qualitativa, basada en la tècnica de l'entrevista, grups de discussió, observacions participants i anàlisi documental, per comprendre l'experiència i necessitats dels tres grups analitzats: joves del CP, persones voluntàries i tècnics o professionals. També s'avaluen els indicadors quantitatius previstos inicialment pel programa.

Els resultats apunten una experiència global positiva, on destaca la personalització de les activitats i la comunicació i suport entre FAS i voluntaris. Es critica principalment la discontinuïtat entre joves-voluntaris i la coordinació entre FAS i CP Joves. S'identifiquen limitacions estructurals fora de l'abast del programa.

A la discussió es contrasta els resultats amb la literatura, i s'aporten les propostes de millora. Es destaca la creació de parelles de confiança, de voluntariat respecte del jove acompanyat i millorar la comunicació entre CP i FAS. També es proposa la clarificació del rol del voluntariat i l'ampliació a joves sense permís.

En conclusió, *Justícia-Joves* és un model viable que, amb la implementació de les millores proposades, especialment la de la continuïtat de joves-voluntariat i millorant la comunicació entre les dues parts, podria perfeccionar el seu funcionament i esdevenir un programa de referència.

Paraules clau: Justícia-Joves · Reinserció · Voluntariat entre iguals · Avaluació de programa

ABSTRACT

This aim of this study is to prove, for the first time, an analysis and evaluation of the functioning of the *Justícia-Joves* volunteer program run by the Fundació Autònoma Solidària. It examines key concepts underlying the program—volunteering, peer mentoring, and juvenile justice—and reviews similar initiatives from different fields.

A qualitative methodology is used, including interviews, focus groups, participant observation, and document analysis, to understand the experiences and needs of three analyzed groups: young people from the Juvenile Penitentiary Center, volunteers, and professionals. In addition, the quantitative indicators initially established by the program are also evaluated.

The results show an overall positive experience, highlighting personalized activities and strong communication and support between the FAS and volunteers. However, the main issues identified are the discontinuity of relationships between youths and volunteers, as well as the poor coordination between institutions. Structural limitations beyond the program's scope are also noted.

The discussion compares findings with existing literature and proposes improvements, such as creating trustworthy mentoring relationships (from volunteer to young people), improving institutional communication, clarifying volunteer roles and expanding the program to include youths without permits.

In conclusion, *Justícia-Joves* is a viable model that could become a reference program if proposed improvements—especially ensuring continuity in mentoring relationships and better coordination—are implemented.

Keywords: Youth · Justice · Resocialization · Peer volunteering · Program evaluation

III. LLISTA DE SIGLES I ABREVIATURES

A continuació es presenten les sigles, acrònims i abreviatures utilitzades al treball:

ApS	[TFG] Aprenentatge-Servei
Art.	Article
CE	Constitució espanyola
CP	Centre Penitenciari
FAS	Fundació Autònoma Solidària
LOGP	Llei Orgànica General Penitenciària
LORPM	Llei Orgànica reguladora de la Responsabilitat Penal del Menor
PIC	Pregunta d'Investigació Complementària
RP	Reglament Penitenciari
UAS	Unitats d'Anàlisi Significativa

IV. ÍNDEX

I. Agraïments.....	i
II. Resum.....	iii
III. Llista de sigles i abreviatures	v
IV. Índex.....	vii
1. Introducció.....	1
2. Marc Teòric	3
2.1. Contextualització	3
2.1.1. Delinqüència i justícia juvenil	3
2.1.2. Reeduació i reinserció social	4
2.1.3. Voluntariat i mentoria.....	5
2.1.4. Mentoria entre iguals	6
2.2. Revisió de programes anteriors	7
2.2.1. Programes en el context internacional	7
2.2.2. Programes en el context estatal	8
2.2.3. Programes en el context autonòmic.....	9
2.3. Programa Justícia-Joves	10
2.3.1. Característiques del programa.....	10
2.3.2. Marc legal i normatiu	12
3. Metodologia	13
3.1. Objectius	13
3.2. Disseny de la recerca i mètode d'anàlisi	13
3.2.1. Anàlisi documental	14
3.2.2. Entrevistes semiestructurades.....	14
3.2.3. Grups de discussió	15
3.2.4. Observacions participants.....	16
3.3. Procés de selecció i identificació de la mostra	16

3.4. Cronograma del treball	17
3.5. Consideracions ètiques	17
4. Resultats	19
4.1. El programa segons els joves	19
4.2. El programa segons el voluntariat	20
4.3. El programa segons els tècnics	22
4.3.1. Tècnics del centre penitenciari	22
4.3.2. Tècnics de la FAS	24
4.3.3. Tècnics dels recursos residencials	25
4.4. El programa segons les previsions de la FAS.....	25
5. Discussió i Conclusions	27
5.1. Discussió.....	27
5.2. Implicacions pràctiques	29
5.3. Limitacions	30
5.4. Possibles línies futures d'investigació	30
5.5. Conclusions	31
6. Referències	33
6.1. Referències normatives.....	33
6.2. Referències bibliogràfiques.....	34
V. Annexos	41
Annex A: Preguntes d'investigació complementàries.....	41
Annex B: Models d'entrevista i grups de discussió	42
1. Entrevista amb joves	42
2. Entrevista amb persones voluntàries.....	43
3. Entrevista amb professionals o tècnics.....	44
4. Grup de discussió amb joves.....	47
5. Grup de discussió amb persones voluntàries	48
Annex C: Model d'anotacions de les observacions.....	49

Annex D: Codi ètic.....	50
Annex E: Full de consentiment informat	51
Annex F: Transcripcions	53
ENTREVISTA: Jove 1-A	54
ENTREVISTA: Voluntària 2-A.....	58
ENTREVISTA: Voluntària 2-B.....	65
ENTREVISTA: Tècnic FAS 32-A.....	74
ENTREVISTA: Tècniques recursos P33-A I P33-B	80
GRUP DE DISCUSSIÓ: Voluntaris 5-A a 5-D	88
Annex G: Informe sobre entrevista amb tècnics CP	108
ANOTACIONS: Tècniques CP 31-A i 31-B	108
Annex H: Anotacions de les observacions	110
ANOTACIONS: Acompanyament núm. 1	110
Annex I: Anàlisi del treball de camp	112
Llibre de codis	112
Unitats d'anàlisi significativa	113
Anàlisi temàtica.....	126
Annex J: Indicadors quantitatius de la FAS.....	131

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball té la finalitat d'analitzar el funcionament i realitzar una primera avaluació pilot del programa *Justícia-Joves* de la Fundació Autònoma Solidària, programa que busca millorar la integració i reinserció social dels joves del Centre Penitenciari de Joves de Catalunya, a través del voluntariat de persones universitàries de la seva mateixa edat, amb qui fan diferents activitats adaptades als seus interessos i necessitats (Fundació Autònoma Solidària [FAS], 2024a).

El projecte es realitza sota la modalitat Aprenentatge-Servei. L'ApS fa que el treball s'orienti a resoldre una necessitat real per a la societat. La modalitat es proposa per una entitat externa sense ànim de lucre o una administració pública, que col·labora amb l'estudiant i la persona tutora de la universitat, per tal d'ajudar en el desenvolupament del projecte. Fer ApS potencia l'aprenentatge significatiu i competencial a partir de la pràctica real, i permet la millora del treball en xarxa amb altres agents socials. En aquest projecte l'entitat ha estat la FAS, el que ha permès el contacte amb diferents persones participants del programa i l'accés a documents privilegiats.

Amb relació a la rellevància criminològica, el treball és important perquè analitza i avalua un programa que dona resposta a la necessitat de facilitar la reinserció social dels joves que comencen a gaudir de permisos o a incorporar-se progressivament al medi obert. És un programa d'interès, no només pel CP Joves, sinó que també pel mateix Departament de Justícia. Per tant, a través de l'anàlisi del funcionament del programa *Justícia-Joves* es pretén dotar d'una dimensió criminològica al programa, acompanyat de propostes per a la seva millora. Aquest enfocament en l'avaluació del funcionament i eficàcia és essencial per traspasar afirmacions com el '*Nothing works*'¹ i avançar a un model de justícia basada en l'evidència.

¹ '*Nothing works*' va ser una cèlebre frase del Martinson (1974) amb relació al defecte que presenten els programes de rehabilitació en presó. El defecte era la seva manca d'avaluació després de la seva aplicació i, per tant, la impossibilitat per comprovar l'efectivitat.

Aquest treball segueix l'estructura següent: en aquest capítol (1. Introducció) es detalla la rellevància i justificació del projecte. El següent (2. Marc teòric) inclou una contextualització dels conceptes més importants, una revisió de programes anteriors, i, al final, es dona una explicació del programa Justícia-Joves. El tercer capítol (3. Metodologia) conté els objectius, el disseny i mètodes utilitzats, la mostra, el cronograma i les consideracions ètiques. El capítol següent (4. Resultats) exposa els resultats de forma ordenada segons els objectius. Finalment, l'últim capítol (5. Discussió i Conclusions), conté la discussió, les implicacions pràctiques, les limitacions, les línies d'investigació futures i les conclusions finals.

2. MARC TEÒRIC

En aquest capítol es presenta una contextualització dels elements clau de la investigació. Seguit d'una revisió de programes anteriors realitzats en diferents àmbits territorials, i, per acabar, s'explica el programa *Justícia-Joves*.

2.1. Contextualització

2.1.1. Delinqüència i justícia juvenil

Per començar, és important definir el concepte de delinqüència juvenil. Aquest s'entén com el comportament antisocial i delictiu, i habitual, de joves entre 14 i 21 anys (Fernández i Bartolomé, 2020). En el marc de la justícia juvenil, s'entén jove com a una persona d'entre 18 i 21 anys², que es troben en un moment evolutiu crític entre l'adulthood i la minoria d'edat (Departament de Justícia, 2008).

Aquesta etapa es caracteritza per la manca de maduració cerebral, una salut mental volàtil i un augment de la cerca de sensacions i sentiment de pertinença, factors que poden derivar a conflictes legals. La interacció amb el sistema de justícia a una edat tan primerenca pot comportar problemes de socialització difícilment reversibles i, sovint, complicar el desenvolupament de la persona (Bartolomé, *et al.*, 2009; Aizpúrua i Fernández, 2014; Fernández, 2025). Això ha d'afegir-se el fet que la majoria de joves que cometen delictes durant la seva adolescència després es converteixen en ciutadans funcionals que respecten la llei (Moffitt, 1993 i 2006, citat en Bartolomé, *et al.*, 2009; Fernández i Bartolomé, 2020). Per aquests motius, s'observa als joves com a un perfil vulnerable que requereix una protecció especial (Cid, *et al.*, 2025).

Per evitar el traspàs a centres penitenciaris ordinaris, els centres de justícia juvenil, o centres educatius, admeten a joves fins als 21 anys. Aquests centres, enfocats en la rehabilitació i socialització, promouen valors i conductes prosocials,

² Tal com estableix l'art. 69 Codi Penal i la LORPM a la seva exposició de motius.

com podria ser a través de programes de deshabitució o amb el règim obert, per procurar així la seva reintegració a la societat (Cid, *et al.*, 2025; Fernández, 2025).

Seguint la línia anterior, es va construir el CP Joves per a aquells que superen l'edat dels centres, però encara requereixen un tractament diferenciat. El CP es presenta com una institució que té en el centre dels seus interessos la rehabilitació i resocialització, l'educació, la formació d'hàbits i habilitats, i la creació d'estratègies de control, en especial de la violència i de consum de drogues. Es va preveure com una continuació de la protecció dels joves fins als 25 anys dels centres penitenciaris ordinaris (Departament de Justícia, 2008). Tot i aquesta previsió de continuïtat, de passar de centres educatius al CP Joves, les dades mostren que l'any 2025 aquest grup representava només l'1.21% dels ingressos respecte de 85.81% que ingressen des de la llibertat, i el percentatge restant prové de trasllats d'altres CP (Departament de Justícia, s.d.a).

2.1.2. Reeducació i reinserció social

Els programes de tractament realitzats als centres penitenciaris tenen com a objectiu la reeducació i reinserció social, perquè així s'estableix a l'art. 25.2 CE.

Els dos termes es relacionen íntimament i, difícilment, es poden separar en la seva definició. De fet, amb aquest apareixen conceptes sinònims, com seria reintegració, rehabilitació o desistiment. En qualsevol cas, el que s'extreu d'aquest ideal de la constitució és que les persones, després de passar pel sistema d'execució penal, no tornin a delinquir. La literatura criminològica apunta que, per considerar que una persona s'ha rehabilitat, han d'haver-se donat tres factors: un període considerable sense delinquir, l'assumpció d'una identitat normativa i la integració social a la comunitat (Cid, 2021a; Cid, 2021b).

Al sistema penitenciari espanyol s'utilitza el model RNR (Riscs, Necessitats i Responsivitat), pel qual es permet identificar aquells factors criminògens estàtics i dinàmics, i traçar un pla de tractament per a la reeducació i reinserció social. En joves, d'altra banda, s'usa el SAVRY, que és una eina per a la valoració del risc de violència en joves. En general, tant el model RNR com el SAVRY es consideren efectius en la detecció de necessitat, i el seu posterior tractament i, per tant,

reducció de la reincidència. Tot i això, tant la literatura com recerques en l'àmbit penitenciari català remarquen que les dues eines necessiten una formació als professionals per al seu ús efectiu i, a més, haurien d'ampliar-se per utilitzar-se amb tota la població reclusa (Cid, 2021a; Cid, 2021b; Capdevila, *et al.*, 2022; Blanch i Mancho, 2023; León i Bartolomé, 2024).

2.1.3. Voluntariat i mentoria

Una de les formes per propiciar el sentiment de comunitat a les persones condemnades és a través del voluntariat. La Federació Catalana de Voluntariat Social (2020) defineix el terme com:

El conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que aconsegueixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre. (p. 5)

Això no obstant, les persones voluntàries d'aquest programa fan activitats molt específiques que podrien fer que es cataloguessin com a mentores. Motiu pel qual s'analitza el terme a continuació.

La Coordinadora de Mentoria Social (2021) defineix la mentoria com una "intervenció social que promou la relació entre persones que voluntàriament s'ofereixen (mentores) per proporcionar un suport a altres que es troben en una situació de risc d'exclusió (mentorades)" (p. 2). Afegeix que es basa en una relació perllongada en el temps, de mínim sis mesos, i que té com a base necessària la formació del mentor perquè així pugui portar a terme adequadament la seva tasca. Una altra definició interessant és la del Servei de Presons i Llibertat Condicional³ del Regne Unit, que defineix la mentoria com una relació d'un a un no jutjadora o crítica en la qual un individu (mentor) dedica temps a fer de suport i animar a altre individu (mentorat) (2019, citat en Buck, 2021).

³ Traducció de: "Her Majesty's Prison and Probation Service".

2.1.4. Mentoria entre iguals

Hi ha diferents tipus de mentories, però interessa particularment la mentoria entre iguals. Destaca perquè les persones mentores i mentorades comparteixen certes característiques que els fan iguals, com l'edat o experiències de vida prèvies (Creaney, 2018). Aquest tipus té com a base la Teoria de l'Aprenentatge Social, perquè busca que el mentorat aprengui del mentor comportaments prosocials, per així no reincidir. Les similituds entre les dues persones participants fa que l'aprenentatge sigui favorable (Cid i Larrauri, 2023).

Això no obstant, cal mencionar que hi ha molt poca literatura adreçada a la mentoria entre iguals en joves, i quan n'hi ha és d'una persona adulta respecte d'un jove. Per això, la literatura d'adults i joves s'explicarà junta.

En aquest tipus, els mentors iguals representen un model positiu i inspirador que reforça les fortaleces i habilitats del mentorat. A més, en compartir experiències s'afavoreix a la creació d'un vincle segur. En joves, és habitual que mentors siguin persones més majors que han viscut experiències similars, com haver estat a la presó a una edat semblant. D'aquesta manera, els mentors actuen com a miralls futurs dels joves i mostren la seva capacitat de superació als problemes i trajectòria delictiva prèvia. Hi ha molta evidència que defensa els efectes positius en el desistiment, reduint la reincidència. També, alguns autors suggereixen que ajuda a reduir el consum de substàncies i les autolesions (Tolan, *et al.*, 2014; Bagnall, *et al.*, 2015; Griffiths and Bailey, 2015; Creaney, 2018; Buck, 2021; Lenkens, *et al.*, 2021; Wu, Sheehan i Pinto, 2023; Bussu, *et al.*, 2024).

És important mencionar que les persones mentores actuen com a vincles segurs, que són essencials en joves, especialment els que es troben en situació de desarrelament (Martín i López, 2022; Cid, *et al.*, 2025). De fet, això és una de les claus d'aquest tipus de mentoria i exemplifica el funcionament de la Teoria dels Vincles Socials. La creació dels vincles a través del compromís, afecció, participació i valors compartits, el doten d'una importància especial (Cid i Larrauri, 2023).

Els següents factors faciliten la creació del vincle i la mentoria: incorporar al jove a la vida en la comunitat a través d'activitats, esdeveniments o serveis de

barris i veïnats, assistir a diferents llocs públics (com biblioteques o museus) o activitats lúdiques (com concerts, partits de futbol, entre d'altres). La participació en aquestes estimula el sentiment de pertinença al grup i comunitat, el qual és molt important en el desistiment (Martín i López, 2022; Cid, *et al.*, 2025).

En canvi, hi ha una sèrie d'elements que dificulten i porten a l'abandonament per una o les dues parts: manca d'una formació sòlida al mentor (Wu, Sheehan i Pinto, 2023), problemes relacionals, d'empatia o comunicació del mentor (Creaney, 2018; Buck, 2021; Lenkens, *et al.*, 2021), la falta de motivació d'una o ambdues parts (Tolan, *et al.*, 2014; Bagnall, *et al.*, 2015; Griffiths and Bailey, 2015; Buck, 2021), possibles interferències de l'entorn del jove (Tolan, *et al.*, 2014; Buck, 2021), en el cas de diferències en l'edat entre les parts, dificultats del jove per connectar (Buck, 2021), i que el mentoratge no acompanyi als programes de tractament del jove al centre (Tolan, *et al.*, 2014).

2.2. Revisió de programes anteriors

En aquest apartat es revisen alguns programes d'acompanyament de diferents àmbits: internacional, estatal i autonòmic. Quan ha estat possible, s'ha informat dels indicadors per a la seva avaluació.

2.2.1. Programes en el context internacional

Primer, es llisten tres programes d'intervenció en joves o joves-adults, però que aporten una visió interessant i diferent, per ser de diferents països.

El programa *Young Perspectives (YOPE)*, original de Països Baixos, consisteix en un acompanyament a joves per part d'un mentor (són voluntaris que fan de suport social) i un expert (són els iguals, perquè van estar a la presó), els quals esdevenen models positius dels joves. A més, els acompanyaments consisteixen en activitats artístiques i esportives (Young Perspectives [YOPE], s.d.). El programa va iniciar en 2023, com una evolució d'un altre anterior anomenat *Young in Prison*, un programa amb uns vint anys d'experiència (Young in Prison, 2023; Young in

Prison 2024). Hi ha poca informació disponible, però valoren la percepció sobre l'experiència en el programa i la participació i continuïtat en el mateix (YOPE, 2023).

El *Voluntariado por la Reinserción Juvenil* és un programa d'acompanyament públic, inclòs dins del *Programa Nacional de Centros Juveniles* del Ministeri de Justícia i Drets Humans del Perú. És un voluntariat dirigit a joves i adolescent amb conflicte amb la llei penal, que es troben en centres juvenils de rehabilitació. Tot i que no hi ha informes públics sobre el voluntariat, s'esmenten algunes línies d'accions: la inserció laboral dels joves, l'evitació de la reincidència i a la creació de xarxes socials, entre d'altres (Govern del Perú, 2025; Programa Nacional de Centros Juveniles [PRONACEJ], s.d.).

El programa *TrailBlazers*, originari del Regne Unit, va iniciar el seu funcionament l'any 1998. Es basa en l'acompanyament social per part d'un mentor voluntari cap a un home d'entre 18 i 35 anys que es troba a presó. Es basa en sessions setmanals abans i després de sortir de presó. Normalment, el mentor va estar a la presó, convertint-lo en un programa entre iguals, i, alhora, forma part de la mateixa comunitat que el mentorat, el que crea un vincle molt fort. A més, el programa té un equip que planeja una ruta per a la incorporació laboral del mentorat després de presó (TrailBlazers, s.d.).

2.2.2. Programes en el context estatal

A continuació, es mencionen alguns programes d'intervenció en joves dins del context espanyol.

El programa d'*Intervenció socioeducativa amb joves del centre penitenciari* és de Mallorca, concretament del Centre Penitenciari de Palma i del Centre d'Integració Social de Palma. El programa es realitza pel Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (GREC) des de l'any 1998. Té com a objectiu oferir un acompanyament socioeducatiu, per permetre la posterior inserció social i laboral un cop els joves s'incorpori a la societat. També, s'intenta fer mediació familiar i incitar la participació en recursos i activitats comunitàries. No s'ha trobat evidència sobre l'avaluació del programa (Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors [GREC], s.d.).

El programa *PICE*, o *Programa Talento Joven*, és un programa d'inserció laboral per a persones en garantia juvenil, impulsat des de la Cambra de Comerç d'Espanya. S'adreça a joves d'entre 16 i 30 anys, i els ofereix orientació i oportunitats laborals, pràctiques, mobilitat internacional i formacions (Cámara de Comercio de España, s.d.). El programa s'ha pogut implementar als joves de la presó de Lleó, gràcies a l'associació *Proyecto Hombre* i a la seva iniciativa *Proyecto Joven*. La Cambra de Comerç de Lleó, en coordinació amb el CP Mansilla de las Mulas i l'associació, han obert el programa *PICE* als joves per tal d'ampliar les seves oportunitats laborals i rebre formacions diverses (Asociación Proyecto Hombre, 2022; Cámara de Comercio de León, s.d.). No hi ha informació de la seva valoració, però des del *Proyecto Joven* destaquen la importància que els joves aconseguixin feina, siguin capaços d'assumir responsabilitats, mantenir hàbits i guanyar autoestima (Asociación Proyecto Hombre, 2022).

2.2.3. Programes en el context autonòmic

Finalment, es parla de l'àmbit més proper: el català. Es presenten alguns dels programes realitzats a Catalunya basats en la intervenció en joves.

El programa *Límits*, del Departament de Justícia, consisteix en la intervenció preventiva sobre famílies de joves que passen per justícia juvenil. Deriva d'un programa anterior, *Protego*, d'entrenament a les famílies en habilitats educatives per a la prevenció de la drogodependència. Busca incrementar la funció educativa de les famílies per tal de reduir l'ús de drogues i la reincidència dels fills. Basa la seva avaluació en tres moments: inicial (perfil d'entrada), de procés (desenvolupament de les actuacions) i final (compliment dels objectius i necessitats) (Departament de Justícia, s.d.b; Martínez, *et al.*, 2015).

El programa *Reincorpora* és una iniciativa de la Fundació "La Caixa", i forma part d'un programa més gran anomenat *Incorpora*. *Reincorpora* busca facilitar la inserció sociolaboral de les persones privades de llibertat mitjançant formacions, acompanyaments, serveis a la comunitat, orientació, seguiment i intermediació. Posa al centre les capacitats i necessitats de les persones per dissenyar el seu itinerari individual. Alguns indicadors valorats són: motivació per participar,

habilitats personals i socials, canvi d'actituds, millora autoestima, seguretat i confiança, creació d'hàbits i responsabilitats, participació cívica i voluntària, i reconciliació amb la societat (Fundació “La Caixa”, s.d.; Fundació “La Caixa”, 2016).

El programa *Suport* neix del projecte *De la Presó a la Comunitat*, realitzat els anys 2015 i 2018, i adaptat, posteriorment, per la Fundació Justícia i Pau amb el nou nom a alguns CP de Barcelona. El programa es basa en l'acompanyament a la llibertat definitiva a persones que no compten amb suport familiar o arrelament social, a partir de la participació voluntària (Andròmines, s.d.; De la Encarnación i Ibàñez, 2018; Universitat de Barcelona [UB], 2017; Sánchez, 2024). Els indicadors per a la seva avaluació no són públics, però va ser avaluat recentment i van considerar-se rellevants: el vincle entre intern i voluntari, la motivació pel canvi i l'oferiment d'eines per l'alliberament de la frustració i tensió (Sánchez, 2024).

El programa *Impuls Jove*, de la Fundació Salut i Comunitat, es desenvolupa al CP Joves des de 2015. Es basa en l'acompanyament social, i busca reforçar els vincles, les relacions familiars i l'autopercepció. També, té un enfocament laboral, perquè s'ajuda a traçar un itinerari per al jove tant formatiu com professional, per poder inserir-se al mercat de treball un cop es reincorpori a la societat. No hi ha cap document públic sobre els indicadors de l'avaluació del programa (Fundació Salut i Comunitat, s.d.).

2.3. Programa Justícia-Joves

El programa *Justícia-Joves: programa de voluntariat universitari per a l'acompanyament de joves en el seu procés de reinserció social*, va iniciar en gener de 2024 per la FAS, amb l'objectiu d'acompanyar als joves que surten de permisos del CP Joves en el seu procés de retorn a la comunitat (FAS, 2024a).

2.3.1. Característiques del programa

L'objectiu general del programa és trencar l'aïllament social i estigmes dels joves, afavorint la seva reinserció. D'aquest es desprenen quatre específics: adaptar els acompanyaments a les necessitats i interessos dels joves; donar a

conèixer alternatives d'oci saludable i incentivar la motivació perquè es vinculin; identificar la xarxa de recursos i serveis per afavorir l'arrelament; i, trencar l'aïllament a través de la participació en el procés de reinserció social (FAS, 2024a).

Inicialment, el programa s'estructurava en acompanyaments per fases temàtiques que duraven quatre mesos. Encara que ha evolucionat a la realització d'acompanyament que consisteixen en activitats de diferent contingut (esportiu, artístic, cultural, musical, etc.), tipologia (grupals, sortides programades i acompanyament) i lloc d'inici i finalització (dins del CP, al recurs residencial o a la UAB), independentment d'aquestes fases (FAS, 2024a).

Pel que fa al perfil del jove del CP, aquests es troben en règim ordinari (2n grau) i reuneixen les condicions per obtenir permisos de sortida. A més, no tenen un cercle de suport proper, com família, el que fa que durant les sortides de permisos s'allotgin en dos recursos residencials: "La Caseta", de l'Associació Cedre, i l'"Hogar Mercedario", de la Fundación Mercedaria (FAS, 2024a).

Les persones voluntàries són part de l'alumnat universitari amb una edat similar a la dels joves. El procés de gestió es divideix en fases: captació i promoció; incorporació, que inclou una sessió informativa inicial, una reunió individual i la signatura del compromís; formacions, que comprèn una teòrica de 2h sobre el sistema penitenciari i desistiment, una pràctica sobre situacions específiques i un curs de 20h del Departament de Justícia; desenvolupament i seguiment dels acompanyaments; i, finalització i reconeixement (FAS, 2024a).

Respecte de la logística, el programa preveu la coordinació de diversos actors, sent el principal coordinador la mateixa FAS i els seus tècnics. Aquests es coordinen amb el CP Joves, el Departament de Justícia, els recursos residencials abans mencionats i les persones voluntàries (FAS, 2024a).

Finalment, el programa preveu una sèrie d'indicadors per a la seva avaluació: 1) Quantitatius, que fan referència al número de joves, persones voluntàries, activitats grupals, acompanyaments, sessions informatives, formacions complementàries i reunions de seguiment.⁴ 2) Qualitatius, que es

⁴ Pel llistat complet dels indicadors, vegeu l'Annex J: *Indicadors quantitatius de la FAS*.

refereix a la satisfacció dels joves i voluntariat, valoració positiva dels tècnics del CP Joves, dels recursos residencials i del Departament de Justícia (FAS, 2024a).

2.3.2. Marc legal i normatiu

En aquest apartat s'emmarcarà el programa *Justícia-Joves* dins del context legal, començant per les normes més generals estatals fins a les més específiques autonòmiques.

Primer, l'art. 25.2 de Constitució espanyola de 1978 és la base fonamental, perquè estableix que les penes privatives de llibertat seran orientades a la reeducació i reinserció social. Aquest és el principi que inspira la resta de normes de l'ordenament en aquest àmbit (Departament de Justícia, 2008; Federació Catalana de Voluntariat Social, 2020; Cid, 2021a).

Seguidament, la Llei Orgànica General Penitenciària i el Reglament Penitenciari classifiquen als interns en graus: el primer és el règim tancat, el segon el règim ordinari, i el tercer el règim obert. El programa s'inscriu en el 2n grau, el qual permet l'atorgament de permisos de sortida a la comunitat, d'acord amb l'art. 154.2 RP (Departament de Justícia, 2008; Federació Catalana de Voluntariat Social, 2020). Aquests permisos preparen per a la llibertat de forma gradual, i és aquí on es desenvolupa el programa *Justícia-Joves*. (Departament de Justícia, 2008; Cid, 2021a; FAS, 2024b; FAS, 2024c).

A escala autonòmica, està el Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal, que preveu la participació social en forma de voluntariat dins dels serveis. També, la Llei del voluntariat i de foment de l'associacionisme, que regula els drets i deures dels voluntaris, entitats i destinataris del voluntariat, i estableix la coordinació amb els organismes públics. Finalment, la Circular 4/2021 de gestió del personal extern (entitats col·laboradores i de voluntariat) als centres penitenciaris de Catalunya, detalla aspectes procedimentals com seria l'accés als centres, la formació del personal extern o la conducta de les persones voluntàries dins de presó (Federació Catalana de Voluntariat Social, 2020; FAS, 2024a).

3. METODOLOGIA

En aquest capítol, es detalla la metodologia del treball en el següent ordre: objectius, disseny de la recerca i anàlisi, identificació i selecció de la mostra, cronograma i, per últim, consideracions ètiques.

3.1. Objectius

L'objectiu general d'aquest treball és analitzar i avaluar de forma inicial el funcionament del programa *Justícia-Joves* de la Fundació Autònoma Solidària, per així proposar millores i noves estratègies a implementar en el futur.

Com a objectius específics, s'inclouen:

- 1) Analitzar i avaluar el funcionament del programa en relació a l'experiència i les necessitats dels joves (del CP).
- 2) Analitzar i avaluar el funcionament del programa en relació a l'experiència i les necessitats del voluntariat.
- 3) Analitzar i avaluar el funcionament del programa en relació a l'experiència i les necessitats dels professionals i tècnics (CP, FAS i recursos residencials).
- 4) Comprovar si s'han complert els indicadors inicialment previstos per la FAS per a l'avaluació del programa.

3.2. Disseny de la recerca i mètode d'anàlisi

Aquest treball fa servir una metodologia qualitativa i, si el Departament de Justícia ho autoritza, quantitativa de forma puntual. L'elecció d'aquesta metodologia es basa en la necessitat d'analitzar el programa des de diferents perspectives i tècniques, per donar resposta als objectius. Als següents subapartats, es detalla cada tècnica utilitzada en la investigació.

Per les entrevistes fetes fora del termini establert al cronograma d'aquest capítol es farà una anàlisi sobre àudio de forma independent. Això donat la limitació temporal i endarreriments que comportaria per la resta de l'anàlisi.

Per l'anàlisi qualitativa, s'ha utilitzat Claude, una intel·ligència artificial especialitzada en dades, com a eina inicial. La codificació ha sigut mixta: primer deductiva (categories derivades de les PIC) i, després, inductiva (adaptació segons les unitats significatives). Claude ha realitzat l'anàlisi temàtica preliminar, identificant potencials temes comuns entre participants, propostes de millora recurrents i continguts transversals. L'ús de la IA ha estat limitat, específic i indicatiu, restringit a la codificació inductiva i l'anàlisi transversal. En cap cas el contingut literal de Claude consta al treball: tot ha sigut revisat, validat i corregit manualment de forma exhaustiva per garantir precisió i evitar errors.

3.2.1. Anàlisi documental

El treball va començar amb la revisió de documents que la FAS ha proporcionat. Els documents són de diferent tipus, i en aquests es detallen, per exemple, elements com el funcionament, els objectius i l'evolució del programa, però també s'inclouen llistes de voluntaris i joves del CP vinculats al voluntariat. En general, la tipologia dels documents han estat de caràcter qualitatiu.

A part d'aquests documents, es pretén fer una anàlisi quantitativa de fonts autoritzades pel Departament de Justícia: el Programa Individual de Tractament (PIT), les dades de l'històric de justícia juvenil del SIPCE i el RISCANVI de cada jove participant del programa. Amb això es busca fer una anàlisi comparativa entre els joves vinculats per veure si comparteixen característiques en el seu perfil.

3.2.2. Entrevistes semiestructurades

La tècnica més utilitzada per a l'obtenció d'informació són les entrevistes semiestructurades, perquè s'intentaran fer amb tots els grups d'estudi. Els guions de les quals s'han elaborat a partir de preguntes d'investigació complementàries (PIC)⁵ per garantir la coherència amb tots els models d'entrevista⁶. Per a la seva anàlisi, les entrevistes seran enregistrades, transcrites i, després, agrupades en unitats d'anàlisi significativa.

⁵ Pel llistat de PIC, vegeu l'Annex A: *Preguntes d'investigació complementàries*.

⁶ Pels guions de les entrevistes, vegeu l'Annex B: *Models d'entrevista i grups de discussió*.

Pel que fa als blocs temàtics, aquests són diferents per cada grup, donat que cadascun té el seu model d'entrevista propi.

- 1) Joves: motivació per participar, el vincle amb el voluntari i la seva percepció sobre com l'acompanyament.
- 2) Voluntaris: expectatives inicials, la seva experiència als acompanyaments, l'evolució de la relació amb el jove i la valoració del suport de la FAS.
- 3) Tècnics i professionals:
 - a) Tècnics de la FAS: l'origen i disseny del programa, i en la coordinació i comunicació de les diferents parts.
 - b) Tècnics del CP: el seu rol i l'encaix institucional del programa, la gestió logística i de coordinació, i l'efectivitat del programa.
 - c) Tècnics dels recursos residencials: paper dels recursos, les observacions i necessitats dels joves, la relació amb voluntaris i altres parts.

Cal remarcar, que totes les entrevistes acaben amb unes preguntes sobre el que la persona entrevistada considera que funciona bé o no tan bé del programa, i se li dona un espai per poder proposar algunes millores pel mateix.

3.2.3. Grups de discussió

Una segona tècnica que permetrà l'obtenció d'informació són els grups de discussió focals. Igual que amb les entrevistes, s'ha preparat un guió de debat per a cadascun dels dos grups⁷, joves i voluntaris. També, les intervencions seran gravades, transcrites i després agrupades en unitats d'anàlisi significativa.

Pel que fa als temes tractats, si bé seran similars a les entrevistes, s'intentarà fomentar la interacció i el contrast d'opinions entre els participants del seu mateix grup de discussió.

- 1) Joves: diferències entre l'acompanyament per un voluntari universitari de la relació amb un educador o un familiar, la seva comoditat i activitats que més recordin.

⁷ Pels guions dels grups de discussió, vegeu l'Annex B: *Models d'entrevista i grups de discussió*.

- 2) Voluntaris: definició del seu propi rol i la gestió de les fronteres personals, aprenentatges adquirits en la seva posició de "pont" entre la universitat i l'entorn penitenciari.

També es donarà un espai de reflexió i debat al final per fer una valoració general del programa i proposar canvis per a la millora del voluntariat. Totes aquestes dinàmiques busquen extreure significats compartits que difícilment apareixerien en una entrevista individual.

3.2.4. Observacions participants

Per acabar, es faran observacions participants dels acompanyaments fora del CP, com a forma de contrast de la realitat. Aquesta metodologia permet recollir dades directes sobre les interaccions entre joves i voluntaris.

Per tal de minimitzar l'efecte de l'observador i no condicionar la dinàmica de l'acompanyament, l'observador es presentarà al jove com a voluntari, i el registre de la informació es realitza mitjançant la redacció d'un diari de camp una vegada finalitzada l'activitat. El model de les anotacions es pot consultar a l'*Annex C: Model d'anotacions de les observacions*.

3.3. Procés de selecció i identificació de la mostra

En relació amb la mostra, es pretén incloure al màxim nombre de participants per així arribar al punt de saturació mostral. Segons els registres de la FAS, actualment hi ha 24 persones voluntàries i 13 joves actius al programa. El nombre de professionals dels tres àmbits (FAS, CP Joves i recursos residencials) es desconeix, però també es pretén entrevistar el màxim.

La identificació varia segons el grup: amb voluntariat i professionals de la FAS s'utilitza el contacte directe gràcies a l'ApS; per a joves i professionals del CP Joves s'ha sol·licitat autorització formal al Departament de Justícia a través de la FAS; i els professionals de recursos residencials van ser contactats per correu electrònic, comunicació iniciada primer per la FAS. L'autorització del Departament també per aconseguir accés al PIT, SIPCE i RISCANVI.

3.4. Cronograma del treball

La següent taula és un cronograma aproximat de quins apartats generals del treball s'ha fet en funció dels mesos que dura el total del projecte.

APARTAT	MESOS							
	OCT	NOV	DEC	GEN	FEB	MAR	ABR	MAI
Cerca de literatura								
Introducció								
Marc teòric								
Revisió de programes anteriors								
Metodologia								
Treball de camp								
Anàlisi dels resultats								
Discussió i conclusions								
Correccions finals i maquetació								

3.5. Consideracions ètiques

Aquesta investigació s'ha realitzat seguint els principis ètics de la recerca i criteris de confidencialitat, anonimat i consentiment informat. Donada la naturalesa sensible de les dades tractades i la vulnerabilitat dels participants, s'ha seguit els protocols de l'*Annex D: Codi ètic*, i s'han entregat fulls de consentiment informat a cada participant perquè siguin signats, que es poden veure a l'*Annex E: Full de consentiment informat*.

4. RESULTATS

En aquest capítol es presenten els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi del treball de camp. Primer, es parla dels tres grups analitzats: joves, voluntariat i tècnics. Després, s'avaluen els indicadors esperats inicialment per la FAS.

4.1. El programa segons els joves

S'han entrevistat a nou joves, dels quals tres han participat en el programa i la resta no, però estan vinculats. D'aquest, només dos han sigut gravats, un s'ha pogut analitzar de forma completa i, per l'altra, s'ha fet una anàlisi sobre àudio. Per la resta es van prendre notes a mà.

Els joves, en general, descriuen la seva experiència com a positiva.

"Todo en su puesto, todo está bien." (P1-A)

"[Fue] muy bien. Me abrió la mente. He visto cosas nuevas." (P1-B)

Un dels joves sentia rebuig per aquest tipus d'activitat, però quan ho va provar li va agradar. La resta comenten que sí que esperaven que els hi agradés o, els que encara no han fet, esperen que així sigui.

Sobre la participació, tots els entrevistats comenten que participen de forma voluntària, perquè volen fer coses durant el temps als seus permisos. Un, però, qüestiona la voluntarietat:

"Te vienen, te dan el día, te dan la hora y hay que ir." (P1-A)

De fet, aquesta idea també va ser comentada per les persones voluntàries. Les tècniques del CP van dir que, després de l'activitat, es fa un informe, i el seu resultat té unes implicacions.

Sobre l'impacte percebut, manifesten benestar mental i emocional. P1-A posa d'exemple que l'activitat fa que no pensi en el tabac, i així no sent la necessitat de fumar. L'observació de l'acompanyament també va permetre identificar comentaris de penediment per part del jove, i una actitud positiva pel seu futur. A nivell social, els joves destaquen que el fet de tenir contacte amb persones que ells consideren positives.

“Que son gente, ¿sabes? De dentro buena gente, ¿sabes? No son gente de donde yo juntaba con ellos, ¿sabes? Gente mala persona, gente que no tiene corazones ni nada, ¿sabes?” (P1-A)

“Me ayuda a cambiar mi mente, yo pienso. Porque yo soy de otros barrios. Cuando voy con ellas me llevo cosas diferentes, voy a sitios que nunca he estado antes. Eso me hace estar mejor.” (P1-B)

Per acabar, tots (participants i vinculats) valoren explícitament que el programa s'adapti als seus interessos, amb el que coincideixen les voluntàries. En general, afirmen que ho recomanarien als seus companys.

“Me lo dijo la trabajadora social, [...] que a ellos les das propuestas que te gusta hacer, no como otras fundaciones, ¿sabes?” (P1-A)

“Yo pedí dar un paseo y me habéis dado un paseo, eso es lo bueno.” (P1-A)

Per acabar, a la vista d'aquest apartat, es pot dir que l'objectiu de conèixer l'experiència dels joves s'ha complert, tot i la impossibilitat de fer un grup de discussió amb ells.

4.2. El programa segons el voluntariat

Les persones voluntàries del programa *Justícia-Joves* que han estat entrevistades són sis. D'aquestes, dues han estat entrevistades individualment, donada la seva experiència més llarga, i les quatre restants van conformar un grup de discussió (amb perfils diversos). En general, han manifestat una experiència positiva, però assenyalen alguns problemes de coordinació i comunicació.

“Sí que es un programa muy bien pensado, por el tema de que son jóvenes, las edades son muy cercanas... Entonces, ellos lo reciben como mejor.” (P5-A)

Pel que fa a la motivació per participar, algunes voluntàries van iniciar el primer any de la seva carrera per curiositat, i d'altres perquè van veure el programa com a una experiència que les enriquiria professionalment. La majoria indica que tenien poques expectatives, fet que contrasta amb l'experiència positiva general.

“L'experiència en general va ser bastant positiva.” (P2-B)

Es descriuen una sèrie de problemes recurrents amb relació als acompanyaments. El primer que troben és la creació d'un vincle amb els joves, amb mencions sobre una actitud reservada per part d'ells a l'inici, el que fa que les voluntàries hagin de trencar el gel.

“Es como que al principio están muy cohibidos, pero al momento que tú empiezas a hacer más bromas, para que hablen más [...] ya es como que generas una confianza.” (P5-D)

En línia d'això, destaquen que es fan activitats al CP Joves perquè els joves i persones voluntàries es familiaritzin i generin un vincle inicial, per evitar la fredor inicial dels acompanyaments. També, per poder enregistrar els interessos dels joves, cosa que destaquen com positiu. De fet, l'observació participant feta mostra com el jove va reconèixer que l'observador no hi va estar a aquestes activitats.

“Lo bueno que hace el programa es que al inicio [...] se hacen como unas actividades dentro del centro para tú conocer un poco al joven, romper el hielo, conocer su cara también [...]. Entonces, eso sí que te genera un poquito de confianza.” (P2-A)

“M'ha resultat curiós que el jove m'ha preguntat específicament quin era el meu nom, perquè no recordava que hagués estat a la presó (a les activitats que es feien a inici de curs).” (Observació participant 1)

Un segon problema que apareix en algunes voluntàries és la dificultat per connectar des d'una posició d'igual.

“No estamos en la misma situación. Entonces, por mucho que yo quiera hacer un acompañamiento para que esa persona me vea como un igual, para que, pues, poder enseñarle otro tipo de ocio o lo que sea, es que nunca voy a estar en una posición igual.” (P5-D)

A això se sumen problemes per establir límits. Els voluntaris troben difícil crear el vincle de confiança, i alhora mantenir algunes regles bàsiques del decàleg⁸, com seria limitar la informació personal. També, els límits fan referència al consum de tabac per part dels joves, que, tot i que el programa s'orienta a l'oci saludable, quan un jove li demana a una voluntària de fumar, no saben dir que no.

⁸ El decàleg és l'eina que inclou les regles bàsiques que joves i voluntaris han de complir.

“Porque tienes que estar todo el rato alerta. De que no se te escape ninguna [...] información personal.” (P5-C)

Amb relació al suport per part de la FAS, tots el descriuen com molt bon i positiu. Afirmen que tenen una comunicació ideal amb el dinamitzador de la FAS, que és el seu principal contacte. Encara que expliquen que, si l’acompanyament es fa en horaris on no està ell, no saben amb qui contactar en cas de problema. També valoren molt bé les formacions rebudes per part de la FAS, i també comenten la utilitat del curs del Departament de Justícia.

“La comunicación con la FAS es perfecta. Te responden lo más rápido que pueden.” (P5-B)

Finalment, les persones voluntàries identifiquen la manca de continuïtat entre voluntari i jove com la principal debilitat del programa. Tot i que el programa està pensat per a mantenir aquest vincle, en la pràctica no passa gairebé mai.

“No, no lo hacemos con el mismo joven.” (P2-A)

També, destaquen que el volum d’acompanyament és bastant escàs i reduït i critiquen la lentitud en les comunicacions per part del CP.

Per acabar, donat els amplis resultats, es pot dir que l’objectiu de conèixer l’experiència del voluntariat s’ha complert satisfactòriament. Especialment perquè sí que es pot afirmar que s’ha arribat al punt de saturació de la informació.

4.3. El programa segons els tècnics

Els tècnics que han estat entrevistats són set: un de la FAS, quatre del centre penitenciari i dues del recurs residencial de “La Caseta”.

Com ara es podrà comprovar, s’ha entrevistat i conegut l’experiència dels tres grups de professionals i, per tant, s’ha complert l’objectiu. Tot i que va intentar-se entrevistar a una tècnica de la FAS més, les circumstàncies no ho van permetre.

4.3.1. Tècnics del centre penitenciari

De les quatre tècniques, per dues s’ha fet una anàlisi sobre àudio. En general, valoren el programa com a positiu i necessari, ja que ajuda a suplir una

necessitat real dels joves. De fet, són els mateixos joves del CP que demanen participar en el programa. Elles busquen que els participants aprenguin un oci normalitzat i s'allunyin de cercles antisocials. El motiu és que el perfil de jove que deriven al programa no sol tenir arrelament familiar ni social, van cometre delictes lleus, i resideixen als recursos durant els permisos.

“El programa es muy adecuado para el perfil de chicos que tenemos, porque uno de los factores de riesgo de estos chavales es la falta de estructuración de un ocio saludable. [...] Son chicos que no tienen una xarxa social fuera.” (P31-C)

Parlen de les implicacions positives que pot tenir l'efecte mirall amb les persones voluntàries, però també:

“Venen de contextos tan diferents als nostres. Crec que hi hagi una persona que és tan diferent amb ells, però també des d'una posició tan privilegiada, potser també els hi fa prendre més consciència de com se'ls veu de vegades, malauradament, per ser aquí.” (P31-D)

També les tècniques comenten les possibles actituds masclistes dels joves envers les voluntàries noies. Destaquen que poden arribar a confondre comportaments simpàtics amb interès romàntic-afectiu. Fins i tot, en alguns casos van haver de trencar la vinculació amb el programa per algun dels joves per aquest motiu. El tècnic de la FAS va mencionar una situació semblant.

Van explicar que la retirada de permisos és donada per la influència dels joves per part dels iguals, en el marc d'un efecte grupal dins del centre, i per actituds volàtils. L'espera que hi ha entre el moment de demanar el permís (punt al qual s'informa la FAS) i quan finalment s'atorga, és llarga, això provoca que si el jove té una conducta inadequada, es revoqui el permís.

“Son molt influenciables, especialment per part dels iguals. I aquí tots son iguals. El que más puede, más influencia.” (P31-A)

Sobre aspectes millorables, es van comentar que hi ha sèrie d'aspectes estructurals que haurien de millorar-se: donar suport de salut mental fora del CP, formalitzar hàbits normalitzats, i regularitzar la situació legal dels joves (el qual els permet accedir a feina, habitatge i altres recursos).

“Sempre reforçar el carrer, perquè és veritat que les necessitats són moltes.” (P31-B)

A més, algunes de les tècniques critiquen la manca de celeritat en les respostes de la FAS. També s’han trobat que es duplicaven comunicacions al recurs, fet innecessari, perquè afirmen que és funció del CP. Una tècnica comunica la falta de posar en còpia a tots els agents als correus electrònics, perquè facilitaria la comunicació pel CP.

“La comunicación ha ido en detrimento. Antes había una comunicación muy ágil y ahora... Se tardan una semana en contestar. Y una semana es mucho. Y a veces tenemos que recordarlo.” (P31-C)

4.3.2. Tècnics de la FAS

De la FAS, es va entrevistar al dinamitzador del programa, que té com a funcions organitzar els acompanyaments, coordinar-se amb els voluntaris i CP, i planificar i fer seguiment de les activitats. Aquest seguiment es fa a través de formularis, on tant voluntaris com el jove, valoren diferents aspectes de la sessió; i es registra els interessos del jove i la seva situació social, per tal d’ajudar a planificar futures activitats i d’aconseguir informació del jove.

L’entrevistat creu que el principal problema és:

“El volumen de acompañamientos es muy escaso. Sí que es verdad que este año están habiendo más. Pero claro, no depende de la FAS como tal, depende del centro penitenciario y que se les pueda dar menos permisos.” (P32-A)

Ell, també, suggereix la realització de més activitats dins del CP de forma setmanal, a la vista que només una voluntària va començar a fer això recentment. Això mateix vol replicar-se al centre de règim obert de la Trinitat.

“Que dos o tres voluntarios más pudieran ir un martes o un jueves semanalmente a hacer actividades dentro. Esto se hace en adultos pero en jóvenes no.” (P32-A)

4.3.3. Tècnics dels recursos residencials

Les dues tècniques entrevistades pertanyen al recurs residencial de “La Caseta”, de la Fundació Cedre. El seu rol en el programa és fer d’intermediàries, perquè ajuden els joves a anar al lloc de l’acompanyament i que siguin puntuals. Les tècniques es coordinen principalment amb la treballadora social de referència del CP, qui les transmet la informació dels acompanyaments planificats per la FAS.

Des de la seva posició, identifiquen que els joves que participen en el programa solen tenir menys xarxa i més temps lliure. Creuen que una necessitat principal és la promoció d’oci saludable i el fet de tenir referents prosocials. Presenten problemes relacionats amb la documentació i situació legal, una manca d’hàbits quotidians bàsics (puntualitat, responsabilitat, cura d’espai, etc.), un consum actiu de substàncies, i dificultats per prendre decisions de forma autònoma. Això últim derivat dels anys empresonats al CP.

“La puntualitat i la responsabilitat i el compromís, crec que els costa molt comprometre’s.” (P33-A)

“Llavors, jo crec que una de les necessitats principals és aquesta, tenir alternatives a oci saludable i amb referents adequats i tenir temps ocupat.” (P33-B)

En general, les tècniques de “La Caseta” valoren bé el projecte, però recalquen el seu rol secundari dins d’aquest. També, afirmen que les voluntàries, com a persones de la mateixa edat, han de tenir molt clar el seu rol, i no sobrepassar algunes línies que puguin portar a confusions. Suggereixen fer activitats amb un nombre de voluntaris i joves més equilibrat.

4.4. El programa segons les previsions de la FAS

Finalment, l’últim apartat dels resultats va dirigit a contrastar els indicadors previstos inicialment per la FAS amb els resultats reals recollits.

D’una banda, els indicadors qualitius fan referència a la satisfacció de totes les parts implicades al programa, que han sigut valorats als apartats anteriors.

D'altra banda, el programa preveia uns indicadors quantitatius⁹, que, en general, la majoria s'han superat. El nombre de joves beneficiaris, persones voluntàries, activitats grupals al CP, sessions informatives, persones interessades en el programa, formacions específiques, i les reunions de seguiment amb el CP i el Departament de Justícia, superen, per molt, el resultat esperat inicialment. La taxa de retenció de participació del voluntariat és del 100%, del 80% previst. En canvi, hi ha alguns indicadors que no s'han assolit: acompanyaments previstos (39, de 40), hores d'activitat voluntària (144, de 200), i la participació mitjana de voluntaris per formació específica (1, de 8). Es destaca el cas de les activitats grupals fora del CP a la UAB, que no s'han fet perquè el CP no ho ha autoritzat.

Finalment, com s'ha comprovat tots els indicadors previstos, es pot dir que s'ha complert l'objectiu específic.

⁹ Els resultats esperats eren previstos per a juny de 2025, mentre que els resultats obtinguts reals són de març de 2026.

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

En aquest capítol final, es contrasten els resultats amb els objectius i les experiències i recerques prèvies. Després, s'expliquen les implicacions pràctiques, limitacions, futures línies d'investigació i conclusions finals.

5.1. Discussió

L'objectiu d'aquest treball ha estat fer, per primera vegada, una avaluació del programa *Justícia-Joves* de la FAS, amb la intenció d'analitzar el seu funcionament i identificar àrees de millora. De forma general, els resultats demostren que el programa té una base sòlida i té un funcionament adequat. El treball es proposava quatre objectius específics, i s'han complert tots: analitzar l'experiència dels joves, voluntariat i professionals, i comprovar l'assoliment dels indicadors previstos.

Amb relació als indicadors quantitatius, resulta rellevant que la capacitat d'implementació del programa ha sigut major a l'esperada. En especial, en relació amb el nombre de joves beneficiaris i de persones voluntàries participants, i d'activitats grupals dins del CP. Això és una fortalesa molt important, perquè denota que hi ha una demanda real, però cal qüestionar si pot donar-li cobertura.

Sobre el jove, s'ha observat que el programa contribueix significativament al procés de reinserció. Els entrevistats van descriure l'experiència com a positiva, amb beneficis emocionals i mentals. Això encaixa amb la literatura del desistiment, perquè es proveeix de referents prosocials i es proposen activitats d'oci saludable, que va en la línia de la Teoria de l'Aprenentatge Social (Tolan, *et al.*, 2014; Bagnall, *et al.*, 2015; Martín i López, 2022; Cid i Larrauri, 2023). És important notar, però, que la participació dels joves ve condicionada per un informe posterior que s'envia al CP. Fet que fa qüestionar el vertader caràcter voluntari de la participació.

S'han identificat limitacions estructurals que obstaculitzen la reinserció social. Les tècniques del CP i recursos identifiquen la manca d'hàbits normalitzats, el consum actiu de substàncies i el desarrelament comunitari com als problemes

principals. També mencionen la manca de suport de salut mental fora del CP i els problemes per regularitzar la situació legal dels joves immigrants, que impedeix l'accés a feina, habitatge i altres recursos. Aspectes essencials que els programes analitzats prioritzaven (Asociación Proyecto Hombre, 2022; Fundació "La Caixa", s.d.; Fundació Salut i Comunitat, s.d; GREC, s.d.; PRONACEJ, s.d.; TrailBlazers, s.d.).

Sobre el voluntariat, el programa presenta una característica única: les persones voluntàries són de la mateixa edat que els joves del CP. Aquesta dinàmica presenta tant avantatges com complicacions.

D'una banda, les persones voluntàries i tècniques qualifiquen aquest model d'intervenció com positiu i necessari, i ajuda en el desenvolupament de l'empatia envers la situació dels joves. Les voluntàries destaquen les activitats inicials fetes al CP Joves per a la creació del vincle inicial; de fet, l'observació participant confirma això. Aquesta funció coincideix amb la literatura revisada, perquè els mentors actuen com a vincles segurs i, en aquest context, una ruptura amb els cercles anteriors dels joves. L'eficàcia d'aquest model explicar-se amb la Teoria dels Vincles Socials (Martín i López, 2022; Cid i Larrauri, 2023; Cid, *et al.*, 2025).

D'altra banda, és precisament aquest model on es troben alguns obstacles. Primer, hi ha una incapacitat del voluntariat per connectar des d'una posició d'igual, perquè reconeixen que estan en situacions diferents. Aquest fet és reforçat per la literatura, perquè els mentors amb experiència similars prèvies són més efectius que els iguals d'edat (Creaney, 2018; Buck, 2021; Lenkens, *et al.*, 2021). Segon, la manca de continuïtat entre joves-voluntaris és, possiblement, el problema principal. Aquesta discontinuïtat és crítica pel manteniment del vincle (Buck, 2021; Coordinadora de la Mentoria Social, 2021; YOPE, 2023; Sánchez, 2024; Andròmines, s.d.; TrailBlazers, s.d.). Tercer, les dificultats per establir límits en relació amb els joves, com a la informació personal o acceptar conductes d'oci no saludable. Tot i que no s'explica directament, podria ser resultat de l'edat tan similar i la incapacitat d'imposar-se sobre un igual. En aquesta línia, el problema podria explicar-se com a resultat de les dinàmiques de gènere que les tècniques del CP comentaven.

La coordinació entre les diverses parts implicades és clau pel bon funcionament del programa. Existeix una bona col·laboració, fet que és especialment important, però hi ha deficiències importants. La comunicació que hi ha entre la FAS i el CP Joves és un aspecte crític per ambdues parts.

Per acabar, el suport de la FAS cap a les persones voluntàries s'ha qualificat d'excel·lent. En especial les formacions de la FAS i curs del Departament de Justícia, i l'àgil comunicació entre les dues parts. Això és rellevant perquè la manca de formació del mentor pot portar a problemes als acompanyaments o l'abandonament, com apunta la literatura (Wu, Sheehan i Pinto, 2023; YOPE, 2023).

5.2. Implicacions pràctiques

Sobre la base de l'anàlisi del treball de camp, s'han identificat els problemes més greus i s'han proposat millores. No s'han inclòs limitacions estructurals, donat que estan fora de l'abast de la FAS.

La continuïtat de les parelles jove-voluntari és la millora més referenciada per tots els grups. Cal prioritzar que les mateixes persones voluntàries acompanyin el mateix jove. Donada la limitació de disponibilitat, seria ideal assignar a cada jove un nombre petit de voluntaris (quatre o cinc) per fer els acompanyaments. Tant la literatura com els programes revisats consideren aquest factor clau.

També, seria valuós establir un protocol i pautes de comunicació formal entre FAS i CP Joves sobre la base de la transparència, prioritat en la comunicació i clarificació de les responsabilitats de cada part. Aquesta proposta no depèn exclusivament de la FAS, però és essencial per millorar la planificació.

Respecte al rol del voluntariat, caldria desenvolupar una eina més pràctica que complementi el decàleg de normes i que abordi la gestió dels límits i conductes no alineades amb el programa.

Finalment, l'ampliació a joves sense permís dins del CP ajudaria a formar vincles previs a l'acompanyament fora i clarificaria el rol del voluntari. Alguns programes revisats tenien aquest funcionament i era efectiu. Tot i que requereix la col·laboració del CP, ja s'ha iniciat amb les activitats setmanals d'una voluntària.

5.3. Limitacions

Aquest estudi ha tingut una sèrie de limitacions, la majoria derivades de l'acceptació tardana de la petició formal pel Departament de Justícia.

Primer, tot i que van poder entrevistar-se a nou joves i quatre tècniques del CP, només es va poder fer un anàlisi completa d'un jove i dues tècniques, perquè va fer-se molt més aviat. Les altres es van analitzar sobre àudio perquè la visita al CP Joves va ser massa tard. Per tant, no s'ha analitzat amb la mateixa profunditat.

Segon, només s'ha pogut fer una única observació participant. Tot i múltiples intents, es va donar el mateix que els voluntaris van criticar: la retirada del permís el dia d'abans de l'acompanyament.

Tercer, tot i acceptada la petició formal, no s'han donat l'accés a les dades quantitatives del PIT, SIPCE i RISCANVI dels joves participants i es va poder fer un grup de discussió amb joves.

Quart, és important destacar la reduïda literatura que hi ha de la mentoria i, en especial, la mentoria entre iguals cap a joves. El nombre d'estudis de mentories a jove per part de mentors iguals respecte de l'edat és pràcticament inexistent. Això també s'ha replicat en els programes analitzats, on no es va trobar cap en aquesta modalitat.

5.4. Possibles línies futures d'investigació

La principal línia d'investigació seria aprofundir en l'anàlisi des de la perspectiva del CP Joves, donat que el treball no s'ha pogut centrar prou en aquesta visió. Tot i que finalment es van poder entrevistar a més joves i tècniques del CP per l'accés del Departament, aquest ha arribat en un estat molt avançat del treball. Per aquest motiu, una investigació centrada en la perspectiva institucional del centre permetria la proposta de millores d'alguns problemes i limitacions més intrínsecs d'aquest àmbit.

5.5. Conclusions

El programa *Justícia-Joves* de la Fundació Autònoma Solidària és una iniciativa valuosa i única que contribueix a la reinserció social dels joves que surten de permís del CP Joves. La seva avaluació mostren que el programa té un impacte positiu, compleix la majoria dels seus indicadors i, més important encara, té un funcionament adequat.

A través de les entrevistes a nou joves, sis voluntaris i set professionals, i l'anàlisi dels indicadors quantitatius, s'han assolit els quatre objectius específics. Aquest treball de camp ha permès identificar limitacions a diversos nivells. La continuïtat de les relacions jove-voluntari i la comunicació i coordinació entre FAS i CP són els desafiaments principals. Per això, les seves millores són clau per al funcionament del programa.

No obstant això, *Justícia-Joves* és un pas important cap a un model de justícia juvenil rehabilitador i comunitari basat en l'evidència. A través de la implementació de les millores proposades per fer front als problemes identificats, el programa podria enriquir el seu funcionament i augmentar el seu impacte en la reinserció social dels joves, consolidant-se com a model d'intervenció referent dins del sistema de justícia català.

6. REFERÈNCIES

6.1. Referències normatives

Constitución Española. Boletín Oficial del Estado, núm. 311, de 29 de desembre de 1978. [https://www.boe.es/eli/es/c/1978/12/27/\(1\)/con](https://www.boe.es/eli/es/c/1978/12/27/(1)/con).

Ley Orgánica 1/1979, de 26 de septiembre, General Penitenciaria. Boletín Oficial del Estado, núm. 239, de 5 de octubre de 1979. <https://www.boe.es/eli/es/lo/1979/09/26/1/con>.

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Boletín Oficial del Estado, núm. 281, de 24 de noviembre de 1995. <https://www.boe.es/eli/es/lo/1995/11/23/10/con>.

Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. Boletín Oficial del Estado, núm. 11, de 13 de enero de 2000. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2000/01/12/5/con>.

Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales. Boletín Oficial del Estado, núm. 294, de 6 de diciembre de 2018. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2018/12/05/3/con>.

Real Decreto 190/1996, de 9 de febrero, por el que se aprueba el Reglamento Penitenciario. Boletín Oficial del Estado, núm. 40, de 15 de febrer de 1996. <https://www.boe.es/eli/es/rd/1996/02/09/190/con>.

Decret 329/2006, de 5 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 4714, de 7 de setembre de 2006. <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2006/09/05/329/cer>.

Llei 25/2015, del 30 de juliol, del voluntariat i de foment de l'associacionisme. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6930, de 7 d'agost de 2015. <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2015/07/30/25>.

Circular 4/2021 de gestió del personal extern (entitats col·laboradores i de voluntariat) als centres penitenciaris de Catalunya. Direcció General d'Afers Penitenciaris.

https://justicia.gencat.cat/ca/ambits/reinsercio_i_serveis_penitenciaris/serveis_penitenciaris/instruccions_i_circulars/circulars/.

6.2. Referències bibliogràfiques

- Aizpúrua, E. i Fernández, E. (2014). ¿Procedimientos de adultos para delitos mayores?: Una aproximación a la opinión pública hacia la transferencia de los menores infractores a tribunales ordinarios. *Revista electrónica de ciencia penal y criminología*, 16(16), 1–16. <http://criminnet.ugr.es/recpc/16/recpc16.html>.
- American Psychological Association (2020). *Publication manual of the American Psychological Association 2020: the official guide to APA style* (7th ed.). American Psychological Association.
- Andròmines (s.d.). *De la prisión a la comunidad*. Recuperat el 29 de novembre de 2025 en <https://andromines.net/es/proyectos/de-la-prision-a-la-comunidad/>.
- Asociación Proyecto Hombre (2022). *Proyecto Joven – Proyecto Hombre, la Cámara de Comercio e Instituciones Penitenciarias introducen de forma pionera en la prisión de León el programa PICE de formación juvenil*. <https://proyectohombre.es/proyecto-joven-proyecto-hombre-la-camara-de-comercio-e-instituciones-penitenciarias-introducen-de-forma-pionera-en-la-prision-de-leon-el-programa-pice-de-formacion-juvenil/>.
- Bagnall, A., South, J., Hulme, C., Woodall, J., Vinall-Collier, K., Raine, G., Kinsella, K., Dixey, R., Harris, L. i Wright, N. (2015). A systematic review of the effectiveness and cost-effectiveness of peer education and peer support in prisons. *BMC Public Health*, 15(290), 1–30. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1584-x>.
- Bartolomé, R., Montañés, M., Rechea, C. i Montañés, J. (2009). Los Factores de Protección frente a la Conducta Antisocial: ¿Explican las diferencias en violencia entre chicas y chicos?. *Revista Española de Investigación Criminológica*, 7(3), 1–15. <https://doi.org/10.46381/reic.v7i.42>.

- Blanch, M. i Mancho, R. (2023). *La reincidencia en la justicia juvenil*. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada [CEJFE]. <https://hdl.handle.net/20.500.14226/1010>.
- Buck, G. (2021). *Mentoring and Peer Mentoring*. Her Majesty's Inspectorate of Probation. <https://hmiprobation.justiceinspectors.gov.uk/document/mentoring-and-peer-mentoring/>.
- Bussu, A., Creaney, S., Price, J., Burns, S. i Myles, K. (2024). 'It's a sixth sense... I see you, you see me, and we've been there': Benefits and challenges of developing a peer mentoring scheme with young people in youth justice services. *British Journal of Community Justice*, 19(2), 4–19. <https://doi.org/10.48411/4c2h-hc54>.
- Cámara del Comercio de España (s.d.). *Programas de Garantía Juvenil*. Recuperat el 16 de gener de 2026 de <https://empleoygarantiajuvenil.camara.es/es>.
- Cámara de Comercio de León (s.d.). *Programa PICE*. Recuperat el 18 de febrer de 2026 de <https://camaraleon.com/programa-pice/>.
- Capdevila, M., Ruiz, S., Díez, R., Framis, B., Soler, C., Arrufat, A., Salvanyà, L., López, J., Queralt, J., Macarrón, C. i Marrufo, M. (2022). *Conducta violenta, tratamiento y reincidencia: evaluación del modelo RNR en el CP Cuatre Camins*. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada [CEJFE]. <https://hdl.handle.net/20.500.14226/432>.
- Cid, J. (2021a). La reinserción postpenitenciaria en España: el camino hacia la universalidad. *Cuadernos de Política Criminal*, 134, 195–230. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8219829>.
- Cid, J. (2021b). Teorías del desistimiento: ¿un nuevo marco para el ideal rehabilitador?. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 23(18), 1–25. https://revistacriminologia.com/recpc_vol_23.php.
- Cid, J. i Larrauri, E. (2023). *Teorías Criminológicas: explicación y prevención de la delincuencia* (2a Ed.). Bosch.

- Cid, M., Clapera, A., El Jebari, R., Nogueras, R., Pujol, J., Pulido, L., Róballo, R., i Soto, M. (2025). *Guía d'Intervenció amb Població Penitenciària Joves*. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada [CEJFE]. <https://hdl.handle.net/20.500.14226/2717>.
- Coordinadora de Mentoria Social (2021). *Declaración de la Coordinadora de Mentoría Social* [arxiu PDF]. https://www.mentoriasocial.org/wp-content/uploads/2022/02/Declaracio%CC%81n-de-la-CMS.pdf?_gl=1*1ter0f*_ga*Mjc2MzYzMDY0LjE3NjM2MzM1NDI.*_ga_HBHVQPGM3T*czE3Njk1OTQ3NDUKbzIkZzAkdE3Njk1OTQ3NDUKajYwJGw_wJGgw.
- Creaney, S. (2018). Children's Voices—are we Listening? Progressing Peer Mentoring in the Youth Justice System. *Child Care in Practice*, 26(1), 22–37. <https://doi.org/10.1080/13575279.2018.1521381>.
- De la Encarnación, E. i Ibàñez, A. (2018). *Jornada: El paper dels mentors en el pas de la presó a la comunitat*. Dipòsit Digital de Documents de la UAB. <https://ddd.uab.cat/record/186070?ln=ca>.
- Departament de Justícia (s.d.a). *Descriptors estadístics*. Recuperat el 20 de febrer de 2026 de https://justicia.gencat.cat/ca/departament/Estadistiques/serveis_penitenciaris/descriptors-estadistics.
- Departament de Justícia (s.d.b). *Programa Límits*. Recuperat el 28 de novembre de 2025 de https://justicia.gencat.cat/ca/ambits/justicia_juvenil/programa_limits/.
- Departament de Justícia (2008). *Opuscle del Centre Penitenciari de Joves*. https://justicia.gencat.cat/ca/departament/infraestructures/centres_penitenciaris/cp_joves/.
- Federació Catalana de Voluntariat Social (2020). *L'acció voluntària en l'àmbit penitenciari. Material de suport*. Departament de Justícia. <https://hdl.handle.net/20.500.14226/2538>.

- Fernández, E. (2025). Jóvenes en el sistema penal: ¿una oportunidad de socialización legal?. *InDret: Revista para el Análisis del Derecho*, 2, 232–261. <https://doi.org/10.31009/InDret.2025.i2.10>.
- Fernández, E. i Bartolomé, R. (Dir.) (2020). *Delincuencia y justicia juvenil en España ¿Qué sabemos?*. Tirant Lo Blanch.
- Fundació Autònoma Solidària (2024a). *Pla de treball 2024 – Justícia-Joves : Programa de voluntariat universitari per a l'acompanyament a joves en el seu procés de reinserció social*.
- Fundació Autònoma Solidària (2024b). *Informe de seguiment 1a Fase Justícia-Joves – Centre Penitenciari de Joves*.
- Fundació Autònoma Solidària (2024c). *Informe de seguiment 2a Fase Justícia-Joves – Centre Penitenciari de Joves*.
- Fundació “La Caixa” (s.d.). *Reincorpora*. Recuperat el 28 de novembre de 2025 de <https://incorpora.fundacionlacaixa.org/ca/reincorpora>.
- Fundació “La Caixa” (2016). *Model Incorpora d’Integració Sociolaboral* [arxiu PDF]. Obra Social “La Caixa”. <https://incorpora.fundacionlacaixa.org/documents/1732535/1840220/Model+Incorpora.pdf/8af22a54-d7af-4cb9-ae3f-e37bcd6c4be?t=1485251127000>.
- Fundació Salut i Comunitat (s.d.). *Impuls Jove: Programa al Centre Penitenciari per a Joves Quatre Camins (Barcelona)*. Recuperat el 22 de desembre de 2025 de <https://www.fsyc.org/proyectos/impuls-jove/?lang=ca>.
- Gobo, G. (1999). Le note etnografiche: raccolta e analisi. *Quaderni di Sociologia*, 43(21), 144–167. <https://doi.org/10.4000/qds.1408>.
- Govern del Perú (2025). *Voluntariado por la Reinserción Social*. Recuperat el 8 de gener de 2026 de <https://www.gob.pe/institucion/pronacej/campa%C3%B1as/67297-voluntariado-por-la-reinsercion-juvenil>.
- Griffiths, L. i Bailey, D. (2015). Learning from peer support schemes – can prison listeners support offenders who self-injure in custody?. *International*

- Journal of Prisoner Health*, 11(3), 157–168. <https://doi.org/10.1108/ijph-01-2015-0004>.
- Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (s.d.). *Intervenció socioeducativa amb joves del centre penitenciari*. Recuperat el 9 de gener de 2026 de <https://grecmallorca.org/ca/programa-intervencion-jovenes>.
- Lenkens, M., Nagelhout, G., Schenk, L., Sentse, M., Severiens, S., Engbersen, G., Dijkhoff, L. i Van Lenthe, F. (2021). 'I (really) know what you mean'. Mechanisms of experiential peer support for young people with criminal behavior: a qualitative study. *Journal of Crime and Justice*, 44(5), 535–552. <https://doi.org/10.1080/0735648X.2020.1848608>.
- León, C. i Bartolomé, R. (2024). Valoración del riesgo de reincidencia en jóvenes infractoras: ¿Es el SAVRY un instrumento realmente neutro?. *Boletín criminológico*, 30(236), 1–26. <https://doi.org/10.24310/bc.30.2024.20683>.
- Martín, X. y López-Dóriga, M. (2022). *Entornos que capacitan: Intervención con adolescentes y jóvenes en riesgo de exclusión*. Narcea Ediciones.
- Martínez, M., Arnau, L. i Sabaté, M. (2015). *Recerca avaluativa sobre el programa "LÍMITS"*. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada [CEJFE]. <https://hdl.handle.net/20.500.14226/261>.
- Martinson, R. (1974). What works? - questions and answers about prison reform. *The Public Interest*, 35, 22–54. https://www.nationalaffairs.com/public_interest/detail/what-works-questions-and-answers-about-prison-reform.
- Programa Nacional de Centros Juveniles (s.d.). Voluntariado por la Reinserción Juvenil. Recuperat el 8 de gener de 2026 de <https://www.pronacej.gob.pe/voluntariado-por-la-reinsercion-juvenil/>.
- Sánchez, A. (2024). *Avaluació del programa suport d'acompanyament en la llibertat definitiva* [Treball de Final de Grau, Universitat Autònoma de Barcelona]. Dipòsit Digital de Documents de la UAB. <https://ddd.uab.cat/record/296659>.

- Sánchez, C. (s.d.). *Guía Normas APA 7ª Edición* [arxiu PDF]. <https://normas-apa.org/wp-content/uploads/Guia-Normas-APA-7ma-edicion.pdf>.
- Tolan, P., Henry, D., Schoeny, M., Lovegrove, P. i Nichols, E. (2014). Mentoring programs to affect delinquency and associated outcomes of youth at risk: A comprehensive meta-analytic review. *Journal of Experimental Criminology*, 10(2), 179–206. <https://doi.org/10.1007/s11292-013-9181-4>.
- TrailBlazers (s.d.). *Out Mission: End Reoffending for Good*. Recuperat el 16 de gener de 2026 de <https://www.trailblazersmentoring.org.uk/our-work/>.
- Universitat de Barcelona (2017). *Els mentors del projecte «De la presó a la comunitat» intercanvien experiències*. <https://web.ub.edu/web/actualitat/w/els-mentors-del-projecte-de-la-pres-a-la-comunitat-intercanvien-experiencies?referer=news>.
- Wu, L., Sheehan, R. i Pinto, M. (2023). Volunteering in prisons: a systematic review and narrative synthesis. *Public Health*, 220, 155–164. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2023.04.008>.
- Young in Prison (2022). *Annual Report 2021 Young in Prison* [arxiu PDF]. <https://youngperspectives.org/wp-content/uploads/2023/02/yip-annual-report-2021.pdf>.
- Young in Prison (2023). *Annual Report 2022 Young in Prison* [arxiu PDF]. <https://youngperspectives.org/wp-content/uploads/2023/09/Annual-report-YiP-2022-.pdf>.
- Young Perspectives (s.d.). *YOPE International*. Recuperat el 20 de gener de 2026 de <https://youngperspectives.org/yope-international/>.
- Young Perspectives (2023). *Young Perspectives Jaarverslag 2023* [arxiu PDF]. <https://youngperspectives.org/wp-content/uploads/2024/06/Jaarverslag-2023-Young-Perspectives-final-zh.pdf>.

V. ANNEXOS

Annex A: Preguntes d'investigació complementàries

En aquest annex es troben les preguntes d'investigació complementàries que guien els guions de les entrevistes i grups de discussió:

PIC 1: Quina és l'experiència i motivació per a la participació de les parts en el programa?

- Objectiu: Conèixer l'experiència de la participació i desenvolupament del programa, així com la motivació (inicial) per a la seva participació.

PIC 2: Quina és la relació entre les diferents parts?

- Objectiu: Saber quina és la relació amb les altres parts (entre joves i les persones voluntàries).

PIC 3: Quin impacte, percepció i aportacions ha tingut el programa en les parts segons el rol?

- Objectiu: Conèixer la percepció de l'impacte, el rol i les principals aportacions de les parts.

PIC 4: Com és la coordinació i suport entre les parts (persones voluntàries i tècnics)?

- Objectiu: Saber com és la coordinació entre els tècnics (FAS, CP i recursos residencials) i el suport a les persones voluntàries.

PIC 5: Com funciona i s'adapta el programa a cada part (es tenen en compte interessos i necessitats)?

- Objectiu: Conèixer el funcionament i adaptació del programa a les parts participants.

PIC 6: Quina és l'opinió de les parts sobre el programa i si tenen propostes de millora?

- Objectiu: Donar una reflexió sobre el programa i suggerir millores pel programa.

Annex B: Models d'entrevista i grups de discussió

1. Entrevista amb joves

PTG (situacional) + **Introducció**: presentació del projecte i objectius, i condicions de la participació voluntària.

BLOC I. EXPERIÈNCIA PERSONAL I VINCLE AMB PERSONA VOLUNTÀRIA

PG1: ¿Podrías contarme cómo ha sido tu experiencia con el programa *Justicia-Joves* desde que empezaste?

- **PE1.1**: ¿Qué te motivó a participar en el programa?
- **PE1.2**: ¿Podrías ponerme algún ejemplo de una actividad que recuerdes especialmente?
- **PE1.3**: ¿Cómo describirías el ritmo o la frecuencia de las salidas?

PG2: ¿Cómo describirías la relación que has tenido con la persona voluntaria que te acompaña?

- **PE2.1**: ¿Qué tipo de cosas soléis hablar o hacer juntos?
- **PE2.2**: ¿Hay algo que te haya sorprendido de esa relación?
- **PE2.3**: A veces, crear confianza con alguien nuevo puede ser complicado. ¿Ha sido así en tu caso?

BLOC II. ACOMPANYAMENT I INTERESSOS PERSONALS

PG3: Desde tu punto de vista, ¿qué crees que te aporta participar en estas actividades fuera del centro?

- **PE3.1**: ¿Ha cambiado en algo tu visión sobre la vida fuera del centro desde que participas?
- **PE3.2**: ¿Te ha servido para conocer lugares o recursos que no conocías?

PG4: ¿Cómo es el proceso para organizar una salida o una actividad?

- **PE4.1**: ¿Sientes que tus gustos o intereses se tienen en cuenta?
- **PE4.2**: ¿Hay algún aspecto de la organización que te resulte incómodo o confuso?

BLOC III. VALORACIÓ FINAL I MILLORES

PG5: Para terminar, si tuvieras que explicarle a otro joven del centro qué es *Justicia-Joves*, ¿qué le dirías? ¿Se lo recomendarías o no? ¿Por qué?

- **PE5.1**: Si pudieras cambiar una cosa del programa, ¿qué cambiarías?

PG6: ¿Hay algo importante sobre el programa que no hayamos hablado y que te gustaría mencionar?

2. Entrevista amb persones voluntàries

PTG + Introducció: presentació del projecte i objectius, i condicions de la participació voluntària.

BLOC I. INICIACIÓ, EXPECTATIVES I RELACIÓ AMB ELS JOVES

PG1: Podries explicar-me com vas arribar a participar com a voluntari/ària en Justícia-Joves?

- **PE1.1:** Què et va motivar?
- **PE1.2:** Quines expectatives tenies abans de començar?

PG2: Com ha anat evolucionant la relació amb el jove que acompanyes des del primer contacte?

- **PE2.1:** Com va ser el primer moment que el vas conèixer?
- **PE2.2:** Podries descriure un moment que consideris significatiu en aquesta evolució?

BLOC II. ROL DE LA PERSONA VOLUNTÀRIA I COMUNICACIÓ AMB L'ENTITAT

PG3: Segons la teva opinió, quin és el paper o el rol que compleixes com a voluntari/ària en aquest programa?

- **PE3.1:** Què creus que pot obtenir el jove d'aquest acompanyament?
- **PE3.2:** Has observat algun canvi o aprenentatge en tu mateix/a al llarg del procés?

PG4: Com descriuries la comunicació i el suport que reps per part de l'organització (FAS) i del centre?

- **PE4.1:** Hi ha algun tipus de suport o recurs que trobes a faltar?
- **PE4.2:** Com abordeu la planificació de les activitats?

BLOC III. VALORACIÓ FINAL I MILLORES

PG5: Pensant en l'experiència global, quins aspectes del programa creus que funcionen millor i quins presenten més dificultats?

PG6: Quin suggeriment faries, basada en la teva experiència, per a millorar el programa de cara al futur?

3. Entrevista amb professionals o tècnics

3.1. ENTREVISTA AMB ELS PROFESSIONALS DEL CP

PTG + Introducció: presentació del projecte i objectius, i condicions de la participació voluntària.

BLOC I. ROL I ENCAIX INSTITUCIONAL

PG1: Des del teu lloc dins del CP Joves, quina és la seva relació concreta amb el programa *Justícia-Joves*?

- **PE1.1:** Participes en la selecció o derivació de joves al programa?
- **PE1.2:** Com s'articula aquest programa amb la resta de programes del centre de cada jove (com el PIT)?

BLOC II. VALORACIÓ TÈCNICA I LOGÍSTICA

PG2: Des de la teva experiència professional amb joves, quina valoració fas de la lògica d'intervenció d'aquest programa (acompanyament per iguals en la comunitat)?

- **PE2.1:** Observes diferències en l'actitud, motivació o gestió de la llibertat dels joves que participen respecte als que no?
- **PE2.2:** Quines necessitats dels joves creus que el programa cobreix millor (que altres)?

PG3: La sortida de joves amb voluntaris externs implica una certa logística. Com valories la coordinació entre el CP, la FAS i els recursos residencials per a gestionar permisos, entrades i sortides?

- **PE3.1:** Ha sorgit algun conflicte o incidència relacionada amb la seguretat o les normes que hagi hagut de gestionar?
- **PE3.2:** En relació amb la retirada dels permisos, que implica aquest per als joves respecte del programa? Els afecta d'alguna manera? (si és que els afecta...).

BLOC III. EFECTIVITAT DEL PROGRAMA I PROPOSTES DE MILLORA

PG4: Al teu parer, quines condicions han de donar-se (en el jove, en el voluntari, en el context, etc.) per què un acompanyament d'aquest tipus sigui avantatjós i no contraproductiu?

PG5: Hi ha alguns límits o riscos potencials en aquest model d'intervenció?

- **PE5.1:** Tens alguna idea de com disminuir o mitigar-los?

PG6: Per a finalitzar, des de la visió del centre penitenciari, quin ajust o millora prioritària faria al programa perquè s'integri de manera més fluida i efectiva en el procés de reinserció?

3.2. ENTREVISTA A TÈCNICS/COORDINADORS DE LA FAS

PTG + Introducció: presentació del projecte i objectius, i condicions de la participació voluntària.

BLOC I. INICI I DISSENY DEL PROGRAMA

PG1: Podries explicar-me com va néixer el programa *Justícia-Joves* i quins van ser els objectius principals que es van plantejar en el seu disseny?

- **PE1.1:** En quins models o experiències prèvies es va basar?
- **PE1.2:** Per què es va optar específicament pel model de voluntariat universitari i acompanyament en comunitat?

BLOC II. GESTIÓ, COORDINACIÓ I SUPORT

PG2: Com és el flux de treball per a gestionar el programa? (Selecció/formació de voluntaris, aparellament amb joves, coordinació amb CP i recursos residencials, logística de sortides).

- **PE2.1:** Quin és el major repte que trobeu amb relació a la coordinació o logística?
- **PE2.2:** Com es realitza el seguiment de cada acompanyament de jove-voluntari?

PG3: Els voluntaris són un pilar clau. Quin tipus de suport continu (tècnic, emocional) se'ls ofereix des de la FAS?

- **PE3.1:** Quin tipus de dubtes o problemes són els que més els plantegen els voluntaris?
- **PE3.2:** Tenen establert un protocol per a gestionar situacions conflictives o de crisi durant un acompanyament?

BLOC III. AVALUACIÓ INTERNA I MILLORES FUTURES

PG4: Més enllà dels informes de seguiment, amb quins indicadors o "senyals" interns mesureu si el programa està complint els seus fins?

- **PE4.1:** Quin comentari solen rebre dels joves i dels voluntaris que els fa pensar que el programa va per bon camí?

PG5: Quins aspectes del programa considereu que són els seus punts forts i quines són les seves principals febleses o limitacions actuals?

PG6: Mirant cap al futur, quins aprenentatges del que s'ha fet fins ara són crucials per a consolidar i millorar el programa? Hi ha algun àmbit d'expansió o col·laboració nova que contempleu?

3.3. ENTREVISTA A TÈCNICS DE RECURSOS RESIDENCIALS

PTG + Introducció: presentació del projecte i objectius, i condicions de la participació voluntària.

BLOC I. PAPER DEL RECURS I OBSERVACIÓ DELS JOVES

PG1: Quin és exactament el paper d'aquest recurs residencial en el marc del programa *Justícia-Joves*?

- **PE1.1:** Com arriben els joves participants del programa al recurs? Hi ha una derivació formal?
- **PE1.2:** Manteniu comunicació directa amb la FAS o el CP sobre l'evolució d'aquests joves?

PG2: Des de la vostra observació en el dia a dia, noteu alguna diferència en els joves que participen en el *Justícia-Joves* respecte a altres residents que no participen?

- **PE2.1:** Com gestionen ells la volta al recurs després d'una sortida amb el voluntari? Ho comenten, se'ls nota algun canvi?
- **PE2.2:** El programa els ajuda a estructurar millor el seu temps de permís?

BLOC II. RELACIÓ AMB VOLUNTARIS I NECESSITATS DETECTADES

PG3: Teniu contacte directe amb els voluntaris del programa? (Ex: quan deixen o recullen al jove).

- **PE3.1:** En cas afirmatiu, com valoreu aquesta interacció i el paper del voluntari?
- **PE3.2:** Heu detectat alguna necessitat de coordinació més estreta amb els voluntaris en aspectes de la vida quotidiana del jove en el recurs?

PG4: El programa se centra en activitats d'acompanyament externes. Des de la vostra experiència, quines altres necessitats crítiques dels joves en permisos creus que podrien abordar-se millor?

PG5: Creieu que les activitats que realitzen els joves amb els seus voluntaris poden actuar com un "pont" útil perquè després es desemboliquin amb més autonomia en el barri o la ciutat?

BLOC III. INTEGRACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

PG6: Per a acabar, pensant en el trajecte complet "centre-recurs-comunitat", quin suggeriment fariu perquè la labor del *Justícia-Joves* s'integrés de manera més efectiva amb el treball que realitzeu en el recurs residencial?

4. Grup de discussió amb joves

Introducció: presentació del projecte i objectius, condicions de la participació voluntària, i dinàmica del grup de discussió.

PTG: Per començar, farem una ronda de noms.

Inici: Vamos a hablar del programa *Justícia-Joves*. Para romper el hielo, ¿cómo explicaríais en qué consiste a alguien que no sabe nada de él?

Sobre l'experiència grupal: De todas las salidas o actividades que habéis hecho, ¿hay alguna que os haya llamado especialmente la atención o que recordéis de forma diferente? (Aprofundir en quina activitat i per què els va agradar, quina activitat voldrien fer, etc.).

Sobre la relació amb els voluntaris: El programa se basa en el acompañamiento por alguien de edad similar. ¿Qué tiene de diferente salir con un voluntario/a a hacerlo con un educador o familiar? (preguntar sobre la seva preferència, comoditat...).

Sobre la motivació pel programa: Más allá de las actividades, ¿qué os hace continuar participando en el programa? (relacionar-ho amb la motivació, conèixer nous llocs, comoditat amb voluntaris... i iniciar el tancament).

Tancament i proposta: Imaginad que sois los coordinadores del programa por un día. ¿Qué regla cambiaríais o qué nueva actividad propondríais?

5. Grup de discussió amb persones voluntàries

Introducció: presentació del projecte i objectius, condicions de la participació voluntària, i dinàmica del grup de discussió.

PTG: Per començar, farem una ronda de noms. També podeu dir què estúdieu i quan fa que sou voluntaris al programa.

Sobre l'experiència global: Pensant en el recorregut des que vau començar, com descriuríeu l'experiència global de ser voluntari/a en aquest programa? Què és el primer que se us ve al cap?

Sobre l'inici del voluntariat: Comencem compartint com van ser els vostres primers dies en el programa. Què us va cridar l'atenció o què us va generar més dubtes al principi? Com us vau sentir?

Sobre la relació amb els joves: Aquesta experiència passa, clar, per la relació amb el jove. Com va ser aquest procés de connectar i construir una relació de confiança? Podríeu compartir algun moment o anècdota que us hagi marcat en aquest sentit?

Sobre la intervenció: Aprofundint en això, on creieu que està el veritable 'valor afegit' d'aquests acompanyaments? Està més en l'activitat en si, en els trajectes, en les converses informals... o en una altra cosa?

Sobre el rol de persona voluntari: El rol de voluntari/a en aquest context és molt singular, no sou amics, ni educadors, ni família. Com heu anat navegant i definint aquest rol i els seus límits? (*parlar de confiança, distància, gestió de la informació personal...*).

Sobre la coordinació i aprenentatge: Sou un pont entre diversos mons: la universitat, la FAS, el centre penitenciari. Com viviu aquesta posició? Què heu après o observat sobre com funciona aquest ecosistema d'entitats?

Sobre un consell a voluntaris: Imagineu que el pròxim curs heu de donar un sol consell a la nova generació de voluntaris/as. Quin seria aquest consell imprescindible?

Tancament i proposta de millora: Per a acabar, des de la vostra experiència en primera línia: Si poguéssiu fer un suggeriment concret per a millorar el programa, quin seria?

Annex C: Model d'anotacions de les observacions

La següent taula es un model de les anotacions utilitzades a les observacions participants. Cal remarcar que no es van prendre notes durant l'acompanyament per no condicionar-lo.

El model es basa en la tipologia de Schatzman i Strauss (1973) i Corsaro (1985), citats en Gobo (1999). Les notes descriptives serien notes observacionals, que es divideixen en fets i en coses parlades. El motiu d'aquesta divisió és que els acompanyaments tenen una distinció molt forta entre ambdós elements, per això, era més lògic fer aquesta divisió. Les notes reflexives serien una petita reflexió sobre les notes descriptives, i també es fa al·lusió a com se sent l'observador. Per últim, les interpretatives poden incorporar una reflexió més elaborada, encara que és probable que aquesta es trobi directament al capítol 4. Resultats.

ACOMPANYAMENT NÚM.:	
DATA:	DURACIÓ:
LLOC:	ACTIVITAT:
NOTES DESCRIPTIVES FACTUALS	NOTES REFLEXIVES
NOTES DESCRIPTIVES VERBALS	NOTES REFLEXIVES
NOTES INTERPRETATIVES	

Annex D: Codi ètic

El protocols següents s'han seguit de forma estricta per tal de garantir els principis ètics de la recerca:

- **Anonimat i confidencialitat:** Per garantir la privacitat dels participants, tota la informació extreta de les entrevistes, grups de discussió i observacions serà anònima. Per això, s'utilitzen codis per identificar als subjectes.
- **Tractament de dades sensibles:** Totes les dades de caràcter personal, especialment les dades procedents del RISCANVI, el SIPCE i el PIC, obtingudes sota el marc de la col·laboració amb la FAS, CP Joves i el Departament de Justícia, tindran un ús exclusivament acadèmic. Per això, es toma com a marc de referència la Llei Orgànica 3/2028 de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals.
- **Consentiment informat:** Tots els participants en les entrevistes i grups de discussió seran informats prèviament sobre la finalitat de l'estudi, el caràcter voluntari de la seva participació i el dret a retirar-se en qualsevol moment o a no respondre una pregunta. Cada participant signarà prèviament a les entrevistes i grups de discussió un full de consentiment informat, que es pot veure al següent annex.

Annex E: Full de consentiment informat

El següent és el contingut del full de consentiment informat en català. Existeix una versió idèntica en castellà, però, per redundància, s'ha inclòs només la versió en català.

FULL DE CONSENTIMENT INFORMAT

Anàlisi i avaluació pilot del funcionament del programa Justícia-Joves de la Fundació Autònoma Solidària

Si us plau, llegeix acuradament aquest document de consentiment abans de decidir-te a participar en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquest Treball de Final de Grau és analitzar el funcionament i realitzar una primera avaluació (pilot) del programa Justícia-Joves de la Fundació Autònoma Solidària (FAS), per així proposar millores i noves estratègies a implementar en el futur.

Implicacions de la participació

La participació en la investigació consisteix en la realització d'una entrevista o grup de discussió. En primer lloc, se't demanaran algunes dades bàsiques, com el teu rol en el programa.

La participació es gravarà en àudio, posteriorment serà transcrita, anonimitzada i serà utilitzada exclusivament per l'estudi present. Les gravacions es guardaran durant 1 any després que finalitzi el treball, i després seran destruïdes.

Durada

L'entrevista té una durada de 30 minuts i el grup de discussió d'1 hora, aproximadament.

Confidencialitat

Si decideixes participar-hi, la teva identitat es mantindrà confidencial i només la persona investigadora i el tutor del treball tindran accés a les dades originals del projecte. Si fos el cas que s'haguessin de presentar fragments literals, es farien servir sempre pseudònims.

L'investigador mantindrà aquest consentiment informat en un lloc segur i el destruirà al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació.

Voluntarietat de la participació

La participació en aquest estudi és completament voluntària. Pots decidir no participar-hi o retirar-te en qualsevol moment sense haver de donar explicacions i sense cap penalització.

Tractament de dades personals

La realització de l'estudi implica el tractament de les teves dades personals per part d'una persona investigadora de la Universitat Autònoma de Barcelona per a les finalitats descrites en aquest document, i basat en el teu consentiment.

La persona investigadora responsable no cedirà les teves dades personals a tercers persones ni a d'altres destinataris, i les teves dades no seran objecte de transferència internacional.

El tractament de les teves dades personals no implica la presa de decisions automatitzades, ni l'elaboració de perfils predictius de preferències personals, comportaments o actituds.

L'equip investigador conservarà les teves dades personals durant el temps necessari per a poder realitzar el projecte.

Enregistraments i ús de testimonis

- ☐Sí ☐No Estic d'acord que s'enregistri (àudio) l'entrevista o grup de discussió amb objectius de recerca.
- ☐Sí ☐No Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense mencionar el meu nom.
- ☐Sí ☐No Autoritzo l'ús d'intervencions anonimitzades amb finalitats de difusió acadèmica (per exemple, defensa del TFG), sempre preservant la meua identitat.

Persona de contacte

En cas de dubte o consulta pots contactar amb: 1633631@uab.cat.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc les condicions de la meua participació i estic d'acord a participar-hi.
- He rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del participant:

Signatura: _____

Data: _____

Investigador:

Signatura: _____

Data: _____

Annex F: Transcripcions

En aquest annex es presentaran les transcripcions de les persones entrevistades i grups de discussió. Per a aquestes, s'ha utilitzat una intel·ligència artificial perquè fes una primera transcripció, i després s'han revisat individualment per corregir-les. Per a totes les entrevistes, s'ha censurat el nom de la persona, i s'ha utilitzat un pseudònim per a identificar a cada entrevistat.

Sobre les abreviatures, la lletra "E" significa "entrevistador", i "P" de "participant". Els participants tenen afegit un codi que s'ha fet en funció dels guions de les entrevistes (vegeu *Annex B: Models d'entrevista i grups de discussió*). Els joves del centre penitenciari entrevistats comencen tots amb el número 1, els voluntaris amb el 2, els tècnics amb el 3, els joves dels grups de discussió amb el 4 i els voluntaris dels grups de discussió amb 5.

Els tècnics a més, es divideixen segons al grup que formin part. És a dir, els tècnics del CP comencen amb el número 31, els de la FAS amb els números 32 i els dels recursos residencials amb el 33. De totes maneres, al títol de cada transcripció s'indica, encara que després, al llarg de l'entrevista, s'utilitza el codi únicament.

Les transcripcions s'han ordenat segons els grups i, dins d'aquests, segons l'ordre al qual es van entrevistar primer.

ENTREVISTA: Jove 1-A

E: Soy Marc y estoy haciendo el trabajo de final de grado, que consiste en evaluar el programa *Justícia-Joves*, que es este voluntariado en el que participas. Entonces, como persona que participas, tu intervención es anónima y es voluntaria. Entonces, si hay una pregunta que no quieres responder, no pasa nada, no te preocupes y, como digo, es confidencial. O sea, no va a saber nadie tu nombre, no va a saber que has participado (**P1-A:** No pasa nada.). Bueno, y eso. Entonces, ¿tienes alguna pregunta antes de empezar? ¿Alguna pregunta que hacerme a mí?

P1-A: No.

E: ¿No? Vale, pues me puedes explicar cómo ha sido tu experiencia así en general participando aquí, viniendo a hacer voluntariado, no hoy solo, sino como has hecho, que antes me has dicho, que has hecho 5 o 6 ¿Qué te parecen las experiencias?

P1-A: Muy bien, muy bien (**E:** ¿Sí?). ¿Sabes? Despejar un poco la mente, ¿sabes? Olvidar de todo, ¿sabes? Del pasado un poco, ¿sabes? Vivir el presente un poco y ya está. ¿Sabes? Cosas sanas, saludables.

E: Bueno, está bien. ¿Qué te motivó? ¿Qué te hizo que participaras?

P1-A: A mí, las actividades que se hacen dentro, ahí en *Justícia-Joves*, ya está. Porque yo, antes de entrar a Justicia, nunca, nunca, nunca quise hacer, ¿sabes? [*referint-se a les activitats*]. Estas me parecen tonterías, me parecen cosas que no tienen sentido, pero cuando lo probé, me ha gustado, ¿sabes?

E: Vale. ¿Hay alguna actividad de las que hayas hecho que te gustase más? ¿Cuál es la que más te gustó?

P1-A: ¿De actividades?

E: De actividades.

P1-A: Bueno, dos. Una de fútbol y otra de mecánica de bicis, que... Bueno, de bicis. Vamos a dar una vuelta con bicis en la arena.

E: Muy bien. ¿Cómo valoras la relación que has tenido con los voluntarios? (**P1-A:** Bien.) ¿Cómo los consideras?

P1-A: Bien, maja, tranquila, con respeto, todo bien.

E: Puedes decir otra cosa, aunque ellas estén aquí [*estaven presents dues altres voluntàries amb les quals es va fer l'acompanyament*].

P1-A: No, no tengo miedo, no tengo vergüenza, si hay algo lo digo, ¿sabes?

E: ¿Todos se han tratado bien, con respeto?

P1-A: Claro, sí. Por supuesto.

E: Muy bien. ¿Hay algo que te haya sorprendido de hablar con ellos? ¿de tratar con ellos?

P1-A: ¿Qué?

E: Si hay algo que te haya sorprendido al hablar con los voluntarios. O sea, ¿alguna cosa que hayas dicho: “Ah, mira esto, es diferente”? Es algo que te sorprendiera.

P1-A: Es que hemos visto tanto en esta vida que ya no nos sorprende nada, ¿sabes? Nada nos hace sorprender.

E: Vale. Y claro, a los voluntarios los conoces porque han ido al centro, pero solo los has visto una vez o dos (**P1-A:** Sí). Claro, cuando tú los ves por primera vez, ¿cómo te sientes tú? ¿Estás como incómodo o estás tranquilo?

P1-A: Mejor que una persona que nunca lo has visto, primera vez que lo ves, que hablas con ellos. Ellos dos [*referint-se a les voluntàries*] por lo menos han venido, han estado un buen tiempo ahí, hemos jugado juntos, hemos hecho actividades juntos. Eso es mejor que una persona que nunca lo has visto, así de del cielo a la tierra, ¿sabes?

E: Sí. Al participar, claro, sales fuera y haces diferentes actividades. ¿Qué te ha aportado participar en estas actividades? ¿A nivel de conocimiento, por ejemplo? O a nivel de...

P1-A: ¿A nivel de la salud?

E: Por ejemplo, lo que tú quieras. ¿Qué te ha aportado?

P1-A: Bueno, la... (**E:** Es una pregunta un poco difícil.). Todo, es que todo, la verdad, la salud, la mente, ¿sabes? Todo.

E: ¿Y te ha ayudado a conocer lugares?

P1-A: [*ignora la pregunta*] La ilusión también (**E:** ¿La emoción?). La ilusión. Por ejemplo, yo estoy hoy en el Ramadán y yo fumo, ¿sabes?

Yo durante el día cuando, por ejemplo, si yo ahora estaba ahí en Barcelona me ves la cara de enfadado, que ganas de mono, ¿sabes? De tabaco. Pero ves ahora que estoy, ¿sabes? No tengo ni mono de tabaco, ni me preocupa, ni nada, ¿sabes?

E: Muy bien. Vale, ¿a ti cómo te dicen desde el centro? Vale, vas a salir y vas a hacer esta actividad. ¿Quién te lo dice? ¿Cómo es el proceso?

P1-A: La trabajadora social que organiza esto todo, ¿sabes?

E: ¿Pero se pone de acuerdo contigo? ¿Te dice: “Ah, ¿este día te va bien?”? ¿O solo te lo dicen y tú dices: “vale”?

P1-A: No, te vienen, te dan el día, te dan la hora y hay que ir.

E: Hay que ir y ya está.

P1-A: Sí.

E: Vale. No es muy voluntario.

P1-A: No, no, es muy obligatorio [*es riu*].

E: ¿Y te preguntan por tus intereses para preparar la actividad? O sea, si por ejemplo te dices: “Me gusta el fútbol”. Pues, ¿te preguntan qué te gusta?

P1-A: Sí, me lo dijo por esa fundación de la FAS, me lo dijo la trabajadora social, me dijo que a ellos les das propuestas que te gusta hacer, no como otras fundaciones, ¿sabes? (E: Sí.). Otras fundaciones te sacan, por ejemplo, a una programada con ellos y te llevan donde ellos quieren, ¿sabes? Y haces lo que ellos quieren.

E: Y en este sí te escuchan, ¿no?

P1-A: Sí, claro (E: Vale.). Por ejemplo, yo estaba... ¿qué teníais en plan vosotros? Voley-playa, ¿no?

E: Sí.

P1-A: Yo pedí dar un paseo y me habéis dado un paseo, eso es lo bueno. Otra fundación, ¿sabes? Vas con ellos y dices, vamos a ese sitio y dices, no, vamos a otra.

E: Sí. Vale, ahora te quiero preguntar, ¿cómo te sientes? Porque sales aquí y estás con gente que son gente de tu edad, pero... [*el talla el participant*]

P1-A: Que son gente, ¿sabes? De dentro buena gente, ¿sabes? No son gente de donde yo juntaba con ellos, ¿sabes? Gente mala persona, gente que no tiene corazones ni nada, ¿sabes? (**E:** Sí.) Yo juntaba con gente peligrosa mucho. Vale. Y ahora estoy con gente estudiante, gente... ¿sabes? (**E:** Sí.).

De buena clase, me encanta, la verdad. No estar con gente drogadicta, gente que vende droga, gente que se roba, gente que hace... ¿sabes?

E: Y, así para acabar, si tuvieras que explicarle a otra persona, a otro joven del centro, en qué consiste este programa, ¿cómo lo harías?

P1-A: Yo le explicaría, ¿sabes? Si no me dan la oportunidad, igualmente le voy a explicar a mis colegas, ¿sabes?

E: ¿Y qué les dirías? ¿Cómo se lo venderías?

P1-A: Le consejo, ¿sabes? Le doy consejos para que vengan y ya está. Sí. Y que alejan de lo malo y persiguen lo bueno un poco. Porque... ¿sabes? Si persigues, lo consigues, ¿entiendes?

E: Sí. Y, ahora, por último, ¿hay alguna cosa que cambiarías del programa? ¿Hay algo que digas, yo qué sé, por ejemplo, “no me gusta esto como se hace, lo haría de esta manera”?

P1-A: Es que tampoco viene muchas veces, la primera vez, no veo que hay algo que tiene que cambiar. Todo en su puesto, todo está bien, ¿sabes? Sobre todo... Sí, todo bien.

E: Vale. ¿Hay algo que quieras decirme y que no habíamos hablado? Del programa, no sé, ¿algo que quieras contar?

P1-A: Bueno. Pues...

E: No tienes porqué decir nada, si no quieres.

P1-A: La verdad, no tengo nada.

E: Vale, pues ya está. Muchas gracias.

P1-A: A ti.

ENTREVISTA: Voluntària 2-A

E: Soy Marc García, estoy haciendo el trabajo de final de grado para la Universidad Autónoma de Barcelona y estoy evaluando el programa de *Justícia-Joves* desde diferentes ámbitos. Entonces, vamos a hablar de esto. Recuerda que es una entrevista y que es voluntaria. Entonces, si hay alguna pregunta que no quieres responder, puedes no responderla. Será confidencial, anónima. Y eso sería todo. Entonces, antes de empezar, ¿tienes alguna pregunta al respecto?

P2-A: No, de momento no.

E: Vale, perfecto. Pues, ¿puedes introducirte, presentarte? ¿Cuál es tu rol? ¿Cuánto tiempo llevas?

P2-A: Mi nombre es [*nom censurat*]. Bueno, estudio Criminología y Derecho. Tengo actualmente 21 años. Y, nada, soy voluntaria desde... [*es queda pensativa*] Bueno, creo que hace dos añitos. Sí, hace dos añitos. Y, nada, la verdad es que yo no hago mucho. Solo, pues, lo que me dice el coordinador. Participo siempre que puedo. Y poca cosa más, la verdad.

E: Vale, muy bien. ¿Podrías explicarme cómo empezaste a participar en el programa como voluntaria?

P2-A: Una amiga mía, bueno, una amiga de la carrera, se inscribió en el programa y nos lo comentó al grupo de amigas. Yo dije, pues, mira qué guay. Una manera de hacer experiencia sin estar trabajando. Y, nada, dije, ya que tengo mucho tiempo... Bueno, mucho tiempo libre [*riu*], relativamente. Pero ya que no trabajo ni nada, pues, he considerado que era una buena manera de ocupar mi tiempo. Y aquí estoy desde entonces [*riu*].

E: Bueno, está bien. ¿Qué expectativas tenías antes de empezar? ¿Qué te esperabas?

P2-A: Pues, la verdad es que no iba con muchas expectativas. Y yo, claro, no sabía mucho del programa porque tampoco me había informado. Mi amiga me había dicho: “consiste en ir a la cárcel”. Y yo digo: “Ah, qué guay, ¿no? [*riuen*] Qué chulo.”. Y, nada, vine aquí, hice la entrevista y me dijeron que, bueno, que no es tan cárcel, cárcel, es más este programa de acompañamiento y tal. Y así como expectativas, lo que he dicho, tampoco, no sé, no sabía qué esperarme porque al no estar nunca en contacto con estas personas, pues era como, no sé qué esperarme. Tampoco, sí, es que eso, no tenía ninguna expectativa que diga: “creo que pasará eso o lo otro”.

E: Bueno, está bien, está bien.

P2-A: Sin expectativas.

E: Vale. ¿Me puedes explicar qué haces como voluntaria?

P2-A: Como voluntaria, pues, depende de la época también. Cuando empezamos el curso, normalmente lo que hacemos es una *fira de les entitats*. Vamos al centro penitenciario, se hace una *fira* con más entidades voluntarias y presentamos nuestro programa a los jóvenes del centro.

Luego, a medida que va avanzando el curso, pues, empiezan los acompañamientos. Bueno, perdón, antes de que empiecen los acompañamientos, primero hacemos unas sesiones dentro del centro. Hacemos jueguitos, un poco conocer a los chicos para luego saber cómo orientar las actividades, estas quedadas, digamos. Y luego ya, pues, son los acompañamientos.

E: Vale. ¿Los acompañamientos los hacéis siempre con el mismo joven o vas cambiando?

P2-A: No, depende del joven que tenga permiso, depende también de, pues, a lo mejor... Yo... a ver, ¿cómo lo digo? No sé, de repente me paso nerviosa, lo siento (**E:** No te preocupes.). No, no lo hacemos con el mismo joven, depende mucho de tu horario, de la disponibilidad que tienes, también suele pasar que, pues, el joven que sale y que... a lo mejor le dice “mira, me ha gustado esto, quiero seguir quedando contigo”. A lo mejor luego la lía, y ya no se pueden hacer esos acompañamientos. Pero va variando, va variando (**E:** Vale.). En función de varias cositas.

E: ¿Pero hay alguno que hayas repetido, le hayas hecho más de un acompañamiento?

P2-A: Yo no. (**E:** ¿Tú no?) Yo no, y compañeros no sé.

E: Vale. ¿Me puedes explicar cómo fue el primer acompañamiento que hiciste?

P2-A: Vale. Yo me puse muy nerviosa [*riuen*]. Porque, claro, es un poco... no sabes. Y quieras o no, da un poco de cosilla. Porque es como este chico que está en la cárcel, que incluso siendo estudiante de criminología, no puedes evitar eso de ¡ay! (**E:** Ya.). Y por mucho que estés con otra compañera, pues, bueno, sí que los nervios los calman un poco, pero bueno. Pero súper bien, la verdad. Y yo iba con ese miedo de ¡ay! Es que no sé qué decirle, no sé qué. Me da cosa preguntarle cosas que él no quiera contestar. Es un poco también no sobrepasar ese límite de... Que tampoco...

Que yo lo conocía antes. Había ido al centro, habíamos hecho un par de actividades, y sabía un par de cositas sobre él. Pero es como, no sé. ¿Sabes? Y al ser el primero, también es como... Es la primera vez que lo haces y no sabes. Y nada, fue súper bien, la verdad. El chico muy majo. Nada, fuimos a tomar un café. Y a jugar juegos de mesa. Estuvo muy bien. Y ya está. Este sería el primer

acompañamiento. Ah, y el pobre iba en muletas. Se había lesionado. Iba en muletas. Bueno, era un detalle así extra [*riuén*].

E: Vale. Ahora, desde tu perspectiva, ¿Cuál crees que es tu rol? Ya no de qué haces, pero ¿Qué representas? Es un poco una pregunta un poco difícil, pero...

P2-A: Sí. A ver, lo que nos dijeron también cuando hicimos las entrevistas y la presentación del programa. Yo creo que el rol nuestro, bueno, mío también incluso, es un poco mostrar que teniendo... Porque creo que lo más importante de este programa es la proximidad de edad que tenemos con estos chicos. Entonces, yo creo que es como una manera de enseñarles, pues mira, tengo tu misma edad y puedo... No necesariamente... Es que a ver cómo lo digo. Porque es complicado. En plan, es como tú siendo un referente diferente a lo que ellos suelen tener. No sé si me explico (E: Sí, sí.).

Es como “mira, puedes hacer esto. Puedes hacer lo otro”. Que yo sé que es muy difícil. Porque nosotras, pues somos estudiantes. Vivimos una vida, pues “normativa”, digamos. Y es difícil coger y decirle al chico: “Delinquir no está bien, mira lo que puedes hacer”. Pero yo creo que, de alguna manera u otra, sí que conseguimos transmitir ese mensaje. No a todos. Porque es lo que suele pasar... No, [*nom censurat, es refereix a ella mateixa*]. No es lo que suele pasar. Es lo que pasa. A veces.

Pero yo creo que la mayoría de veces, o yo, al menos los jóvenes con los que he quedado, ha sido un poco “mira, puedes hacer esto”. Y, no sé, el *feedback* también ha sido muy bueno por su parte. Y yo creo que eso, ¿no? Como un poco otro un referente diferente a los que suelen tener ellos.

E: Vale. Vale. Ay, te iba a preguntar algo y se me ha ido. Así que paso la siguiente pregunta (**P2-A:** Bueno, no pasa nada.). Luego vuelvo [*riuén*]. Tú como voluntaria, ¿con quién hablas? Digamos, dentro de la coordinación (**P2-A:** Vale.). ¿Con quién te comunicas? ¿Tienes algún tipo de, como a una persona, si tienes algún problema, ¿le puedes avisar? ¿Todas esas cosas?

P2-A: Sí. La mayoría de cosas lo suelo hablar con el coordinador, con el [*nom censurat, es refereix a P32-A*], que es la persona de contacto siempre que nos pasa algo. Es el que nos dice “mira, hay este chico que sale de permiso, ¿podéis venir? ¿Sí o no?”. Cositas así, pequeñas incidencias también del rollo: “el joven me ha comentado esto”, “me ha dicho esto”, o “no me ha acabado de sentir muy cómoda”. El [*P32-A*] es el primero a quien yo le escribo, le llamo, o lo que sea. Y luego también está la... Ahora no me sale su nombre, lo siento. Me sale el nombre de la otra referente, de la [*nom censurat*]. ¡Ay, qué mal! Qué mala persona.

E: ¿La [*nom censurat*]?

P2-A: Sí, sí, sí, exacto. Entonces, ellos dos, digamos, que son los principales contactos en esas situaciones.

E: Vale. Ahora que has mencionado lo de que si hay alguna incidencia, claro, entiendo que puedes darse porque no hay suficiente confianza con el joven, ¿no? Claro, sí, tú me has dicho que normalmente los acompañamientos los hacéis con jóvenes diferentes (**P2-A:** Sí.). ¿Cómo creáis esa confianza para hacer la actividad, pero a la vez tienes que tener en cuenta que, claro, sois voluntarios, no sois como amigos, realmente? Eso es un poco difícil de manejar, ¿no?

P2-A: Lo bueno que hace el programa es que al inicio, es lo que he dicho antes, que se hacen como unas actividades dentro del centro para tú conocer un poco al joven, romper el hielo, conocer su cara también, tenerla como presente, ¿no? Entonces, eso sí que te genera un poquito de confianza y luego de cara a los acompañamientos pues bueno, suele ir bien.

Ellos también son participativos, no son muy... No sé, también son como... Están... Tienen esos nervios, ¿no? Porque se notan cuando quedamos.

Pero a veces pasa que no todos participan en esas actividades iniciales que hacemos en el centro. Y luego ya de cara a los acompañamientos pues son un poco "no me sé la cara de este chico, no sé, es un poco más difícil, no sé nada sobre él". Tengo yo que hacer el esfuerzo de "qué te gusta, qué tal, qué no sé qué".

Normalmente lo hacemos con todos, eso al principio de... Siempre todos los acompañamientos, conozcamos o no al joven, es un poco... Nosotras como voluntarias es a ver, vamos a intentar romper un poco el hielo y pues poco a poco se genera esa confianza. Luego en las actividades también es como ya no estás tan pendiente de: "¡ay!, ¿qué digo?" o "¿qué hago?". Estás más pendiente de la actividad. Es poco a poco, es un proceso.

E: Vale. Vale, vale. Sobre las actividades, ¿Tú ayudas a planificar las actividades como voluntaria?

P2-A: Se nos da la opción, siempre podemos hacer proposiciones de: "mira, he pensado esto", "he pensado lo otro", pero de normal cuando nos dicen: "pues hay este chico que sale de acompañamiento..." [*s'interrumpeix a si mateixa*] ¡ay! que sale de permiso, perdón. El [**P32-A**] siempre nos envía pues ya lo que tenemos que hacer. Pero él siempre está abierto a nuevas actividades o propuestas o lo que sea.

E: Vale, vale. Y... [*pausa d'uns segons*] entonces, ahora sí, como de forma general. ¿Tú qué crees que funciona mejor en el programa? O sea, ¿qué hace que el programa y el voluntariado funcione bien como voluntaria?

P2-A: Yo creo que todo, tal como está montado, el ir al centro, hacer unas actividades, conocer a los jóvenes, coger datos, tal, luego planificar esas actividades en base a sus intereses. Yo creo que todo ese procedimiento es lo que ayuda a que, bueno, el joven también se sienta cómodo, se sienta que no es como... Lo que nos han dicho es que es, para algunos de ellos es voluntario, pero no. (**E:** Vale.) Entonces, claro, yo ahora, si llevo a un chico a una biblioteca y a él no le gusta leer, pues claramente se genera también pues ese rechazo hacia el programa, no hacia la actividad.

Yo creo que el hecho de pues coger un poco datos sobre ellos, qué les gusta, qué les interesa, qué les gustaría hacer y planificar esas actividades en base a estos intereses, yo creo que es lo que hace que el programa funcione bien.

E: Vale. ¿Y qué crees que supone como el mayor reto como voluntaria para que salga bien el programa? ¿O qué dificultades pueden llegar a pasar? No sé. ¿Qué se te ocurra a ti?

P2-A: ¿Qué se me ocurra? A mí, por suerte, no me han pasado muchas cosas. Bueno, tampoco llevo muchos acompañamientos, pero todos los que he hecho han ido súper bien. Pero, es verdad que, cuando ya... Puede ser que en el centro pues el joven se comporte súper bien, tal, por el ambiente y todo, pero yo qué sé. A lo mejor quedas... Es una situación que le ha pasado a una voluntaria. Tú quedas con él, todo bien al principio y tal, pero ves que el chico te está empezando a, pues, hacer preguntas súper incómodas y tal. Entonces es como vale, a mí en el centro me parecía que este chico pues bien, súper bien, nos entendíamos, nos llevamos bien, tal. Y resulta que fuera del centro no es así.

Entonces es un poco... Realmente no los... No puedes asegurar... No sé cómo decirlo. No puedes... Bueno, es que desde el centro nos dicen que son chicos que tienen buena conducta, que no sé qué, que no sé cuántos, pero hay situaciones en las que resulta que esa buena conducta pues es solo dentro del centro y fuera no es tan buena. Y entonces yo creo que es...

Si es la primera vez que pasamos por esa situación es difícil de manejar. Es como ¿cómo corto yo con este chico? ¿Qué hago? Siempre nos han dicho cualquier situación incómoda os vais, no pasa nada. No estáis obligadas a ninguna cosa de este tipo. Pero es como... No sé, para mí la dificultad es eso. Depende del joven. A lo mejor... Ya no es solo... Porque tu voluntad es hacer que el acompañamiento vaya bien y tal. Pero ya si el joven no quiere, no se muestra dispuesto, no sé, cualquier actitud así que vaya como en contra de esa actividad, es para mí es difícil de manejar. No sé.

E: Vale, claro, porque ahora que has dicho “Nos han dicho”, ¿os hacen una formación al inicio?

P2-A: Sí, sí.

E: ¿Qué os explican? No sé si me lo podrías resumir así.

P2-A: Sí, nos explican un poco, bueno, primero de todo el funcionamiento de la prisión española. Todo el tema de los grados, de los permisos y tal. Porque no todo el mundo hace criminología o derecho. Hay mucha gente que viene de políticas, de... Teníamos voluntarias de medicina también. O sea, de muchos ámbitos. Entonces, la formación empieza con eso. Algo más, digamos, formal. Terminología legal, así (**E:** Vale.).

Y luego también, pues, el comportamiento que debemos tener con estos chicos. Un poco de “en vez de darse dos besos, das la mano. Que no haya abrazos.

Cualquier comentario fuera de lugar hay que, pues, saber manejar la situación". No tanto saber manejar, sino evitar dar la impresión incorrecta. Del rollo que el chico no se perciba que hay algo que puede haber algo amoroso. O incluso amistad. Nada de eso. Se nos dice muy claro desde el principio la relación es de joven-voluntario. Ya está. No pasa más de ahí.

Todo el tema de redes. Tener cuidado con las redes. No compartirlas con ellos. No decirles apellidos. Números de teléfono, ubicación... Todo ese tema de seguridad. Y esa es la formación que nos dan desde aquí (E: Vale.)

También hay un curso que es obligatorio. Lo que no me acuerdo cómo se llama. Pero hay también varios cursillos dentro del programa. Algunos son obligatorios y otros voluntarios. Tú si quieres venir, vienes. Y si no, no pasa nada.

Y luego sí que tuvimos que hacer una formación como más formal. Nos daban un diploma y todo. Era una formación de 20 horas. Que tú ibas pues, en mi caso, no sé los otros cursos, pero primero hacías una sesión de 8 horas en la cárcel de Lledoners. Y ahí te explicaban un poco el sistema legal. Artículos. Leyes. Un poco más el rollo teórico. Y luego otra sesión de 8 horas. Y otra de 4 horas. Porque era una formación de 20 horas en total. En la que era más dinámico, más de actividades, talleres... Para tú saber cómo hacer tu trabajo. Bueno, no trabajo. Pero ya me entiendes (E: Sí, sí.). Cómo llevar esta tarea mejor. Cómo gestionar según qué situaciones.

Me acuerdo que hicimos como un taller de teatro. Que era como "¿Qué haces si el preso te pide que entregues una carta a no sé que familiar?". Un poco ponerte también en situación. Y creo que sí. Eso sería todo de formación.

E: Y ese, ¿es obligatorio para todos los voluntarios?

P2-A: Sí. Por lo que había entendido tú para hacer voluntariado en la cárcel tienes que hacer ese curso. Bueno, esa formación. Son 20 horas obligatorias. Yo hice la... ¿Cómo se llama? [*pausa per pensar*] La modalidad presencial. Porque era verano. Y pues... (E: Sí.). Pero también lo podrías hacer mitad online, mitad presencial. Y eso sí que es durante el curso. Y nada, al final, pues, si atiendes a esas 20 horas te llega un diploma a casa. Conforme te lo has completado y tal.

E: No lo sabía eso. Y así para acabar. Tú que llevas ya bastante, dos años en el programa, ¿hay alguna sugerencia que tú harías? Si se pudiera cambiar el programa. O alguna propuesta de "mira, yo creo que esto lo haría diferente porque creo que no funciona bien", por lo que sea. ¿O algo que a lo mejor no hayan pensado y dirías esto podría ser interesante?

P2-A: Así como también, a lo mejor, lo digo porque como estudiante de criminología pues es algo que a mí me gustaría aportar más. Y que no sea tan opcional. Pero el tema de organizar las actividades yo creo que estaría mejor... Bueno, sí, no sé. Intentar implicar más a los voluntarios. Es decir, que no todas las actividades vengan ya dadas desde el [P32-A]. Siempre. Que sea un poco ese esfuerzo de vale, vamos a pensar una cosa. Porque el pobre tiene más cosas que

hacer. No solo el: “Este chico sale de permiso. Esta es la actividad. Muevo voluntarios y ale”. Todos.

Pero es eso. Como sugerencia para el programa diría que principalmente eso. Tampoco lo veo como una cosa muy, muy, muy necesaria. Es más de hacerlo más dinámico. Más que tú aportes un poquito más. Vuelvo a decir, a lo mejor lo digo como estudiante de criminología que sabe del tema. Que está estudiando eso. Que también, no sé, a mí la prevención pues me gusta. Entonces es muy subjetivo eso. Y la verdad es que no creo...

Ahora mismo no te sabría decir otra sugerencia que diga... A mí me parece que el programa funciona bien. Todo lo que podemos hacer desde aquí lo hacemos. Lo que pasa es que a veces el centro no coopera. Quiero decir, el CP Joves. Entonces, por mucho que nosotros intentemos hacer una actividad y pensamos una cosa y tal, muchas veces el centro le cuesta comunicarse. Y tarda mucho todo lo que es tema papeleo (E: Sí.). Pero yo creo que así como programa, no. También lo digo desde el punto de vista de la voluntaria.

No sé si el [P32-A] tiene otras sugerencias como coordinador. Pero yo como voluntaria no, yo considero que funciona muy bien. Y no tengo así una sugerencia que diga hay que hacerlo sí o sí.

E: No, está bien, vale. Vale, pues yo creo que es eso de la entrevista. ¿Hay alguna cosa que no hayamos hablado y que te gustaría comentar sobre el programa? ¿Sobre algo que hagáis?

P2-A: No, la verdad es que no. Yo creo que lo hemos cubierto todo [*riuen*].

E: Ah, bueno, yo tengo una... Sí, se me ha ocurrido una cosa (**P2-A:** Sí, sí, pregúntame.). ¿Vosotros al acabar el acompañamiento hacéis un... ¿Lleváis como un registro o algo?

P2-A: Normalmente sí que hacemos... El [P32-A] nos pasa un cuestionario de Google Forms y lo tenemos que rellenar. Y son varias preguntas: “¿Ha ido bien el acompañamiento? ¿Cómo se ha mostrado el joven? ¿Qué os ha dicho? ¿Qué información nueva tenéis sobre él? ¿Cómo ha ido la quedada?”. Todo es como un informe pero hecho desde Google Forms (E: Vale.).

Y en caso de que pase alguna incidencia sí que la debemos explicar como más a fondo se la explicamos más al [P32-A].

E: Vale, pues yo creo que esa era la única pregunta que tenía de más (**P2-A:** Vale.). Pues eso sería todo, ya está. Muchas gracias.

P2-A: De nada.

ENTREVISTA: Voluntària 2-B

E: Hola, soc Marc García i estic fent el treball de final de grau de Criminologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Estic avaluant el programa *Justícia-Joves* i per això parlarem d'aquest voluntariat. La teva participació és voluntària, és anònima.

Si hi ha alguna pregunta que no vols respondre o no et sents còmoda, pots no respondre-la. Pots presentar-te, dir què estudies, quant temps portes sent voluntària...?

P2-B: El meu nom és [*nom censurat*], estudio Ciències Polítiques a la Facultat de Ciències Polítiques. És el meu tercer curs i també és el meu tercer any de voluntariat. Vaig començar amb el programa jo.

E: Vale. Com vas arribar a participar com a voluntària? Com vas decidir iniciar?

P2-B: Doncs, com era el primer curs i arribava molta informació de la universitat, tenia molta curiositat per tot el que m'arribava, tota la informació. I em va cridar l'atenció el voluntariat perquè pensava que era... jo havia fet algun amb el Banc d'Aliments i m'havia agradat l'experiència i pensava que com que hi havia tantes opcions de voluntariat, potser a algú m'agradava. Vaig estar investigant i on vaig arribar és aquí a la Justícia-Joves.

E: Quines expectatives tenies abans de començar?

P2-B: Cap, perquè no sabia ben bé de què anava el programa. Quan vaig fer l'entrevista em van dir que era nou a sobre i llavors com que això estava començant a fer i com que tampoc tenia cap explicació prèvia del programa. Era tot com, bueno, és una idea que volíem fer a veure si surt bé perquè ens han de donar com un *visto bueno*.

I llavors les expectatives eren com, bueno, espero que surti bé, que em serveixi a mi també per conèixer com aquesta part de... perquè realment si no tens coneguts la presó doncs aquesta part està molt separada de la teva vida. Llavors em servia a mi també per conèixer. A sobre són joves, la seva situació és molt diferent de les que tenen els adults i també esperava poder com... que aquesta acció de voluntariat servís pels joves de la presó.

E: Pots explicar-me com vas fer el teu primer acompanyament?

P2-B: Dins de la presó o un cop ja els hem fet fora?

E: Els de fora, després passarem a la presó, però de fora quan vas... bueno, explica-m'ho, explica-m'ho.

P2-B: Bueno, primer que sempre cada any comencem fent els de dins de la presó. Llavors els joves i els voluntaris, bueno, les voluntàries ens coneixem ja d'abans. I

així sí que facilita després el primer voluntariat fora, el primer de tots però també el primer amb cada jove perquè ja els coneixes. O ja et sona la cara, ells et coneixen una mica, és més fàcil. I la veritat és que va ser bastant còmode.

El jove en particular, clar això depèn de cada persona, era com molt obert, no tenia cap tipus de vergonya a l'hora de parlar o explicar-te coses de la seva vida. No superpersonals però la conversa era molt fluïda i molt senzilla de mantenir. A més, com que el voluntariat es fa amb dues voluntàries i un jove, sí que és cert que quan ets nou això sí que et dona com certa seguretat.

No perquè tinguis por del jove sinó per la... pel fet que no estàs com tu allà. Si tu et quedes en blanc, no saps com continuar la conversa, per on tirar, tens una altra persona que et pot ajudar (E: Vale.). Llavors això ho fa tot més còmode, no sé com dir-t'ho...

E: Sí, sí, sí, t'entenc, t'entenc.

P2-B: I l'experiència en general va ser bastant positiva. Vam anar a la bolera i el jove es va divertir, ens va explicar què feia a dins de la presó, però també una activitat artística que tenen ells i ens va dir que tenia una exposició que vam anar a veure després d'art d'ells que havien fet a dins. Ens va... No sé, la conversa va ser molt fluïda, va ser molt senzilla, va ser molt còmode. Per a una primera experiència de les meves de les millors que vaig tenir.

E: No anaves nerviosa?

P2-B: No, perquè anava nerviosa el primer dia a la presó, però com que ja havíem tingut tant de temps, tant de contacte, ja no.

E: I què feu a la presó? Aneu a l'inici per conèixer els joves, però què més feu?

P2-B: Són activitats [*es talla a si mateixa*]. Sempre comencem, hi ha com varies sessions. I tenim... A la primera... Són com sessions per conèixer els joves i les voluntàries, però les voluntàries i els joves també. I en general es fan com activitats on s'han de dir...

Els acompanyaments són a la ciutat de Barcelona, que no ho he dit, són allà només. Llavors, depenent del jove, potser coneix la ciutat o no. Llavors fem com una mena d'activitat per presentar-nos nosaltres i que es presentin ells, però també per saber quin és el tipus de... quin és el grau de coneixença de la ciutat. Quines són les activitats que voldríem fer quan tinguin permís, el temps del que disposen, què els agradaria... bé, això, les activitats que voldrien fer... i què és el que no coneixen. Llavors fem com una mena d'intent de pla personificat per cadascú, per tal que les activitats les puguin gaudir. Perquè realment si nosaltres fem qualsevol cosa, sí que tenim preferències i es respecten. Però almenys a mi, personalment, m'és igual o no, perquè l'activitat és per ell (E: Clar.).

I les activitats de presó són això, ens posem en una sala, som diversos voluntaris i joves, l'últim cop crec que eren com 10 i 6 o més o menys. I això, són activitats per conèixer-nos tots.

E: Vale, abans que has parlat dels acompanyaments i això, has fet diferents acompanyaments amb diferents joves? O hi ha algú que, per exemple, ho fas sempre amb ell? (**P2-B:** No.) Saps el que vull dir?

P2-B: Sí, sí que s'intenta mantenir la continuïtat, perquè és més fàcil establir com aquest vincle entre voluntària i jove. Però com que depèn molt de la disponibilitat de les voluntàries, perquè entre els estudis, el treball i tot això és molt complicat. Llavors... i també dels permisos que tingui el propi jove, perquè això depèn també. Llavors, sí que s'intenta repetir, però molts cops acabes anant amb una persona diferent, tant voluntària com jove.

E: Clar, però com que són persones diferents, això no suposa com... pot ser una mica difícil per crear aquesta confiança? Sí que és cert que us coneixeu del centre penitenciari perquè heu fet aquestes activitats, però, no sé, l'inici pot ser una mica complicat?

P2-B: Sí, sí, totalment. Més que complicat, com una mica fred, potser, perquè sí que és cert això de... ens sona la cara, però realment és una situació molt diferent, perquè el jove té com els seus companys, i nosaltres tenim els nostres companys, però realment, quan estem a fora, la situació canvia.

No tens tots els funcionaris, no estem nosaltres en una sala tancada, és molt diferent. I clar, si no tens la continuïtat amb els voluntariats, succeeix això, que no tens realment aquesta confiança que pots anar construint. I això depèn de cada persona, perquè si ets una persona molt oberta, doncs això et sortirà sol, però si tu, o el jove, sou com més, us costa més començar a conversar i tot això, serà com un acompanyament una mica més fred a l'inici. Després sí que, com són dues hores... però un cop comences sí que és molt diferent.

E: Llavors, aquest voluntariat és una mica especial, perquè esteu amb persones de la vostra mateixa edat, no? Llavors... Aquesta pregunta és una mica complicada, però quin creus que és el teu paper? O sigui, quina és com la teva funció que fas com a voluntària en aquest programa? Ja no que siguis voluntària o que facis aquestes activitats, però, sinó com què representes? Saps el que vull dir?

P2-B: Jo crec que... A veure, vam fer formacions a l'inici i tot això, i pel que ens van explicar, sí que ens deien que s'havia d'evitar amistats o coses més sèries, però... Ens feien énfasis en això que ells valoren molt el voluntariat, perquè pensen... Són com molt conscients de la seva situació, i un cop surten al carrer, és com que tenen en ment, tenen present sempre, que la gent pot com endevinar que són presos, o que han estat a la presó.

I és com aquests prejudicis de la societat, els que... com els manté també al marge. Perquè no és només la discriminació que poden patir real, sinó el que ells mateixos pensen (**E:** Clar).

I ens van dir, i sí que crec que és una mica això, que la nostra funció seria molt semblant com... a veure com ho dir-tu... com representar una petita... O sigui, som com una petita part de la societat.

A veure, estem com en representació de la part de la societat que realment nosaltres no jutgem. Ells ja estaven fent la seva condemna i tot. Un cop surtis, donem per fet que ets un ciutadà com la resta. I crec que la nostra funció és recordar-lis això, que no tothom té prejudicis, no tothom es farà fora de qualsevol lloc perquè hagin estat a presó, que no tothom jutjarà la seva situació perquè... Tot i que... Bueno sí, estan a presó, han fet alguna cosa... Però clar, cada situació és molt diferent. Cada delictes és molt diferent. Llavors és com recordar-lis això. Hi ha gent voluntària que dona part del seu temps gratuïtament per passar temps amb ells i que no tothom els jutjarà un cop surtin. Crec que és com això.

E: Molt bé. Al final la teva opinió i està bé. Abans has mencionat que es formaven a l'inici. Quina formació rebeu?

P2-B: Són formacions sobre el sistema de justícia. Perquè depenent de què estudies potser no tens ni idea, com en el meu cas. I ens feien com... ens explicaven una mica el funcionament de la presó, de les preses en general, els diferents tipus de grau, primer grau, segon grau... (**E:** Sí, sí.). El tercer grau i tot això. El que era la condicional i tot això. Perquè fa com l'àmbit de justícia, el funcionament entre els voluntaris... O sigui, entre el voluntariat i com el sistema de justícia.

I també ens feien... Teníem formacions que eren orientades a nosaltres per formar-nos com a voluntariats (**E:** Vale.). Que era com... És com per evitar certs comportaments. I no era només per voluntariats. O sigui, no era només per nosaltres, perquè vam conèixer uns altres voluntaris. I era com això, per formar-nos a nosaltres com a voluntaris, perquè els diuen, bueno, has d'intentar evitar com aquesta condescendència. Perquè tu estàs fora, tu pots ajudar, tu pots donar consells, tu t'han d'escoltar, perquè com que ets molt sàvia, saps? (**E:** Sí.). És per evitar aquest tipus de comportament i per saber com establir vincles i límits. I com una mena de guia perquè el nostre treball fos útil per als joves també.

E: Vale. I quantes sessions? O sigui, quantes formacions? O sigui, a part d'aquesta teòrica del sistema de justícia i tal, teníeu aquesta pràctica, no? O sigui, és la mateixa? O sigui, això de què no fer o...

P2-B: No, són diferents.

E: Ah, són diferents?

P2-B: De fet vam tenir varies, perquè algunes eren... Algunes són obligatòries, altres no, llavors no me'n recordo, però com... I es devien deixar en sessions a més (**E:** Vale.). Llavors no me'n recordo, perquè jo ho vaig fer a primer (**E:** Clar, potser ha canviat.). Potser uns altres voluntaris de classes t'ho recorden, però ho vaig fer a primer i em sona terèix, però no estic segura.

E: Bueno, potser ha canviat, no? No et preocupis. D'acord, aquesta formació, qui us la fa?

P2-B: Depèn.

E: O qui us la feia? Clar.

P2-B: Hem tingut professors d'aquí de l'Autònoma, que espero que et faciliti el nom del [P32-A] perquè no me'n recordo, que ens explicaven això, de com funcionava el sistema de justícia i tal. Crec que era professor de criminologia o una cosa així. Hem tingut també de la Generalitat, que era, per exemple, ens van portar també a un centre de Lledoners (E: Ah, sí.). I ens ho van ensenyar i tot, com una mena de tour per allà, amb la formació allà dins, però també es feia en un apartat, en un edifici a prop de Barcelona, a Dresanes. I això venia de la Generalitat. I, a veure, hi ha formacions també que són... No sé ben bé d'on venen, però aquestes són com optatives, no obligatòries, i llavors són persones que potser estan vinculades al programa o a la universitat d'alguna manera i et fan aquesta formació.

E: Vale. Passem a la següent pregunta. Tu, com a voluntària, amb qui tens comunicació? O sigui, amb qui comuniques, amb qui parles, et coordines, etc.?

P2-B:

Ho faig amb el [P32-A], que és com el becari aquí, a la FAS, però també he parlat algun cop amb la [nom censurat], que és com la seva superior. I ara amb aquestes dues persones. Abans del [P32-A] hi havia una altra persona que feia exactament el mateix que es deia [nom censurat], i ja està, perquè és qui vas conèixer (E: Vale.). O sigui, parlo amb aquestes dues persones.

Després, quan ens hem de posar d'acord voluntàries per anar a un lloc, doncs potser sí que parlem per i ja arribar, no sé què, però ja està. Les explicacions venen d'aquí, de la FAS.

E: I quines coses, o sigui, què et diuen des de la FAS? Què coses parreu?

P2-B: Ens expliquen, ens donen dates de formació, optatives i obligatòries. Ens diuen també activitats com la FAS, de voluntariat, però no només del nostre, com el *nostrum*, aquesta activitat que es fa. No sé si ho saps què és.

E: No, em sona, però no ho sé.

P2-B: És una activitat per tots els voluntaris, de tots els programes, per conèixer-nos tots, conèixer els voluntariats i és com una mena d'activitat per fer com pinya entre tots. Ens donen informació de les sortides i de les dates que podem anar al centre, però també de les sortides. "Em falta un voluntari. Qui pot anar aquest dia amb tal persona per fer l'acompanyament fora?" O directament t'escriuen a tu,

perquè tenim el grup i després el personal. O t'escriuen a tu. "Tens disponibilitat aquell dia, tal hora, per anar amb tal persona?" I més o menys això. També pel tema, perquè tenim crèdits i llavors per aquest tema també arriba una mica d'informació. Però en general per aquestes coses.

E: D'acord. I suposo que també parles amb la FAS quan tenia alguna incidència, no?

P2-B: Sí, sí. Jo personalment no he tingut cap, però si hi ha alguna voluntària crec que sí que ha tingut alguna petita incidència llavors sí que parles amb la FAS. I la FAS es comunica també amb el centre. I sempre hi ha comunicació. I això es diu també a les trobades al centre. Els joves ho saben, nosaltres ho sabem, hi ha comunicació entre tots. Perquè si passés alguna cosa...

E: Clar, però tu no et poses en contacte amb el centre mai, no?

P2-B: No, jo no. Això ho fa el [P32-A], crec, o la [nom censurat].

E: Vale. I tens contacte amb el...? O sigui, els joves quan surten de permisos, no sé si saps, que es queden com un recurs residencial, que es diu. Tampoc teniu contacte amb ells, o sí?

P2-B: Jo com a voluntària no, però em penso que... Sí, nosaltres hem estat allà.

E: Ah, vale, vale.

P2-B: Tenen com dos llocs, un l'anomenen ells la "*Casa del Cura*" que està com per... Ara no voldria dir-t'ho malament, però em sona que per la Vall d'Hebron, per aquesta zona de Barcelona. I l'altre està a Sarrià, que es diu la Caseta.

E: Sí, la Caseta.

P2-B: Sí, i a la Caseta sí que hem entrat, ens han explicat com tenia allà... Ens explicaven com la seva experiència (E: Ah, vale.) atenent a tots els joves que entren allà.

Però no tenim com un contacte amb nosaltres com a voluntàries amb ell. Però sí que ho tenen... Sí que és cert que quan fem el voluntariat ens donen com un paper d'informació amb els contactes que si vols t'ho miro i et dic exactament què és.

E: Ah, no, no, no cal.

P2-B: Sí que és cert que tenim com... telèfons o imatges o alguna cosa per contactar amb més persones a part del [P32-A] (E: Vale.). Però generalment crec que el contacte s'estableix només amb la FAS. Com a voluntària.

E: Sí, sí, vale. Ai, anava a preguntar una altra cosa i se m'ha oblidat. Què era? Bé, passo a la següent. D'acord, com a experiència global, ja que portes 3 anys, què creus que funciona millor del programa?

P2-B: Els propis... O sigui, la comunicació entre jove i voluntària. Jo crec que perquè la comunicació entre presó i FAS és una merda [riuén].

Perquè molts problemes venen de la pròpia presó. I sé que a la presó també ha de fer les coses que ha de dir la justícia i tot això, però la comunicació de vegades és molt dolenta perquè nosaltres com hem de donar la nostra disponibilitat no et pots avisar el mateix dia o un dia abans (**E:** Ja.).

Però, per tant, la presó això ho sap i ens ho ha de comunicar en suficient temps. I la presó sap quan se li dona el permís al jove. No li pot venir de nou això [riuén]. Llavors sí que hi ha hagut moments en què "mira, que tenim un jove que surt tal dia" doncs "jo és que avui no puc avisar els voluntaris perquè no em donen temps o em diran que no, no sé què". I el dia següent et diuen que no, és que sortien avui, no ahir. Llavors la comunicació entre la FAS i presó és molt molt dolenta.

Però crec que la part positiva és el propi acompanyament. I de fet els acompanyaments a fora, no tant a dins, perquè a dins són més gent i a fora només són tres persones o quatre, depenent del voluntariat. Però és on veritablement coneixes la persona.

E: Ara que has mencionat això dels permisos, clar, els permisos els donen, però també els retiren. T'ha passat alguna vegada que anaves a fer un acompanyament i després resulta que no perquè li han retirat el permís al jove?

P2-B: A mi no crec recordar, però sí que hi ha voluntaris que et diran que sí, perquè això ha passat.

E: És habitual, no?

P2-B: Doncs no sé si és habitual però sí que ha passat, perquè no et sabia dir la freqüència, però sí que ha passat, sí. Perquè, bueno, no sé, depenent de la incidència que facin allà a dins, doncs es queden sense permisos o són permisos més extensos o més petits de temps fora.

E: Vale. Doncs, i ara per acabar, si tu poguessis fer algun canvi al programa des de la teva experiència, per millorar-lo, clarament, quin canvi faries? Si se t'acudeix.

P2-B: Crec que s'hauria d'intentar millorar no sé com, això no sé fer, però les comunicacions entre FAS i presó, per això que et dic, especialment per la part de la presó, perquè em consta que aquí sí que aquí sí que es treballa bé [riu].

I... anava a dir-te una altra cosa i ja se m'ha anat. Era això. Ah, sí. I creus que això com a voluntariat realment no ho pots fer, però sí que falta finançament, perquè hi ha moltes activitats que es podrien fer i no es poden fer per falta de diners (**E:** Sí.).

No molts, però per falta de diners. I aquesta part sí, perquè com que sé que els diners van al Departament de Justícia de voluntariat, de vegades és com *Justícia-Adults* o *Justíci-Joves*. I *Justícia-Joves* molts cops queda molt lligat.

Llavors seria això, dedicar també més recursos materials al programa de *Justícia-Joves*, perquè hi ha moltes activitats que no es poden arribar a fer i que estarien bé pel tema de diners.

E: Ara que has mencionat això, aquesta era la pregunta que tenia abans. Segons tinc entès, vosaltres, com que el programa de *Justícia-Joves* és una mica puntual en els acompanyaments, crec que us donen l'opció també de fer *Justícia-Adults*, no? De voluntariat de *Justícia-Adults* (**P2-B:** Sí.). A l'hora.

P2-B: Sí, sí. Tu pots fer els voluntaris que tu vulguis. Fer-ho no et quitarà de fer-ho.

E: Sí, però em sembla que us animen a fer-ho, no? O potser no?

P2-B: Ah, bueno, sí que ens arriba informació de vegades, però tant com dir, mira, com que no tenim acompanyaments a prop, si vols fer una... no. No és com que t'animin a fer una altra perquè aquest de vegades estigui més parat, sinó tenim tot aquest voluntariat, si pots fer una altra, doncs millor.

E: Tu participes en *Justícia-Adults*?

P2-B: No, sí que volia fer-ho quan vaig començar, però per disponibilitat de temps sí que no. I aquest sí que és més regular perquè no sortim fora (**E:** Sí.). Però vaig bastant liada.

E: Vale [riu]. I alguna cosa que del voluntariat, de coordinació, dels acompanyaments, ara no sé, però alguna cosa que se t'acudi, que no he mencionat, que no hem parlat i que vulguis comentar?

P2-B: Bueno, jo et diria les experiències dels propis joves, perquè cada persona és un món diferent, i això ho saps ja en general, però viuen una realitat molt diferent a la nostra, però tenen la mateixa edat. Llavors els costa molt entendre el nostre ritme de vida, però nosaltres entendre el seu també. I és com estaria bé que com a societat es fes èmfasi en la seva vida, en intentar realment millorar-la, perquè se suposa que la presó és per reformar i per reintegrar en la societat, però això realment no es veu.

I, clar, no es veu en adults, que ja porten la meitat de la seva vida feta, però un jove de 20 anys, que sortirà potser en poc temps, es troba que potser no té els papers, documentació, que no té diners per sobreviure ell sol aquí a fora, perquè no té la seva família aquí, o perquè no té diners, o perquè no té recursos de cap tipus... Crec que estaria bé fer èmfasi en això, perquè si realment és de caràcter reformatiu, sembla una mica com que tu ja has acabat la teva condemna i "te soltamos ahí en el mundo". I crec que seria això el més rellevant.

Vull dir, el voluntariat és el que és, és un acompanyament, donar opcions d'oci saludable, però, clar, també et dona com peu a conèixer aquestes persones, la seva situació, i és interessant, perquè t'adones que realment el sistema bé, bé, no funciona [*riu*].

E: Ara que has mencionat això de la seva situació, em podries posar com exemples de situació que t'han comentat alguns joves? (**P2-B:** Sí.). Ja sigui de la seva família, el seu cercle...

P2-B: Et comenten, això depèn de cadascú, sobre la seva vida a presó, la seva vida fora. Ara, però també la seva vida fora, abans d'entrar, i cadascú et diu una cosa molt diferent, per això és com molt individualitzat.

Hi ha persones que són d'aquí, de Catalunya, que es van abandonar els seus pares, van viure amb la seva àvia, la seva àvia va morir, i es van quedar sols al món amb 10 anys. Amb 10 anys i estàs sol, els teus tiets no es fan carregar a tu, ningú et manté, no tens pares i no tens res, doncs jo puc entendre que triïs unes opcions abans que les altres perquè has de sobreviure amb 10 anys, o una cosa així. Era molt nen, aquest en concret.

Uns altres venen de països diferents, com el Marroc o Brasil, i no coneixen. O sigui, van entrar aquí a Barcelona i es van fer presos. Van entrar, els van fer presos i el que coneixen és el camí fins a la Ciutat de la Justícia, a l'Hospitalet, i ja. O sigui, això és el seu temps en llibertat. Que tampoc tenen o no tenen família aquí, o si que van o no la tenen tampoc fora, vull dir, llavors estan sols al món i són joves, són de la nostra edat, vull dir, jo vaig anar a casa amb els meus pares o amb qui sigui, però ells no.

A La Caseta ens van explicar una situació d'un jove que havia creuat al mar, en patera, amb el seu germà. Un, no me'n recordo ara si era un senyor o dos, no sé què va passar, va haver un accident, es van començar a ofegar. El germà gran els va salvar, però ell va morir.

I aquest nen que venia d'una patera amb la resta es va quedar sol i va arribar a un país on no coneixia la llengua, no coneixia ningú, no tenia diners, i el seu referent el va veure morir al mar. O d'uns altres que potser han vingut també de fora, en la part de sota d'un camió (**E:** Sí). Doncs allà.

No sé, hi ha moltes situacions, llavors. Però sí que hi ha gent d'aquí que és això, s'han quedat sols i de nens. O que venen ja d'un reformatori i del reformatori passen a la presó.

Hi ha moltes situacions.

E: Ja. Sí... Vale, doncs. Tens alguna cosa més que vulguis comentar?

P2-B: No. Si no hi ha cap pregunta més.

E: Això seria tot. Moltes gràcies.

P2-B: A tu.

ENTREVISTA: Tècnic FAS 32-A

E: Soy Marc, estoy haciendo un estudio, el trabajo final de grado de Criminología para la Universidad Autónoma de Barcelona, sobre el programa *Justícia-Joves* y estoy haciendo una evaluación desde los diferentes ámbitos. Entonces, bueno, es una entrevista, es voluntaria, si hay alguna pregunta que no quieres responder, puedes no responderla. Será anónima y confidencial. ¿Tienes alguna pregunta antes de empezar?

P32-A: No.

E: ¿No? Vale, pues te puedes presentar y puedes decir tu rol dentro de la FAS y dentro del programa.

P32-A: Vale, yo soy [*nom censurat*], soy alumno de cuarto de Derecho y dentro de la FAS soy el coordinador¹⁰ que lleva lo que es el programa de *Justícia-Joves* en centros penitenciarios, en este caso trabajamos en CP Joves, que es el centro que está al lado de Quatre Camins.

E: ¿Y cuánto tiempo llevas como coordinador?

P32-A: De voluntario estuve un año y de coordinador estoy en mi segundo año ya.

E: Muy bien. ¿Cómo empezó el programa de *Justícia-Joves*? ¿Lo tienes claro? ¿Como...? (**P32-A:** ¿Cómo surgió?) ¿Cómo surgió? Sí.

P32-A: Bueno, yo cuando entré el programa llevaba cinco o seis meses como mucho, sé que hasta ese día, hace tres años, existía el programa de Justicia-Adultos y se había trabajado también con mujeres, pero nunca se había tratado con jóvenes. Creo que sí con menores, pero con jóvenes, que en este caso hablamos de 18 a 24-25 años, no se había hecho todavía. Y [*nom censurat*], que es la técnica de programa, y [*nom censurat*], que era la antigua coordinadora, la primera que hubo, de manera conjunta fueron forjando lo que es el programa, intentando hablar con el CP Joves para ver si existía la posibilidad y, a raíz de ahí, fueron desarrollando todo lo que es el programa. No sé mucho más.

E: Bueno, está bien. Tú has dicho que eras coordinador. ¿Cuáles son tus funciones dentro del programa?

P32-A: Tengo que organizar todo lo que son los acompañamientos, cuando los internos tienen permisos de salida, toda la comunicación entre el centro, voluntarios, pues yo soy como el intermediario. Luego también reuniones como TPS, que son reuniones que se hacen desde la dirección del centro y con todos los programas que hay dentro del centro, para planificar lo que es el año, *fires*

¹⁰ Tot i que ell va dir que era “coordinador” en el moment de l’entrevista, després d’aquesta es va corregir dient que era “dinamitzador”.

d'entitats que hacemos allí dentro... Todo eso también lo tengo que organizar. Luego el tema de las *despeses* de gasolina, también lo tengo que tramitar. Las actividades que hacemos dentro del centro para conocer a nuevos internos y que se puedan vincular, pues ahí tengo que organizar cada actividad, con cada sesión, qué actividades se van a hacer, cuánta gente va a haber más o menos. Y, básicamente, coordinar lo que es el volumen de voluntarios.

E: Al final se están coordinando muchas partes, el centro, la FAS, los voluntarios, los recursos residenciales también. ¿Cuál es el mayor reto de coordinación de todas esas partes?

P32-A: Hablar con el centro, porque en el mundo penitenciario hay que tener mucha paciencia [*riu*]. Todo va muy lento, muy despacio, también es muy impredecible, porque por ejemplo un acompañamiento que está programado para la semana que viene, el día de antes se puede decir no se hace, porque igual le quitan el permiso al interno. Y luego la comunicación con funcionarios es complicada. Entonces el mayor reto es hablar con ellos. Voluntarios, los recursos residenciales, todo muy fácil siempre.

E: ¿Cómo hacéis el seguimiento de los acompañamientos? ¿Cómo lleváis el registro? ¿Hacéis algo después del acompañamiento?

P32-A: El acompañamiento, primero yo contacto con los voluntarios, les digo que tal día hay un acompañamiento y en función de si tienen disponibilidad o no, se realiza. Entonces una vez hecho esto, yo contabilizo las horas que han estado haciendo la actividad. Para esto tenemos un programa en toda la FAS que es el registro de datos, que es el CRM, sinèrgia CRM o algo así se llama.

Y luego aparte yo tengo mi Excel donde tengo las horas de todos los voluntarios. Tengo un Excel con las horas de los voluntarios actuales y también desde el primer año, los voluntarios que había desde el primer año. Tengo un listado de las horas de todo el mundo. Esto lo voy actualizando yo.

Y luego aparte, después del acompañamiento, yo les paso un QR para hacer un formulario, tanto a los voluntarios como al interno. Los voluntarios lo hacen en su propio teléfono y los internos lo hacen o bien en su móvil, si tienen el móvil, que normalmente lo llevan fuera, o bien un momento en el teléfono del voluntario pues rellenan el formulario, que es decir, si no hay poco más.

A raíz de esto yo hago un informe, con tanto los comentarios de los voluntarios como del interno, y lo envío al centro y al recurso residente.

E: Vale, vale. Ahora, sobre los voluntarios, ¿cómo contactáis a los voluntarios? ¿Los ofrecéis además...? Bueno, vamos a empezar primero con esa pregunta. ¿Cómo contactáis a los voluntarios? ¿Cómo os ponéis de acuerdo? ¿Todo por... correo? (**P32-A:** ¿Para los acompañamientos?) Sí, para los acompañamientos.

P32-A: O por WhatsApp y por correo electrónico.

E: Vale. ¿Y las formaciones? ¿Les hacéis alguna formación, no?

P32-A: Sí. Antes de empezar, o sea, para empezar a hacer voluntariado, debido al ámbito, pues le queda una formación previa. Esta formación es una primera, que es para explicar así por encima lo que es el programa.

Si están interesados, pasan a la siguiente, que es como una especie de entrevista y un formulario para ver el perfil un poquito del voluntario, si encaja con el programa o no. Y luego ya se hace una formación teórica y una práctica. La teórica son unas dos horitas, que la hace mi compañera [*nom censurat*].

Y la práctica la hago yo, que es media horita, 40 minutos, que es para ver cómo, o sea, en frente a unas determinadas situaciones, cómo actuarían tanto dentro del centro, lo que puede pasar dentro, como lo que puede pasar en la calle.

E: Vale. ¿Y les ofrecéis algún tipo de soporte? O sea, si tienen algún problema, me lo invento, durante el acompañamiento o... ¿Hay algún tipo de ayuda?

P32-A: Sí, o sea, cualquier problema, ellos saben que cualquier falta de respeto para empezar, no tienen por qué seguir el acompañamiento, pueden abandonarlo y ya está. Si el problema ya pasa a mayores, por ejemplo, el único problema muy gordo que hemos tenido fue en el interno, que toda la conversación lo llevaba siempre a lo sexual, siempre hacía comentarios del físico de una chica, incomodaba mucho la situación. Entonces, tenemos otro programa, que es el programa de salud, que trabajan a nivel mental, sexual y drogodependencias. Y desde allí se les ofrecía también un soporte a estas chicas.

Luego, cualquier problema que puedan tener, en el momento nos pueden avisar, llamar, lo que sea. Y todo esto lo comunicamos nosotros al centro y también al recurso residencial.

E: Vale. Claro, porque entiendo que en el acompañamiento van solo las voluntarias, la mayoría son voluntarias chicas, ¿verdad? (**P32-A:** Sí.) Van solo las voluntarias y el joven, pero, por ejemplo, el primer acompañamiento, que entiendo que no tienen ninguna experiencia las voluntarias. O sea, ¿Vais alguno de los técnicos?

P32-A: Claro, o sea, cuando yo empecé como voluntario, normalmente... Bueno, yo empecé como voluntario y, claro, ninguna, ya hemos hecho acompañamientos como tal (**E:** Claro.) y fue allí a lo que nos encontrábamos. Ahora, como ya hay un volumen de voluntarios que ya llevan varios años, lo que hago es siempre a los nuevos que aún no han hecho ninguno, ponerles con uno que ya han hecho varios acompañamientos.

Por ejemplo, el día 3 va una voluntaria nueva, pero irá con otra que ya lleva dos años. El día 6 van dos nuevos, pero van con una que lleva tres y lleva noventa y pico horas de programa. Entonces, procuro que nunca vayan por primera vez solos. Y dentro del centro, las actividades que hacemos dentro, las de diciembre, iba yo a todas las sesiones porque era la primera vez que entraba en el centro penitenciario y les acompañaba yo.

E: Vale, vale. Aparte de estos informes de seguimiento, en estos informes de seguimiento, ¿qué cosas, qué elementos valoráis? ¿Qué tenéis en cuenta? ¿De qué lleváis registro, por así decirlo?

P32-A: Sobre todo, de los intereses del joven, de los temas de conversación que se han tenido, a nivel, no sé, si han tenido un tema de conversación de qué les gustaría tener un futuro una vez que saquen de la condena. Tenemos registros a nivel de si tienen familia o no, porque la mayoría con la que trabajamos son jóvenes que no tienen un vínculo familiar, ni amistades, ni nada más. Entonces, siempre se menciona amistades, familia, lo que sea, todo queda registrado. Llevamos también el registro de si hay alguna incidencia o no.

Tenemos un decálogo de normas, que esto se explica tanto a los voluntarios como a los internos el primer día, y ver si se ha cumplido, si no se ha cumplido algo. El decálogo de normas es muy básico, como el respeto, la comunicación, la puntualidad, el tema de las drogas, pues evitarlas, si es fumar un cigarro, mientras que a los voluntarios no les moleste, se puede llegar a permitir, pero si van a una cafetería, no tomar alcohol, ni que sea una cerveza cero-cero tampoco. Tema de teléfonos móviles, siempre se pide que se dejen aparte esas dos horitas. Tenemos en cuenta también si los voluntarios quieren volver a hacer un acompañamiento con el joven.

E: ¿No siempre es con el mismo joven?

P32-A: La idea es que si tú y yo tenemos un acompañamiento con un joven, que cuando vaya a salir lo volvamos a tener para tener esa continuidad y ver cómo va progresando. Pero se puede tocar con cualquier otro también (**E:** Vale.). Luego también entre los voluntarios, porque normalmente intento que la pareja se conozca bien más, pero si no, también si encaja uno con ese voluntario y si quiere seguir con él.

Luego del tema del joven, miramos si le ha gustado el acompañamiento, qué actividad le gustaría hacer en la siguiente, si se ha sentido cómodo, qué es lo que más le ha costado. Normalmente la comunicación les cuesta, o el hecho de estar con gente. Y si cree que le ha servido para algo, si le van a servir los próximos acompañamientos. Más o menos un poquito es esto.

E: ¿Cuánto tiempo llevabas como coordinador?

P32-A: Dos años.

E: ¿Hay alguna cosa que tú dirías, esto creo que lo podríamos mejorar?

P32-A: *[es queda pensatiu uns segons]* Mejorar como tal, el volumen de acompañamientos es muy escaso. Sí que es verdad que este año están habiendo más. Pero claro, no depende de la FAS como tal, depende del centro penitenciario y que se les pueda dar menos permisos.

El año pasado igual hacíamos uno o dos acompañamientos al mes y da gracias. Este año, este mes por ejemplo, tenemos siete o ocho. Ha habido crecimiento. Pero por ejemplo, en enero no hemos hecho nada. Y diciembre se hizo uno. No, en noviembre se hizo sí. Entonces el volumen de actividad podría estar mucho mejor.

Luego, otras cosas a mejorar... A mejorar como tal no sería, pero sí hacer más actividades, otro tipo de actividades. Porque hasta ahora hacemos solamente acompañamientos y las visitas dentro del centro son para conocer a nuevos internos. Este año tenemos a una chica que hace *Justícia-Adults*, pero está haciendo actividad en CP Joves cada semana y cada lunes. Entonces incrementar esto también estaría bien para poder tener más volumen de actividad.

Que dos o tres voluntarios más pudieran ir un martes o un jueves semanalmente a hacer actividades dentro. Esto se hace en adultos pero en jóvenes. Y ya está.

Es que mejorar, también hemos mejorado bastantes cosas este año. Por ejemplo, ahora tenemos el *Centre Obert* (E: ¿Qué es?). *Centre Obert* es el régimen abierto cuando un interno ya tiene el tercer grado y ya está afuera. Simplemente tiene que ir a dormir al centro.

Entonces, este año también tenemos a un señor que es de *Justícia-Adults*, pero hace actividad aquí en el *Centre Obert*, que lo llevo yo, y hace repaso de catalán y de la ESO en general. Entonces, los internos que están en CP Joves que pasen al *Centre Obert*, la idea, espero que al final se haga, porque aún no, es que cuando pasen aquí podamos hacer actividad semanalmente con ellos. Entonces habrá mucho más volumen de actividad.

E: Vale, vale. Pues yo creo que ya has respondido todo casi, la verdad [*riu*]. ¿Hay algo del programa que no hayamos comentado que te gustaría decirlo?

P32-A: Bueno, las *fires d'entitats* es una cosa que está bastante bien porque aparte de conocernos entre diferentes programas, podemos hacer colaboraciones con más gente y tal, nos permite conocer a casi toda la población del centro penitenciario porque salen por módulos. Salen primero el 1, el 2, el 3 y el 4. Y les podemos explicar a todos lo que hacemos, si están interesados o si no.

Claro, la mayoría te dicen, es que yo no tengo permisos. Pero bueno, de cara al futuro si los tiene pues es como asegurarte también la continuidad del programa y que irás a conocer (E: Claro.). Por ejemplo, en esta *fira*, no en la anterior, fue el Barça, la Fundación Barça, y podemos hacer colaboración con ellos, nos dan entradas al museo gratis, por ejemplo. Y creo que ya está, está todo comentado.

E: Bueno, ahora que has mencionado los permisos, ¿cómo gestionáis cuando, por ejemplo, a un joven estaba programado un acompañamiento y de repente le retiran el permiso? ¿qué hacéis?

P32-A: Se lo comunico a los voluntarios, les pido perdón porque no es la primera vez que pasa [*riu*], suele pasar bastante, y nada, tener mucha paciencia. Ya cuando hago la formación, la inicial, ya les aviso que es un programa que hay que tener paciencia y que la actividad no es tan seria como en otros. Por eso también les

damos la opción de hacer *Justícia-Adults* y *Joves* a la vez, porque Adultos es como cada semana, más seguido, y Jóvenes pues puntualmente vas a tener un día que tengas que hacer el voluntariado.

E: Vale, pues ya está, eso es todo.

P32-A: Muy bien.

E: Muchas gracias.

ENTREVISTA: Tècniques recursos P33-A I P33-B

E: Bé, sóc Marc García i estic fent el meu treball de final de grau en Criminologia que consisteix en una avaluació del funcionament del programa Justícia-Joves que fa la FAS. Llavors, el vostre rol com a recurs essencial és essencial i per això us faig aquesta entrevista.

Com a entrevista és voluntari, és confidencial, llavors el vostre nom no sortirà ni apareixerà i com és voluntari, si hi ha alguna pregunta que no voleu respondre, no passa res. Llavors, primer de tot, podeu dir el vostre nom i el vostre càrrec dins de la caseta?

P33-A: Jo sóc la [nom censurat] i sóc la coordinadora de La Caseta i la gerent de l'entitat que gestiona els diferents projectes que, a part de La Caseta, l'Associació Cedre té altres projectes.

E: Bé.

P33-B: I jo sóc la [nom censurat], que sóc educadora social aquí a la caseta.

E: Bé. Què feu? Quin és el vostre paper dins del programa de Justícia-Joves? Què és el que feu?

P33-A: Posem en contacte els nois i ens preocupem de que els nois realment a l'hora de la trobada amb els voluntaris de la FAS estiguin aquí i que els nois sàpiguen una mica el que faran, perquè des del centre penitenciari també ens informen i fem el traspàs d'informació. Bàsicament és això.

I si hi ha un noi que té alguna demanda, ho comentem a la persona voluntària de la FAS.

P33-B: Sí, fa una miqueta de intermediari (**P33-A:** De pont.). Sí, de pont. Sí que no gestionem nosaltres les sortides ni res, sinó que això ho fan amb els referents del centre penitenciari, però sí que els referents ens avisen a nosaltres de dir que aquest jove a tal hora o a tal dia ha d'estar a aquest lloc o venen aquí a La Caseta. Llavors els ajudem a buscar com anar al lloc o que estiguin puntuals aquí. I si hi ha una incidència, també comunicar-la. Perquè a vegades algú no vindrà i no hi serà per poder avisar les voluntàries o així.

E: D'acord. Com arriben els joves des del centre penitenciari aquí? Els ajudeu d'alguna forma?

P33-A: Sí, com arriben, què vols dir, físicament?

E: Sí, físicament.

P33-A: Sí, normalment arriben ells... Bé, perquè primer, prèviament al permís, quan estan de permís, venen a fer una entrevista programada, una sortida

programada, que és quan fan l'entrevista. I venen acompanyats d'una treballadora social i algú més de l'equip. I llavors sí que sempre els demanem, que ja ho fan actualment, que quan marxen que els ensenyin el camí del metro aquí (E: Ah, vale.). I arriben ells sols.

P33-B: Sí, normalment venen en bus fins a Fabra i Puig i després fan el metro fins aquí. Llavors sí que algun noi a vegades s'ha perdut, s'ha liat, llavors ens truquen i algun cop els hem anat a buscar al metro o els hem orientat una mica. Però en general venen ells sols.

E: D'acord. I ara a nivell no físic, sinó de derivació del centre, per què venen a la caseta i no a altre lloc?

P33-A: Bueno, tenim una licitació amb justícia, que tenim quatre places conveniades. Bé, licitades, i llavors tots els joves que estan en centres penitenciaris que són menors de 30 anys, la idea és que vinguin aquí. Perquè La Caseta és un recurs que acolleix persones de 18 a 30 (E: Vale.). I llavors des dels centres penitenciaris, Direcció General, i ha donat favor a tots els centres penitenciaris que els menors de 30 han de venir aquí.

Llavors l'equip de tractament de qualsevol centre penitenciarí ens fa la proposta, ens envia un informe social, i llavors posem un dia de programada, proposem entre el referent del jove i nosaltres, un dia de programada perquè puguin venir aquí a fer l'entrevista, i fem l'entrevista, ho passem per les reunions d'equip tècnic que es fan els divendres amb tot l'equip de la caseta i decidim si el podem acollir o no pel perfil, o si compleix el perfil.

Si l'acollim, programa que té un permís, ens truquen o ens fan un correu i ens diuen que ens han demanat un permís de tres dies, quan podem planificar-lo, quan el podem programar. I anem fent així.

E: D'acord, vosaltres, concretament, amb qui teniu comunicació, amb qui us coordineu? Per als joves de la fase concretament, que participen en aquest programa, però, o sigui, amb qui teniu comunicació?

P33-A: Amb la treballadora social.

P33-B: Sí, nosaltres ens coordinem més amb la treballadora social, que és, o sigui, la treballadora social avisa la FAS i li diu, mira, aquest jove que està en el vostre programa surt d'aquest dia a aquest dia. Es podria organitzar una activitat, a vegades els hi acota una mica de dir m'interessaria més que fos la tarda de tal dia. Llavors, la FAS busca persones voluntàries i l'activitat i quan ja la tenen acordada ens informen a nosaltres. I qui ens informa és la treballadora social.

P33-A: Això també, o sigui, el projecte de la FAS, no sé si es fa als altres centres penitenciaris, nosaltres només l'hem fet a joves.

E: Sí, sí, sí. Només amb joves. D'acord, entenc que els joves que venen aquí no tots participen en aquest programa, veritat? Noteu alguna diferència entre els que participen i els que no participen?

P33-B: En general, els que participen són els que tenen menys xarxa i que tenen més temps lliure i llavors normalment són aquests els que sí que participen i els que passen més estona aquí en el recurs. Hi ha alguns que també tenen com més por al sortir de no tenir activitats, no tenir referents i llavors això també els hi va bé de tenir una tarda o un matí ocupat estar amb persones que també els acompanyen.

P33-A: La veritat és que molts de joves sí que estan vinculats al projecte de la FAS. Els altres centres penitenciaris no, que això també és una de la diferència. Però t'està bé que tu per més de tres dies o una tarda facis una activitat acompanyant. És positiu. Aquestes joves ho intenten. L'equip de tractament ho intenta bastant. Hi ha vegades que no quadra perquè no hi ha comunicació però per si intenta.

E: D'acord. A veure. Aquesta pregunta és més per tu [*referint-se a P33-B*]. Però a nivell de necessitats que presenten els joves de manera general, quines necessitats creus que són les que de manera general es veuen en els joves que venen aquí?

P33-B: Clar. Ells no ho verbalitzen tant i potser no en sou molt conscients però sobretot d'un oci saludable i de la necessitat aquesta també i de tenir el temps ocupat també és una necessitat, no? I és important que alguns sí que t'ho verbalitzen de dir: "Ostres, es que si tinc tres dies i no tinc ningú amb qui veure, què faig durant aquests tres dies?".

I les amistats i referents que siguin positius perquè hi ha molts nois que venen que són molt vulnerables i que s'enganxen al primer que troben i molts cops no es porta pel bon camí i ells en sou conscients i t'ho expliquen: "Jo estic aquí al centre penitenciari perquè em vaig sentir molt sol i aquest grup em va acollir i aquest grup es dedicava a robar, drogar-se, el que sigui i jo al final vaig encaixar".

Llavors, jo crec que una de les necessitats principals és aquesta, tenir alternatives a oci saludable i amb referents adequats i tenir temps ocupat perquè si no són massa hores en el dia i a més venen del centre penitenciari que ho tenen tot molt pautat que no prenen decisions mentre estan aquí a tal hora el recompte, a tal hora esmorzar, a tal hora activitat i no prenen gaires decisions en canvi a la que surten és com: "Ostres, ara haig d'escollir esmorzo a La Caseta o esmorzo a fora? Vaig a veure aquest amic o vaig a passejar a la platja?". I són moltes decisions i els hi costa, sobretot anar als primers permisos per això tenir activitats si hi ha algú que es vegi una estona algú que ja els ha conegut abans i tot els hi va bé també una mica per estar una mica més tranquils jo crec que és més aquesta la necessitat.

E: I des d'aquí feu alguna activitat? A part que ells surtin per la seva conta amb els seus coneguts o el que sigui, però aquí feu activitats d'alguna mena?

P33-B: A vegades fem algunes activitats, sí que és veritat que entre setmana... Nosaltres aquí a La Caseta acollim, en total tenim sis places, d'aquestes sis places dues són de joves que venen d'entitats socials i no tenen res a veure amb justícia, i d'aquestes altres quatre tenim joves amb segon grau penitenciari i amb tercer. Doncs, entre setmana venen els de permisos de segon grau i el cap de setmana tercer grau.

Llavors a vegades buscar activitats entre setmana que és quan hi ha els de segon grau és una mica complicat també perquè els de tercer grau potser tenen activitats, els que estan fixes també, quan surten de permisos també volen aprofitar el màxim millor fer alguna cosa amb nosaltres costa una mica més, però sí que algun cop n'hem fet. No fa molt vam anar al partit de Catalunya-Palestina, també s'ha anat al cinema... Bueno, depèn, però de tant en tant sí que fem alguna cosa.

E: Però ells, en general, quan estan aquí, què fan? És el que em refereixo.

P33-B: Sí, o sigui, nosaltres som una casa, i són majors d'edat i, llavors, poden fer i desfer una mica el que volen entre cometes. Però sí que nosaltres clar no els obliguem a estar aquí a La Caseta tot el permís, però sí que els demanem que un dia al migdia es quedin a menjar aquí, llavors compartim una mica de temps amb ells, ens fiquem a cuinar si no saben cuinar es donen un cop de mà de vegades, ens fiquem a jugar al parxís al domino, algun cop hem sortit a comprar el que sigui. Intentem incloure'ls també dins de la dinàmica de La Caseta, però depèn bastant del jove. Hi ha joves que sí que tenen més ganes de formar part de la vida d'una casa i altres que tenen més família, amics, el que sigui, fora i volen passar més temps fora. O sigui que intentem això, que participin dins la dinàmica.

Igualment quan vénen de permís també els involucrem en la cura de la casa i els demanem que facin alguna tasca de neteja, que algun dia preparin el menjar i això ho pactem amb ells també, en funció dels dies que estan, perquè al final que també l'objectiu és que algun dia siguin autònoms i tinguin el seu pis, i tot això els serveix com aprenentatge i anar treballant l'autonomia.

E: Vale. Quines dificultats noteu que tenen els joves un cop venen aquí a la caseta? Pot ser dificultats com el que has dit de prendre decisions però algunes, altres que siguin no sé, que noteu?

P33-A: Tot el tema de la documentació, perquè la majoria són de fora i no tenen la documentació. Això dificulta en tot, els que estan en tercer grau també i si no tenen documentació és que és superdifícil l'accés a cursos, a la feina ja és impossible, a relacionar-se a vegades amb gent que no és del seu país, per dir-ho així la relació i la convivència també.

Bueno, que no han après o no han tingut incorporat els hàbits educatius que normalment aquí la gent té des de petit, perquè han marxat de casa superaviat i per cultura, pel que sigui no... Això, vull dir rentar els plats és algo supersenzill, però no. Hi ha gent que no sap rentar els plats i de vint anys que dius, doncs inculcar això en vint anys és més difícil que en tres o en cinc, no? No sé... La puntualitat i la responsabilitat i el compromís, crec que els costa molt

comprometre's (**P33-B**: Sí). Això que deis de les activitats a vegades ho hem intentat i em diuen: “Sí, sí, vale, al partit de Palestina sí, sí, doncs tots volem anar”, però després m'han dit: “No, es que yo ahora no porque me ha salido un plan”. T'has compromès, si has dit que sí, s'ha de comprometre i tu t'has compromès quan et compromets i et responsabilitzes a fer alguna cosa ho has de fer i això no ho tenen incorporat. Són com adolescents, és la mentalitat de... Disculpa [*truquen a la porta i marxa*].

P33-B: I també els consums. Hi ha molts consums actius sobretot que venen de hachís, ara cada vegada més pastilles i, llavors, també això dificulta a vegades el compliment d'una norma d'aquí a La Caseta, per exemple, no poden consumir aquí dins i algun cop els hem enganxats consumint al pati. Llavors, costa també, ens trobem dificultats perquè ens passa que aquí no poden consumir, a La Caseta, i a fora, en teoria, tampoc és legal fumar, però en el centre penitenciari, si tu entres, hi ha com moltes drogues i allà fumen i a vegades és com: “Al centre estic fumant i ara que surto a fora m'estàs dient que no puc fumar?”. I això a vegades també és per un motiu de conflicte.

E: Quines normes tenim aquí dins de La Caseta?

P33-B: Les normes són bastant bàsiques del respecte, sobre els consums que no poden consumir ni venir consumits aquí a La Caseta, la puntualitat: han d'estar aquí a les 10 del vespre, amb el respecte ja inclou que no hi hagi baralles... Llavors, complir les tasques que tinguem assignades de neteja, d'àpats i així. Els hi demanem un dia o un migdia que vinguin aquí a La Caseta, també amb l'objectiu d'anar-los coneixent més, i de cara que puguin fer un bon tercer grau. També que no poden venir persones que no siguin de La Caseta i, bàsicament això. Són normativa més enfocada que hi hagi una bona convivència.

E: Vale, i aquí dins sol haver-hi algun conflicte o no?

P33-B: A vegades sí que hi ha conflictes al final com tothom les famílies [*es riu*], si comparteixes pis i són més de temes de convivència de: “No es que el meu company m'ha netejat l'habitació i sempre ho faig jo”, “Havia guardat a la nevera unes galetes i algú se me les ha menjat”. Coses més del dia a dia i la convivència, en general, baralles o problemes greus no hi ha.

P33-A: Sí que ens estem trobant últimament que desapareixen coses. Crec que és una mica cíclic, però ara estem en una època que està passant bastant i al final suposo que hi ha algun element que té aquesta tendència, suposo.

E: Abans m'heu dit que no teniu contacte amb els voluntaris, però, no sé si ho sabeu, però els voluntaris són persones de la mateixa edat. Creieu que això pot implicar un reforç positiu per a ells d'alguna manera?

P33-B: Jo crec que sí que pot ser un reforç positiu però com a persona voluntari has de tenir molt clar el teu paper i ficar-lo molt clar perquè tampoc hi hagi confusions. Al final sí que et sents més còmode si estàs amb una persona que més o menys per edat més similar a tu perquè al final les aficions o gustos o temes musicals, com que poden ser més similars, però sí que com a persona voluntària has de deixar molt clar quin és el seu paper per no donar confusions.

De fet, abans que fessin el programa, nosaltres vam participar vam fer una xerrada de formació als voluntaris i voluntàries que participarien i això ho vam remarcar molt de la importància d'aquest tipus de posar clar que són els voluntaris o voluntàries. També hi ha molt que són noies voluntàries al final són joves que fa temps que no veuen noies, que veuen més accessibilitat. Llavors, sí que és molt important posar en aquest sentit el límit.

Però jo també crec que un voluntariat amb totes les edats aporta coses bones perquè també que sigui una persona més gran que ells també pot ser positiu en el sentit que poden buscar una referència més de maternal o paternal o d'avis que potser no aquesta figura la troben a faltar. Aleshores, que a vegades també ho trobem i els hi poden aportar a vegades també és una cultura que la majoria són marroquins i la persona adulta la tenen com molt de referència i de respecte, llavors, no és a vegades el mateix que jo que tinc una edat similar i li dic X que potser li digui una persona que té 30 anys més. Que a vegades també els arriba més el missatge llavors jo crec que com tot té les seves coses positives i altres.

E: Vale, bé aquesta pregunta no sé si potser teniu resposta o no, però hi ha alguna cosa que creieu que dins d'aquest voluntariat es podria fer d'una millor manera? No sé fins a quin punt coneixeu com funciona, però hi ha alguna cosa que millorariu? Potser de coordinació, no ho sé, no en tinc ni idea.

P33-B: Jo de coordinació no ho sé tant, perquè el que dèiem abans que ens arriba que ha d'arribar d'aquest noi tal dia, però sí que trobo que potser a vegades són tres voluntaris i un noi que en té com una ràtio de comoditat però que potser el noi es pot sentir com una mica més cohibit. Llavors potser estaria bé que fossin un o dos nois o que no fossin tants voluntaris i que hi hagi una miqueta més d'equilibri que, no he participat en les dinàmiques, i potser no d'això, però potser si són dos o tres nois, que un cop crec que han anat un parell de nois, potser els dona més com dinàmica de parlar més entre ells sentir-se una mica més còmodes de dir: "Ostres, sóc jo sola i en tinc tres", i potser dos-dos o així potser també donaria més participació dels joves.

E: Vale. Bé, ara no sé si hi ha alguna cosa que no hem parlat del funcionament del recurs que em voleu comentar'?

P33-A: Doncs que som molt petits, ja ho veus. Això és un recurs educatiu, que això sí que és molt important que tothom ho tingui clar.

P33-B: Sí, sí. Ens enfoquem bastant nosaltres a treballar sobretot l'autonomia dels joves i fer un procés. La resta es dels centres penitenciaris de dir que comencin

fent permisos, no? Una progressió, començar a fer permisos a poc a poc, anar-los acompanyant als permisos, després poder fer el tercer grau i, llavors, anar adquirint tot el que dèiem abans de saber cuinar, saber netejar, saber presentar-me a l'hora a la cita del metge o de la formació o el que sigui.

Intentem treballar tot això per normalitzar i facilitar una mica més la seva adaptació després, al medi exterior, quan estan en tercer grau o ja en definitiva. Ens emfoquem bastant amb això i com sempre hi ha nois que tenen més la voluntat i els veus amb més ganes de poder-ho treballar i altres nois que veus que no és tant les seves ganes i trencar les dinàmiques de les que venien està costant bastant. No tots estan igual de preparats

E: Vale, i un cop ells marxen i tornen al centre penitenciari després del permís, heu de comunicar alguna cosa al centre?

P33-A: Fem un informe de com ha anat (**E:** I què inclou l'informe? Més o menys...). Si ha complert amb els horaris i tasques l'actitud una mica si ha sigut positiva i la convivència bona, si algun dia ha arribat tard i ho justifica igualment ho expliquem, si amb algun company ha tingut una relació estranya, el tracte cap a nosaltres, cap a l'equip. Hi ha algú que també el tracta més positiu o més negatiu. Això, si quan tenia la sortida de la FAS o l'activitat amb no sé, què va sortir puntual, si estava preparat...

Ho expliquem una mica tot, si hi ha alguna incidència urgent la passem per telèfon, si un no ve a dormir, si sabem que han detingut, sigui el que sigui, truquem. Igualment després després ens ho fan passar-ho per escrit, però si no, un cop acabes a la valoració i es passa.

P33-B: I si fem alguna detecció d'alguna cosa que s'hauria de treballar amb algun jove. Per exemple, algun cop hem vist que algun jove que s'ha gastat molts diners durant un permís, també d'informar, però més amb l'objectiu de treballar això de la despesa. Si al primer permís et gastes tants diners i després tens més permisos... O d'on surten? Que també no s'estiguin ficant en conflictes o nois que, el que dèiem abans de coses bàsiques, de quan surts i entres en un lloc que dius "hola" i "adéu" (**E:** Sí.). Doncs, també per anar-ho reforçant com per educació, perquè si després tens una feina o vas a un curs... Coses així que veiem que potser estaria bé que ho reforcessin tant de fora com de dins també ho comentem.

P33-A: Amb joves treballem molt bé anem molt amb la mateixa línia. Amb les presons més d'adults també és una altra cosa, perquè ja se suposa que les persones són més autònomes i amb joves sí que treballem molt a la par, diguessim, no? Per part de La Caseta i per part d'ells, i ells reforcen el que des d'aquí hem detectat i ho reforcen a dintre, que també és important, perquè ja els diuen: "Escolta, si el proper permís no va bé, se t'acabaran els permisos", cosa que nosaltres no tenim l'autoritat de fer.

E: Vale, no sé si hi ha una altra cosa que no hem parlat i em voleu comentar, però si no, això seria tot.

P33-A: No, crec que ho hem englobat bastant (**P33-B:** Sí). No sé si tens dubtes tú?

E: No.

P33-A: Doncs qualsevol cosa ens encreius.

E: D'acord, doncs moltes gràcies.

P33-A: A tu.

GRUP DE DISCUSSIÓ: Voluntaris 5-A a 5-D

E: Soy Marc García, soy alumno de Criminología y Derecho de la Universidad Autónoma de Barcelona y estoy realizando mi TFG de Criminología, que consiste en una evaluación y un análisis del programa de Justícia-Joves de la Fundació Autònoma Solidària.

El objetivo del trabajo es este y estáis participando aquí ahora como voluntarios de la investigación. Entonces, es una intervención que vais a hacer ahora como participantes que va a ser anónima, va a ser voluntaria. Si hay algo que no queréis responder, no hace falta que lo respondáis.

Y es un grupo de discusión, entonces, es un poco diferente. En un grupo de discusión, en vez de ir yo pregunto y vosotros respondéis, podéis interactuar entre vosotros y yo a lo mejor me meto y pregunto, a lo mejor ella da una opinión y digo: “¿qué pensáis los demás?”. Es un poco eso.

Además, lo de siempre, hay que mantener respeto porque sois varias personas, hay que dejar de hablar y mantener un diálogo abierto. Y esa sería un poco la introducción. Podéis hablar, podéis responder en catalán, en castellano, no pasa nada. En inglés, por favor, no [riuen], no me mezcléis más idiomas porque la transcripción ya va a ser suficiente.

Y eso sería todo. ¿Alguna pregunta antes de empezar?

P5-A: No.

E: ¿No? Vale, pues para empezar, podéis hacer una ronda de nombres. Bueno, da igual, para donde queráis, y decir que estudiáis o de qué trabajáis, lo que queráis decir, y cuánto tiempo hace que sois voluntarios en el programa.

P5-A: Bueno, pues empiezo yo. Me llamo [nom censurat], estudio Criminología y Derecho y llevo en el programa desde que se empezó, desde el diciembre del 2023, o sea, unos dos añitos más o menos, y eso sería todo.

P5-B: Yo me llamo [nom censurat], estudio Educación Social y llevo en el programa desde septiembre de este año, pero aún no he empezado a hacer seguimientos. Hice las primeras sesiones en el Centro de Jóvenes.

P5-C: [nom censurat], estudio Derecho y llevo en el programa desde mediados del año pasado. Y ya está.

P5-D: Yo soy [nom censurat], estudio Derecho y llevo en el programa desde febrero de 2025.

E: Vale. ¿Qué pensáis de lo que lleváis hasta el momento de voluntarios? Tú llevas más tiempo [senyalant a P5-A], y vosotras un poquito también [senyalant a P5-C i P5-D], pero tú, por ejemplo [senyalant a P5-B]. Así en general, todos. ¿Cuál es vuestra percepción? ¿Cómo describirías vuestra experiencia como voluntarios?

P5-C: Breve. A ver, al menos en nuestro caso [*referint-se a ella i a P5-D*], aunque estemos apuntadas en el programa desde hace tanto tiempo, sí que es bonito el programa y tiene una buena intención, pero no suele ser tan eficiente en cuanto a que hemos hecho en el rango de un año un acompañamiento.

P5-A: Yo que llevo siendo voluntaria más tiempo que ellas, comparto esa misma idea. Quiero decir, sí que es un programa muy bien pensado, por el tema de que son jóvenes, las edades son muy cercanas... Entonces ellos lo reciben como mejor. Pero, sí que es verdad que el proceso de acompañamiento, quién se apunta, quién puede ir, quién no, qué hacemos, sí que suele ser bastante lento.

P5-B: Sí, yo es lo que sentí al apuntarme, que se tardó mucho tiempo en como dar los permisos para poder entrar en el Centro de Jóvenes y todo. Y, como todo lo de la Generalitat es tan lento, se hace muy cuesta arriba al final de: “me apunté en un momento y ahora estoy en otro de todo, y es como que tengo allí el voluntariado que aún no lo he ni empezado”. Pero creo que es un muy buen programa y lo poco que he hecho me ha gustado mucho.

P5-D: Sí, yo también creo que va muy lento sobre todo como la comunicación del centro con el programa y tal, porque luego hay diferentes cosas en contra, que es por ejemplo el hecho de que los jóvenes tienen permisos, luego les quitan los permisos...

E: No nos vamos a meter en eso, luego lo comentamos, así como en general.

P5-D: Pero en general también diría que tiene muchas cosas positivas. Yo creo que sobre todo a nivel de voluntaria, a mí me ha servido mucho, me ha hecho abrir mucho la mente sobre muchos temas y también todos los cursos que *envueltan* el programa también sirven bastante.

E: Vale, muy bien. ¿Cómo fueron los primeros días en el programa? Ya no solo de los primeros acompañamientos, sino cuando empezásteis a conocer más sobre el programa, porque al principio es una sesión informativa, pero cuando os habéis dicho ya las formaciones y todo eso, ¿hay algo que os llamase la atención o que os generaba más dudas sobre cómo van a ser, por ejemplo, en tu caso [*P5-B*], los acompañamientos? Porque todavía no has hecho ninguno.

P5-B: Yo me apunté al programa de Justicia-Adultos y en las sesiones informativas me informaron que existían de jóvenes y yo llevo trabajando en un CRAE tres años. Entonces, claro, plantearme el acompañar a jóvenes que acaban de salir de la cárcel o que aún están en la cárcel se me planteó como un reto, pero lo encontré como una forma muy bonita también de ayudarles a reincorporarse en la sociedad, que al final es el objetivo.

Entonces yo lo sentí como algo muy bonito y me dio muchas ganas de hacerlo, pero tampoco tenía mucha idea de cómo era y las primeras sesiones en el centro

fueron al final un poco juegos, *coneixença*... Me recordaron mucho a experiencias del *cau* y parecido, y entonces veremos los acompañamientos, pero tengo ganas.

E: Vale, ¿y los demás?

P5-A: En mi caso, bueno, yo lo viví con mucha ilusión, porque estando en su momento en primero de carrera es como se te plantea esta posibilidad de poder ya entrar en este mundo y a mí eso me hacía mucha ilusión, de a ver qué tal yo como persona, a ver si es mi ámbito dentro de la criminología, si es algo que me quiero dedicar. También es el poner en práctica los pocos conocimientos, bueno, ahora ya que tengo más, pero en su momento era como: “¡bua, esto que me acaba de decir! Pues mira, sí, tiene sentido, tiene razón, mira, lo veo en la persona.”. Y eso básicamente.

E: ¿Y vosotras?

P5-C: En general bien, lo que tiene el programa es eso, que te ayuda a dejar los prejuicios que tengas atrás, porque tú conoces a una persona sin saber sus antecedentes ni nada, sino que lo ves como es, como una persona. Y interactúas con ella y el objetivo del programa es ese, ¿no? Hacer que las personas consigan tener vínculos sanos.

P5-D: Sí, bueno, yo también. Al principio fue como, o sea, siempre tienes como muchas inquietudes, ¿no? Sobre todo como cuando se lo comentas a la gente, ¿no?

Como que dices: “voy a hacer un voluntariado en un centro penitenciario de jóvenes”, pero la gente es como: “*Güepa*, ¿no? Ten cuidado.”. Y pues bueno, puedes tener tus dudas, pero realmente pues es como, yo tenía ganas de como quitar esa barrera que me impide. Esos prejuicios que me impiden como conocer a las personas, pues por ser personas y no por un error que hayan podido cometer en un pasado o lo que sea.

E: Muy bien. ¿Y cuáles creéis que son los prejuicios? ¿Perjuicios? [*entrebancant-se amb la paraula*]. ¿Prejuicios? El Derecho [*es riuen tots*]. ¿Cuáles son los prejuicios que tiene la gente normalmente, por ejemplo, para este colectivo, que son los jóvenes que están en prisión? Desde vuestra perspectiva, experiencia, o que os han podido comentar los jóvenes quizá...

P5-D: Como que son un colectivo bastante marginal. Ya la gente también va asumiendo qué tipo de gente es la que está ahí dentro, que suele ser, pues eso, gente de colectivos marginales, gente racializada, gente tal. Y también mucho el tema de que son muy peligrosos. Y de que, por ejemplo, este voluntariado es muy peligroso, que cuídate mucho, que no sé qué. Que bueno, que sí, tanto fuera como dentro, ¿no? [*riu*] Pero sí, yo creo que *a priori* sería como eso, ¿no? En mi caso, ha sido eso. Así en resumen.

E: ¿Y los demás? ¿Algún otro prejuicio, a lo mejor?

P5-A: De hecho... [*talla a P5-B*] Uy, perdón, no sé si te he cortado (**P5-B:** No, no.), perdón. Lo que a mí me pasó, claro, al estudiar criminología, en criminología es como tenemos esta visión súper positiva de lo que hay dentro de la cárcel. Entonces yo cuando lo hablaba con mis amigas era como: “estos chicos pobrecitos que han cometido algún error y que están ahí pues por casualidades, por un cúmulo de factores que, bueno, han tenido poca suerte y ya está.”

Entonces, en mi caso, fue tanto como esta perspectiva más positiva de, vale, son unos chavales jóvenes que han cometido un error y tal, pero luego cuando lo hablaba con mi familia era como: “¿por qué te metes tú ahí? En plan, ¿por qué necesitas tener esa... Ten cuidado. Esa gente son...” Claro, al ser jóvenes, pues mis padres, por ejemplo, percibían como los típicos niños malos del instituto que luego, pues cuando acaban el instituto se meten en cosas pues más, tal.

Entonces, pues, en mi caso eso, ¿no? Como tanto un lado, unos prejuicios, digamos, positivos por parte de gente que estudia la carrera y luego pues más negativos en cuanto a gente que no está dentro del ámbito.

P5-B: A mí lo que me pasó es que al trabajar con menores conozco a chicos que han acabado en el centro juvenil y entonces, claro, no sé si tenía tanto prejuicio pero sí que era muy el: “¿a quién me voy a encontrar? Porque sé el niño que ha ido allí, sé lo que ha hecho”, porque he vivido eso. Entonces, era un poco el “a ver cómo me lo voy a encontrar”, pero al final te encuentras de todo como en todas partes, ¿no?

P5-C: Y eso que desde la sociedad como tal ve a la gente ingresada en prisión más que como personas como problemas con patas y esa es la diferencia.

E: Vale, vale. ¿Podríais explicar cómo fue una experiencia de acompañamiento que os marcó? Tú [*referent a P5-C*] (**P5-B:** Me quedo callado [*es riu*].) ahora te haré una pregunta en particular. Pero vosotras tres, ¿ha habido algún acompañamiento que os ha marcado por alguna razón? ¿Alguna experiencia que queráis compartir? ¿Algún acompañamiento que queráis?

P5-C: Yo es que se lo he tenido a uno.

E: ¡Ah! ¿Solo has hecho uno?

P5-D: Bueno. ¿Puedo explicar...? ¿Podría explicar, por ejemplo, lo de la visita al centro o simplemente los acompañamientos?

E: De la visita al centro luego hablaremos un poco (**P5-C** y **P5-D:** Vale). Lo que hacéis en las *firas de entitats* y eso. Pero fuera, de cuando estáis solo vosotras, bueno, vosotras como voluntarias y el joven.

P5-D: A ver, yo lo único que destacaría es el hecho de que sorprende mucho lo cohibidos que están los chicos, sobre todo al principio. Cuando estás haciendo el acompañamiento como de tienes que ir un poco haciéndole alguna broma, ¿no? Como para que se suelte un poco más.

Y bueno, y a veces, pues, ya eso es un poco más pensamiento mío, pero la percepción que yo he cogido en esos encuentros y tal es como que, al fin y al cabo, y es evidente, ¿no? Es una cosa que también es real, no estamos en la misma situación.

Entonces, por mucho que yo quiera como hacer un acompañamiento para que esa persona me vea como un igual, para que, pues, poder enseñarle otro tipo de ocio o lo que sea, es que nunca voy a estar en una posición igual, porque al fin y al cabo, pues, lo que acabo pensando es que... [*pausa d'uns segons*]

Bueno, espera, no sé cómo... [*es riuen*] (E: No te preocupes.) Pero lo que acabo pensando es, como al fin y al cabo, plan, no quiero decir que vamos desde un punto de vista de superior, pero siento que he tenido al igual privilegios que no han tenido. En plan, porque también muchos chicos con los que hacemos el voluntariado no tienen núcleo familiar, fuera, dentro de la identidad, y eso también es bastante importante, y no sé, es como que choca bastante. Decir, guau, que al igual, o sea, hay muchos factores del por qué ellos están ahí, y bueno, eso es más, plan. Y eso solo lo he cogido de que estén cohibidos al principio. Es mi percepción.

E: ¿Los demás?

P5-A: No, yo coincido con ella. Quiero decir, yo tampoco he hecho muchos acompañamientos, a pesar de llevar más tiempo, pero es como, a mí lo que siempre me cuesta en los acompañamientos es ¿cómo consigo yo animar a este chico desde la posición en la que yo estoy? Porque es como, yo te puedo decir: "no te preocupes, cuando salgas de aquí, pues vas a encontrar trabajo, vas a tal, vas a tal..."

No es así, no es así. Sí, entonces, hay ese puntillo de, yo le quiero animar, pero es que la realidad y el contexto y su situación sigue siendo vista como mala, digamos, por la sociedad, y eso le impide hacer todo eso, de encontrar trabajo, tal, por prejuicios de la sociedad, y es difícil como el intentar animar sabiendo que, bueno, que las cosas no son tan bonitas y no tan fáciles.

E: ¿Y tú, en tu único acompañamiento? ¿Algo que quieras destacar?

P5-C: Algo que me... siguiendo la línea esta de la diferenciación de situaciones en las que partimos ambos, algo que sí que me di cuenta, no sé si puedo decir esto, que, por ejemplo, el chico al que acompañábamos tenía todos los brazos llenos de cicatrices, entonces ahí me dio un choque de realidad en el que vivimos situaciones completamente diferentes.

E: Vale, vale. Y tú [P5-B], ¿qué expectativas tienes de tu primer acompañamiento?

P5-B: El primer acompañamiento lo tengo el lunes que viene, o dentro de dos, que vamos a jugar a tenis en la SAF. Sí, claro, yo los acompañamientos me planteaba más, no sé, tampoco... Pero lo que nos contaron de que, pues ir a museos, tal, no sé qué, y de repente es quedar con tus amigos para ir en el SAF, y, claro, como normalizar cosas y poderlas hacer con él.

Pero sí que yo lo siento un poco en los voluntariados que al final ellos sí que lo están haciendo porque quieren, pero también lo están haciendo de alguna forma obligados, porque al final eso les ayuda a salir antes, a tener más permisos, y entonces el tener el poder este de, después yo hago un informe, entre muchas comillas, porque no hacemos ningún informe, pero que si vas al permiso y te portas súper mal o no sé qué, no sé cuántos, tengo yo como el poder de hacerte algo malo para ti, es una cosa que sí que me da mucho respeto.

Yo al final lo que quiero es tratarte como un igual y ayudarte, no me gusta como palabra, pero estar allí y acompañarte y, pues, hacer eso, un acompañamiento, un par de horas, que normalices cosas, y en cambio vengo de una posición de poder que me da mucho respeto. Veremos cómo sale.

E: Vale, siguiendo con los acompañamientos fuera de prisión, ¿qué creéis que es lo que valoran más los jóvenes que acompañáis? Os pongo algunos ejemplos, pero pueden ser otras cosas que a lo mejor os vengán a la cabeza cuando os diga esto. A lo mejor la actividad en sí, pues si la actividad es ir al museo, pues el hecho de estar en un museo, pero a lo mejor es las conversaciones que tenéis con ellos, que son más informales, o que sois personas de la misma edad. Desde vuestra opinión o desde lo que creéis, porque no tenéis por qué basaros en lo que habéis hecho, ¿qué creéis que es lo que valoran más?

P5-C: Que de por sí estemos ahí, en plan, valoran que haya personas voluntarias, que... esto yo no lo digo por lo que haya sentido de ellos, sino lo que he percibido de otros voluntariados que hacen en los centros penitenciarios, que se lo dicen directamente a las personas voluntarias, que les parece increíble que haya gente que se preocupe por ellos, siendo estos ingresados en centros penitenciarios. El simple hecho de estar ahí como voluntarios lo agradecen.

P5-D: Yo por mi parte diría la confianza, siguiendo un poco por lo que he dicho, lo que he visto. Es como que al principio están muy cohibidos, pero al momento que tú empiezas a hacer más bromas, para que hablen más, en lo que sea, ya es como que generas una confianza para que se relaje, y yo creo que al fin y al cabo eso es lo que les hace para ellos también ser más beneficiosos. Al igual, siguiendo la línea de no es muy voluntario, porque tengo que estar abierto para pedir permiso, pero si ya empiezan a coger confianza y se relajan más, pues al igual que ya es más fácil que se llegue al objetivo del programa, y yo creo que valoran mucho el tema de que haya una confianza entre voluntarios.

P5-A: Yo creo que valoran también que nos adaptemos un poco a lo que a ellos les gusta. Y yo, bueno, esto lo digo también por una experiencia fuera de la FAS, no sé si servirá para la discusión, pero yo fui a hacer un taller de baile en el CP Joves con algunos de los chicos, y hice dos sesiones, la primera súper bien, la segunda también, y al final de la segunda yo quería un poco de *feedback*. Y todos me dijeron que se agradece mucho que te venga una persona, como hemos dicho, joven, que haga una actividad más entretenida, más, no sé, que se adapte un poco, pues que no sea tan... No sé cómo decirlo, formal. Era como más informal, más: “venga chicos, este paso, vamos, vamos a una de música, tal, te sale bien, te sale mal, vale, venga, vamos a repetirlo.”. Como que les gustó mucho esa dinámica.

Y eso, ¿no? El adaptarse un poco a hacer cosas no tan de esta formación, ahora vamos a hacer el taller tal, ahora tú, no sé si me estoy explicando... (**E:** Sí, sí.) Pero el adaptarse un poco, pues no dejan de ser chavales, de 18 a 24, entonces también tienen ese puntillo, digamos, infantil, ¿no? Vamos a hacer un juego, ¿no? También les gusta mucho, pues eso.

P5-B: Que no sea tan formal, yo creo, era lo que nos decían mucho en la visita, lo que quieren hacer al final dentro del CP Joves es mucho más formal, lo que decías tú de una formación de no sé qué, o clases o tal, y en cambio el acompañamiento es ir al Museo del Barça, uno estaba de: “quiero ir, quiero ir”, jugar a tenis, cosas informales más de la vida.

E: Bueno, ahora que has comentado también, y antes lo estáis comentando, lo de ir al centro. ¿Habéis ido todos al centro de jóvenes? (**Tots:** Sí.). ¿Qué os pareció? ¿Cómo fue la experiencia de ir? ¿Dentro de la prisión? Porque no sé si habéis estado antes en un centro penitenciario. ¿Pero qué os pareció? ¿Y qué tal fue? ¿Cómo fue el conocer a los jóvenes por primera vez? ¿Sensaciones? ¿Opiniones?

P5-D: Yo siempre digo que para mí los centros penitenciarios, bueno, sobre todo este, parece como un instituto público. Yo creo que es una percepción que se comparte bastante desde la gente que va a entrar. Y no, no había entrado nunca a un centro penitenciario y es como curioso y lo que impacta, ¿no? La seguridad, los colores... Bueno, en los cursos nos explican que los colores, tampoco pueden poner colores muy llamativos porque inducen a ataques de ansiedad o tal. Bueno, y eso.

Y también la cantidad de protocolos que tienen, que algunos que sí que nos han enseñado, el anti-suicidio. También con el tema de los *walkie-talkies*, que los códigos, pues la verdad que impacta bastante. Y también, pues me he parado a pensar, ¿no? En, porque yo lo veo desde fuera, pero como persona de adentro que está ahí, o sea, eso tiene que ser, como a nivel psicológico, muy feo.

Y bueno, y algo por el tema de los jóvenes, pues la primera vez sí que es verdad que como que me impactó muchísimo porque también iba con una mentalidad de no, pero pobrecitos, pero no sé qué. Y al igual, pues, o sea, no voy a decir que tuve una experiencia desagradable, pero fue muy impactante, ¿no? Porque también hay como muchos choques culturales y, pues no sé, la primera vez que fuimos,

que fui con [P5-C], tuvimos una experiencia de que los jóvenes nos empezaron a decir cosas bastante feas y fue como: “bueno, pues...” (E: ¿Los del centro?). Sí, pero claro, porque no era el grupo con el que íbamos a trabajar, eran todos. Bueno, justamente nos encontramos en un momento que tenían que salir y nos pusieron a entrar. Y claro, el resto de jóvenes fue como que empezó a gritarnos y a decir cosas feas, que no voy a ir aquí [*es riuen*].

E: Bueno, podéis decirlo si queréis, que no pasa nada, ¿eh? Pero bueno, si quieres decirlo. Si no, no te preocupes.

P5-D: Pero bueno, fue un poco, eso sí que fue impactante, ¿no? Porque dices, bueno, a ver, al fin y al cabo necesitan el programa de la inserción [*enfatitza “necesitan” i es riuen*]. Y yo creo que eso es como lo que más me ha impactado y es luego el tema este de que yo creo que cualquier persona se volvería loca estando ahí dentro. O sea, no loca, pero dañada psicológicamente, bastante. Y eso por mi parte.

E: Muy bien. ¿Los demás?

P5-B: Yo recuerdo sentir mucha incomodidad en el primer momento que se te cierra una puerta detrás. O sea, todos es *jauja*, estás hablando con los otros voluntarios, y de repente entras y una puerta de metal enorme que te dicen: “como pongas el brazo, se te lleva el brazo, esto no va a parar” y se cierra detrás de ti, el ruido que hace. Aparte, antes de que se te abra la puerta de delante. Estás ahí en la salita encerrado y es como, coño, y ahora como salgo de aquí, ese momento me impactó.

Y después al entrar en la sala, lo típico de entras en un sitio con mucha gente que no conoces, es el momento de incomodidad antes de empezar a hablar con los jóvenes que había y así. Es lo que recuerdo.

E: Vale, está bien.

P5-C: Yo compartiendo la experiencia con [P5-D] [*es riu*], más que impactante, utilizaría intimidante. Pero eso, vas al centro, ves que desde los edificios todo el mundo te grita: “¡Remera! ¿Qué haces aquí? ¡Vete!”. Y claro, también que en un principio te dicen: “Camina por el centro, porque si te pegas a las paredes te caen escupitajos.” [*es riuen*].

Y claro, la primera impresión es: “¿Dónde me he metido?”. Pero claro, luego hablas con los chavales, con los que hacemos acompañamientos, y nada que ver. En plan, es totalmente diferente cómo se comportan en un grupo que individualmente. O al menos, no sé si es justamente con los chavales que hacemos acompañamientos que son más educados o algo.

E: ¿Era la primera vez que ibas al centro? ¿También?

P5-C: He ido en total a dos veces. La primera fue con [P5-D] y la segunda con un programa formativo de la FAS también (E: Vale.).

P5-A: No, yo totalmente de acuerdo con ella. Quiero decir [*es comença a riure*], tú entras ahí, ves a unos chavales, claro, el efecto grupo, pues, hacen lo que hacen y te empiezan a gritar. Y también, a mí no me gritaron como tal, pero me acuerdo que entramos en el módulo, donde hay el espacio compartido donde pasan el rato libre. Y no me voy a mentir, yo me sentía un poco como en la jaula de los leones. Quiero decir, unas miraditas y unas tal, y los veías de reajo que te miraban, luego que hablaban entre ellos. Y es como, pues, a saber lo que estarán diciendo. Nada bueno supongo, no sé. Es como eso, ¿no?

Pero sí que es verdad que yo, al menos, los acompañamientos que hice, los chavales, ningún problema. Super. A ver, que también, pues, ahí como ese acompañamiento tal, vamos a comportarnos, pero nada que ver con lo que pasaba en el centro. Y sí que es verdad que la primera vez, pues, yo entré al CP Joves y era como: “WOW, esto, tanta seguridad, mira cuánto control...”. Luego, para una formación, fuimos al Centro de Lledoners y te das cuenta de que el control que hay en el CP Joves no es nada comparado con el que hay en la cárcel de adultos. Claro. Entonces, esa comparativa era como, vale, quizás en el CP Joves tampoco es que haya tanto, tanto control. Y eso, básicamente.

P5-B: Aquí tengo que decir que las dos veces que he ido a Brians II, me han hecho menos control que en el CP Joves.

P5-A: ¿Ah, sí?

P5-B: Sí, que cada vez que entramos es como, no me han hecho ni pasar por el escáner.

P5-A: Es como más la sensación de, hostia, aquí la gente se lo toma como mucho más en serio. Esto en Lledoners, no sé, comparado con CP Joves. Tú en CP Joves a la que entras, es como los funcionarios también son como más, no sé, más relajados en Lledoners, ¿no?

E: Vale. Bueno, ya lo habéis empezado a comentar, el tema de la relación que tenéis con los jóvenes fuera, o sea, de prisión. Que decís: “No son iguales que los de prisión.”. Ya lo habéis empezado a decir, pues, el inicio es un poco más seco, más frío. ¿Y cómo hacéis para conectar con los jóvenes en ese momento? Porque ya, por lo que llevo ya varias entrevistas y he hecho bastante análisis, pero no siempre hacéis el acompañamiento con los mismos jóvenes. Cada vez tenéis como, como, un inicio. Sí, os habéis visto un poco en prisión, pero no os conocéis. No sabéis ni cómo se llama seguramente, ni él a vosotras. Entonces, ¿cómo hacéis el proceso de conectar, de establecer como esa relación?

P5-C: Yo creo que sale natural una vez que te encuentras con el chaval. Además que tienes los otros voluntarios de apoyo (**P5-A:** Sí.), entonces nunca te quedas sin conversación y vais hablando de temas súper triviales. Entonces, ahí como que conseguís conectar. Como que sale solo.

P5-D: Yo no diría tanto como que sale solo [*es riuen*]. A mí me cuesta como encontrar el tema de conversación. Pero sí que es verdad que mi *modus operandi* suele ser acribillarle preguntas y hacerle muchas bromas. Porque yo creo que haciendo bromas es cuando se relajan. Como que si te gusta este deporte: “ah, pues seguro que yo te gano.”. O cosas así para como romper el hielo. Por ejemplo, el último acompañamiento que hice, lo hice con una chica que no había hecho ningún acompañamiento. Entonces estaba mucho más nerviosa. Y era como que me tocaba a mí llevar la batuta. Y yo ya había un momento que: “No se me ocurren más preguntas” [*es riuen*]. Y el chico, al principio estaba súper cohibido. De no hablar casi nada, de me contesta: “Sí”, “No”, “No sé qué”. Y yo como: “Bueno, pero no sé qué”. A mí sí que me costó. Por ejemplo, con este chico me ha costado un poco más. Porque hay otros que son más sueltos que otros. Pero bueno, yo creo que esa es la manera. Como cuando conoces a cualquier persona, que os estáis preguntando por la vida. Sé que es verdad que al igual no voy a entrar en temas personales. Así que, pues eso, las preguntas triviales. Y luego ya yo creo que también es mucho más fácil en el momento que llegas al sitio de lo que vais a hacer. Por ejemplo, jugar a tenis. O yo que fui a los bolos. Y empiezas como a hacer eso. Entonces ya, ahí sí que es cuando se crea más el vínculo. En el que estáis concentrados haciendo algo.

E: Vale.

P5-A: Y en mi caso, intento buscar como puntos comunes. Yo que sé, a lo mejor nos gusta el mismo deporte. O escuchamos el mismo tipo de música. O nos gusta el mismo tipo de pelis y de series. Y entonces a partir de ahí pues un poco, “a mí también me gusta”. Y pues la cosa va fluyendo. También el hecho de hacer bromas. Lo que sí, no todos entienden las bromas por el tema del idioma. Y sí que hay, sí que con algunos, al menos yo, sí que he tenido más problemas. Pero yo les digo: “¿No me has entendido? No te preocupes, yo te lo explico.”. Yo soy mucho de hablar. A mí se me va, se me va. Entonces, pues no sé. Creo que eso también como que el chico al verme tan suelta, digamos. Como que va cogiendo también un poco de confianza.

P5-B: Como no lo he hecho...

E: No pasa nada. No te preocupes. Vale. Hemos hablado de la relación del joven. Y ahora vamos a hablar de vuestro rol como voluntarios. Los voluntarios en este programa es un poco singular. Porque sois personas de la misma edad que los jóvenes. Pero no sois amigos. Pero tampoco sois educadores, ni profesionales. Ni

familia, desde luego. Entonces, ¿cómo definiríais vuestro rol? ¿Y cómo ponéis los límites a vuestro rol?

Porque sé que os han hecho algunas formaciones al respecto de eso. Pero quiero ver un poco también vuestra opinión. Y de los que habéis hecho ya acompañamientos, ¿qué pensáis? [*silenci d'uns segons, cap participant parla*]

Si habéis, por ejemplo, incumplido alguna de las normas del decálogo este que os dicen, lo podéis decir. No pasa nada, el [P32-A] se va a enterar. Pero bueno. Claro, a lo mejor preferís decir algún detalle vuestro también como para generar esa confianza que hemos hablado. Aunque realmente no tuvierais que decirlo...

P5-C: Es que eso es lo más difícil. Porque tienes que estar todo el rato alerta. De que no se te escape ninguna *dada* personal. Ninguna información personal.

P5-A: Es muy difícil. A mí casi me pasa. Hablándolo, no sé, estamos haciendo una actividad en el centro. Y no sé de qué estamos hablando. Y va mucha gente y dice: "Es que a mí me gusta mucho Lloret porque hay un parque acuático". Y yo, claro, como... Se me va [*es riu*]. Estaba a punto de decir: "Yo soy de por ahí, he ido también... ¿Y qué tal la experiencia?". Claro.

Depende de qué cosas es eso. Por ejemplo, sobre todo en el centro no tanto. Porque es también el contexto que te frena un poco. Pero fuera es como... Cuando ya cogéis un poquito de confianza y empezáis a hablar y ya no hay esa barrera de no nos conocemos. Y empezáis a hablar es como... A ver, cuidado, cuidado. No voy a hacer que se te escape algún detalle.

Incluso a mí me pasó con la ropa, por ejemplo. Y yo para los talleres estos de baile quería ir en chándal. Y tenía el chándal de mi escuela. Y el chándal de mi escuela tiene el nombre también del pueblo. Y era como... Yo a punto de salir de casa digo: "Hostia, el chándal. Claro...". [*es riuen*]

Sí. Sí. El punto... Estar alerta cuesta, pero... Bueno, yo creo que también es cogerlo un poco de práctica. De acostumbrarte a la dinámica de no voy a decirle dónde vivo, no voy a decirle esto, ni lo otro, ni tal.

P5-B: Yo la idea es planteármelo un poco como me lo planteo en el trabajo. Que es un poco de monitor, entre comillas. Que tú estás allí para estar con él, tal, no sé qué. Pero tienes que tener muy claro en todo momento que estás allí como voluntario. Que al final puedes hacerte su colega, pero no su amigo. De alguna forma. Que tampoco se convierta esto en amistad ni en algo aún peor. Entonces tener allí claro el rol todo el rato en la cabeza.

P5-D: Yo creo... ¿Ya está? [*li pregunta a P5-B, per si l'ha tallat*].

P5-B: Sí, sí, es lo único que puedo decir [*es riuen*].

P5-D: Yo creo que el rol no me cuesta tanto, porque por lo que he comentado antes, como me siento en una situación diferente, lo tengo muy claro. Pero yo creo que a la hora de poner los límites, que es lo más complicado, porque yo por

ejemplo soy una persona que me cuesta mucho establecer los límites. [*es comença a escoltar un soroll de fora*] ¡Uy!

P5-C: Continúa, continúa.

P5-D: Bueno, total. Que a la hora de poner los límites, yo creo que es donde más cuesta. O sea, ya no solo por el tema de ir pensando en no dar las *dades* personales. Porque, pues sí, cuesta, pero yo creo que a mí personalmente no es lo que más me cuesta. Sino por ejemplo, ha habido momentos, los acompañamientos, justamente los que he hecho, los chicos se ven que fuman, fuman tabaco, que como tal el tabaco no es que esté prohibido en el decálogo, pero como no es ocio saludable, y se promueve el ocio saludable, pues tampoco es que se deje, ¿no? Y claro, es como ese momento incómodo de que justamente los dos jóvenes como que dijeron en plan: “Voy a fumar, ¿vale? En plan, voy a hacerlo.”. Y yo como: “No. [*amb veu fluixa*]”. Y bueno, sí que es verdad que sobre todo el otro acompañamiento que tuve fue como más asertivo de decir: “Vale, me dices que lo estoy dejando.”. Yo le digo: “Pues mira, en el momento que estemos juntos, pues no lo haces.”. Como poner otras alternativas también, como ayudar. Pero sí que es verdad que para mí es lo que más cuesta, ¿no? Hay cosas que te pidan y tú como le dices que no, como tal. Sí que es verdad que ahora ya después como que tengo una dinámica más de, bueno: “Pues espérate, lo preguntamos. ¿Te parece bien?”. Así que como para que todos estemos contentos. Pero por lo general a mí es lo que más me ha costado.

E: ¿Y a vosotros os ha pasado eso del tabaco?

P5-C: Sí, porque iba con ella, pero se lo tomaron muy bien los chavales.

P5-D: Ese fue el primero. Se lo tomó bien, pero luego se fue a fumar. O sea, como que él dijo: “Bueno, yo me aparto y fumo.”. Y nosotras: “Ah”. Nos quedamos como un poco de “Ah”.

P5-C: Era raro porque, vale, fuimos a una cafetería, ¿no? Entonces se ve que comiendo tenía, era súper estricto con los hábitos saludables, pero luego fumaba. Entonces era como, bueno.

E: ¿Y a tí? [*preguntant a P5-A*].

P5-A: No, a mí con el tabaco sí que, de hecho este último acompañamiento, que lo hice el martes pasado, el chico fumaba. Y la verdad es que lo preguntó como súper respetuoso, en plan: “Eh, sé que estamos de acompañamiento y tal, pero ¿puedo fumar?”. Y yo le dije, a ver: “No. No puedes”. Pero bueno, en plan, me costó decirle que no, porque es como... Es un hábito no muy saludable, pero dentro de lo que hay, tampoco es lo peor. Y no sé, también, es que mis padres los dos siendo fumadores, a mí, como que estoy acostumbrada. Me da un poco hasta

igual, la verdad. Pero es eso. Y al final creo que, no sé si, sí. Creo que le dije eso, ¿no? De: "Vale, solo uno". Eso fue lo único que le dije. Y el chaval se fumó solo un cigarro.

P5-D: Yo le pongo la excusa de: "Es que soy asmática. No puedo... Me viene mal para los pulmones" [*es riuen*]. Por no saber decir que no directamente. Pues pongo la excusa.

E: ¿Os ha pasado ahora que mencionamos esto del tabaco? ¿Os ha pasado que a lo mejor viniese un joven drogado?

P5-C: Espero que no. No parecía drogado, no parecía drogado.

E: Ha pasado, por eso os lo pregunto.

P5-D: Sí, yo creo que es bastante común. Pero...

E: ¿O que luego venga una persona y le compre droga mientras está en el acompañamiento?

P5-A: A mí, por suerte, no. No me ha pasado.

P5-C: Creo que nos hubiéramos retirado.

E: Mejor. Vale. Vamos a dejar eso de lado. Ahora vamos a hablar un poco de la coordinación. Es un tema, la coordinación de este voluntariado. Porque implica a la universidad. Bueno, implica la FAS. Implica los recursos residenciales. Implica los centros penitenciarios. Y el Departament de Justícia, que está ahí encima de todo.

Entonces, vosotros estáis en una posición que estáis como en todos lados. Bueno, sí que estáis desde la FAS, pero realmente es como que lo unís todo. ¿Cómo veis la posición de estar entre todos lados y la coordinación de las diferentes instituciones? [*pausa d'uns segons*] Creo que tenéis más contacto con la FAS...

P5-A: Sí...

P5-C: Al fin y al cabo, somos muy dependientes de lo que digan las otras personas. Porque sin ellas, nosotros no hacemos acompañamientos. Y si no se coordinan entre ellos, pues nosotros no hacemos nada.

P5-B: Sí, yo era lo que iba a decir. Que a carácter personal, al final, solo hablamos con la FAS. Pero sí que se nota. Bueno, como mínimo yo, solo hablo con la FAS. Pero sí que se nota mucho cuando no hay comunicación del centro o de la casa o de la Generalitat de tres meses y aún no tienes el permiso de no sé qué. Cosas de estas se nota mucho.

P5-D: Yo no creo que haya mucha comunicación [es *riu*]. Por los acompañamientos. Sobre todo, muchas veces... Bueno, los acompañamientos que he hecho que son dos [es *riu*]. Los jóvenes me han pedido que si después del acompañamiento se pueden ir ya directamente, que no quieren volver a pasar por la Caseta. Claro, pues es como... Yo empiezo a sudar cuando me dicen eso [es *riuen*]. Esperate porque esto lo tengo que preguntar. Porque claro, obviamente tengo que comunicarlo todo. Y claro, por ejemplo, nos pasó que creo que [P32-A]... O sea, porque era por la tarde del acompañamiento, [P32-A] no estaba. Y en plan: "No contesta, no contesta nadie. Claro, tenemos que llamar". Y es como... "¡Ay, la comunicación!" [es *riuen*]. El chico diciendo: "No, si yo he preguntado y todo bien". Y yo: "Claro, pero no me puedo fiar".

P5-A: No, es eso. Yo creo que desde la FAS sí que se... Yo, por lo que veo y por lo que he hablado con el [P32-A], sí que se hace todo lo que se puede. Porque más que llamar, hacer llamadas y mandar correos, el pobre no puede hacer. Luego ya, otra cosa es que le contesten del centro, de la Caseta, de la Generalitat, del Departament, quien sea. Eso sí que... Tarda más y fastidia bastante, la verdad. Pero es una que desde la FAS súper bien.

Y claro, creo que en cuanto a comunicación sí que falta ese puntillo de... "Hostia, si el [P32-A] no está, ¿qué hacemos?". Porque a mí también me ha pasado de que no estaba trabajando y tal. Y era como: "¿A quién se le pregunto?". En ese momento no tenía otro contacto. Bueno, sí, el de la Caseta, creo. Sí, porque el acompañamiento era por ahí. Y claro, pero eso, básicamente.

P5-D: Sí, sí. Yo la comunicación de la FAS súper bien. Mi problema también yo creo que es más con la com... No, mi problema no. Pero el problema que veo también es más con la Caseta o sobre todo con el centro, que a veces no comunican bien los permisos (**P5-A:** Sí, sí.). Porque primero te dicen un día, pero luego ahí no. Es que se han equivocado desde el centro. Entonces eso es como... ¡guau!

P5-B: Yo eso sí que lo iba a decir, que la comunicación con la FAS es perfecta. Te responden lo más rápido que pueden. Pero sí que se nota mucho el centro. Tú llegas a hacer la actividad el primer día, que si llegábamos media hora tarde y habíamos llegado media hora antes. O sea, habían apuntado mal la hora ellos. Y el segundo día que habían apuntado la actividad con otro nombre y casi no nos dejan entrar. Y era como: "Señores... Es un correo que tiene todas las *dades* apuntadas".

E: Vale, y desde la perspectiva de los jóvenes, no sé si habéis comentado el tema de... ¿Qué implica para ellos ir a los acompañamientos a nivel de coordinarse con las diferentes cosas? No sé si se lo han comentado, a lo mejor. Alguno de... a lo mejor que ha llegado tarde porque: "Ah, no, me habían dicho esta hora", me lo invento. O era en otro sitio. O sea, que habéis tenido problemas porque... Bueno, que ellos han tenido problemas, que a vosotros os lo hayan comentado.

P5-C: No, pero igual no me extrañaría si no estuvieran ahí. Pero creo que al menos en los acompañamientos que hemos hecho no han tenido problemas. Bueno, al menos al lugar y a la hora han llegado.

P5-D: Pero porque los vamos a buscar a la Caseta [*es riuen*]. Ya estaban ahí.

P5-A: Sí, en mi caso igual. Los acompañamientos a la Caseta, pues eso, porque los vamos a buscar, picamos al timbre y tal. Luego sí que hicimos, hice un acompañamiento que empezó en Plaça Catalunya, que el chaval súper puntual. De hecho, yo llegaba tarde por una cosita mía. Y eso, sí. Me suena, diría que, me suena a una incidencia de que un joven no se presentó y resultó fugarse... (**E:** Ah, sí, sí.). Bueno, que no sé qué de un cumple. No me acuerdo muy bien. Tampoco estaba yo en ese acompañamiento. Pero personalmente no, yo no he tenido problemas.

E: Vale, vale. Le he preguntado porque, no sé si a lo mejor os suena o que os han comentado... Bueno. Estamos ya acabando el grupo de discusión, entonces... Imaginad que tenéis que dar un consejo a unos voluntarios que van a entrar nuevos o que se están planteando unirse al voluntariado y le pudierais dar como... Animar a algunos que ya están dentro y queréis darle un consejo por ejemplo a él [**P5-B**] que no ha hecho ningún acompañamiento.

P5-B: Eso iba a hacer, dadme de *tips*.

E: Entonces, ¿cuál sería ese consejo o qué haríais para animar a la gente a que se uniese al voluntariado? Una de dos. Tú [**P5-B**], por ejemplo, pues, anima más que da consejo.

P5-B: Bueno, si no, yo empiezo como sin el *tip* porque no lo tengo (**E:** No pasa nada). Pero sí que es, yo lo que he visto del voluntariado, todo parece muy bonito. No muy bonito, pero es un trabajo muy interesante y que parece que ayuda mucho. Y yo entonces recomendaría a la gente que como mínimo lo prueben porque hasta que no lo vives, que no lo he vivido [*riu*], pero hasta que no lo vives, no podrás saber todos los prejuicios que tienes y cómo combatirlos.

E: Vale, está bien. ¿Los demás?

P5-D: A ver, como consejo, no sé, yo diría que, bueno, eso, que abras bastante tu mente, ¿no? En plan de que no todo tiene que ser de una determinada manera y que, bueno, que también te lo pases bien, te relajes porque muchas veces pasas en una posición de nervios de tal, no sé qué, pues también es importante relajarse. Y, bueno, eso, y ten muchos temas de conversación pensados para romper el hielo [*es riuen*].

Y luego ya así como modo de animar, yo diría que se aprende muchísimo. O sea, yo creo que son cosas que le sirven a todo el mundo en plan siempre... Bueno, el saber no ocupa lugar, ¿no? Como se dice, pero sí, aprendes bastante.

Encima como el curso que haces en la Generalitat te enseña a comunicarte asertivamente, que eso también está muy bien para los límites y tal, yo creo que todo suma y esto suma bastante. Y además como al ser un colectivo que está bastante marginal dentro de la sociedad, también ayuda bastante a darle más visibilidad. Y bueno, todo suma.

P5-C: Pues lo mismo, que estés tranquilo y aproveches para pasártelo bien.

P5-A: Eso, ir con la, un poco, con la mente en blanco en el sentido de no te montes historias antes de ir al acompañamiento de: “Se me va a fugar, me va a hacer no sé qué”, porque... No. Te vas a poner tú nervioso y vaya que de todos los acompañamientos que hemos hecho, pues no ha pasado, ¿no? No ha habido ningún percance de ese tipo.

Luego también ir con la mente abierta, no dejan de ser personas que tienen experiencias muy distintas a las nuestras. Y pues también prepárate para empatizar un poco, para intentar ponerte un poco en su lugar y entender, vale, pues ha hecho lo que ha hecho porque tal, o está así porque tal, las circunstancias. Y... ¿Qué más iba a decir? Una cosa más y se me ha olvidado.

E: No pasa nada, si te acuerdas después.

P5-A: Si me acuerdo. No, no, no. Ay, qué mal. Iba a quedar súper bien.

E: Bueno, no pasa nada.

P5-A: Ay, no me acuerdo. Sí, bueno, a ver si me acuerdo.

E: Vale, ahora para acabar, desde vuestra experiencia, si pudieses hacer una propuesta para mejorar el programa, ¿cuál sería? Sé que es un poco difícil porque solo tenéis como vuestra visión desde voluntarios, pero hay algo que creéis que esto se puede mejorar.

P5-C: Sí, empiezo yo. El programa, vale, está pensado para que los diversos acompañamientos, pues los hagas con el mismo chaval, ¿no? Pero esto luego en la práctica no pasa. Y claro, no llegas a crear un vínculo. Entonces, mejorar ese aspecto.

E: Vale.

P5-A: No, eso, sobre todo más comunicación, por favor. Más comunicación, pero por parte de lo que es el centro, la Caseta, Generalidad, Departament, eso. La FAS, estupendo [*es riuen*]. Sí.

Y luego sí que es verdad el tema este de intentar quedar con el mismo chico. Porque tú, es verdad que el acompañamiento todavía, ¿no? Y normalmente yo lo que suelo decir es que, bueno, al chico le digo: “Mira, si te ha gustado mucho este

acompañamiento, si te lo has pasado bien y tal, lo comentas a tu referente dentro del centro, el centro se comunica con la FAS y pues ya se intenta que las mismas personas queden con el mismo chico.”.

Lo que pasa es que nunca pasa. Porque por X motivo. A lo mejor los voluntarios no están disponibles. A lo mejor el chico le ha liado y le quitan los permisos. O por cosas de, más de trámites de la cárcel también. Y creo que ahí sí que se podría mejorar en hacer un esfuerzo para que se sigan, pues, esos voluntarios con el mismo chico. Para, pues, como ella decía lo del vínculo, mantener. Y, pues, fortalecer ese vínculo. Porque si cada vez quedas con otro chico, ese vínculo, que sí que lo empiezas a formar, pero luego se pierde.

P5-C: Es que es eso, si no son sesiones de presentación todos los acompañamientos.

P5-B: Yo lo voy a lanzar, que es ultrautópico. Pero de que se plantease que el programa no fuese solo en permisos, sino para gente que aún no está en el proceso de tener permisos. Para dar como un incentivo a la gente que está dentro de portarse bien.

Pero claro, es ultrautópico, porque si no tienes un control de cómo lo reportará esa persona, dejarla salir para una excursión, es imposible. Pero yo sería un planteamiento que haría, sí, utópico.

E: Bueno, los jóvenes se apuntan, aunque no tengan los permisos. Y es una vez los tienen, cuando salen y participan. Pero no sé si tiene que estar en un grado específico de prisión, puede ser.

P5-A: También se puede mirar el tema de hacer actividades con estos chicos que aspiran a tener un permiso antes. Actividades dentro del centro, no necesariamente que sean fuera. Las mismas actividades que hacemos para conocer a los chicos que van a salir de permisos, pues hacerlas con los que en un futuro puede ser, porque nunca se sabe.

Entonces ya tienes más tiempo todavía de crear ese vínculo y tal. Y luego ya este problema, que no es tan problema, que decíamos que: “Quedamos y hay esa incomodidad y no sabes cómo empezar”. Pues eso también lo solucionaría, conocer a los chicos un poquito antes.

P5-D: Yo no tengo mucho, pero sí que diría que sería interesante hacer alguna actividad más dentro. Por ejemplo, un chico que ya va a salir, que el primer acompañamiento de conocerse más con los voluntarios se haga dentro. Y así fuera ya puedes disfrutar más de la actividad que vais a hacer en vez de ir a un café a conocerse. Que al igual es pesado para ellos, es aburrido para ellos. Y para nosotros pues tenemos que sacar el tema de conversación que podríamos haber sacado antes. No sé, yo creo que al igual tendría por ahí.

E: Vale, vale. Se me han quedado algunas cosas que no os he preguntado, así que os las voy a preguntar ahora (**P5-A:** Vale.). Y la primera de ellas es el tema de las formaciones. Porque hacen muchas formaciones. Bastantes, por lo que tengo entendido, y algunas un poco largas. ¿Qué pensáis de estas formaciones? Porque sé que algunas las hacen ahí las FAS, pero otras... Bueno, una las hace en la Generalitat, que es de 20 horas, que está como certificado de voluntario...

P5-B: Sigo esperando que me la hagan.

E: Pero bueno, en general, ¿cómo valoráis esas formaciones? ¿Al nivel de conocimientos, a nivel de consejos prácticos? ¿Creéis que es útil? ¿O que está anticuado? ¿O que realmente luego no se adecua con la práctica?

P5-D: A ver, yo bajo mi experiencia, a mí me ha gustado mucho. O sea, todas las formaciones yo las he disfrutado muchísimo. Creo que lo he ido diciendo a lo largo de la discusión.

Pero sí que es verdad que hay muchas cosas que... Pero sobre todo el curso de la Generalitat, ¿no? Como que yo he visto que su objetivo es enseñarte a comunicarte asertivamente con la gente de dentro de los centros penitenciarios. Cosa que es muy importante, sí. Pero como que tampoco... O sea, yo no me esperaba que justamente el curso fuese relacionado con eso. Que lo veo importante. Pero no sé, a la práctica no sé si ha servido para tanto.

Pero sí que es verdad que a nivel... Porque hay como dos partes. A nivel de la parte de hablar de los prejuicios y todo esto, ha sido para mí en plan de abrirte la mente, conocer a más gente, además, que está en otros voluntariados, dentro de centros penitenciarios. Eso también me ha gustado muchísimo.

Y luego también tienes tu otra parte que es más técnica, más de Derecho Penal y Derecho Penitenciario. Que bueno, que por ejemplo yo he estudiado Derecho, pues... *Potato potato [es riuen]*. Pero también es... Yo creo que para la gente que no tiene estos conocimientos, porque no hace esta carrera, pues yo creo que es muy beneficioso. O sea, a mí me ha encantado.

P5-C: Yo también, muy buena *review* a la formación de la Generalitat. Pues por eso, porque te enseñan cosas que al fin y al cabo necesitas saber para estos acompañamientos. Y eso, que conectas con personas, te enseñan a conocer a tu mismo primero para después poder conectar con los otros. Y eso.

P5-A: Claro, a mí al principio... Las de la FAS, perfecto. Me gustaron todas. Lo que me pasó con esta, la formación de la Generalitat, claro. En un primer momento digo: "Es que yo me sé esto". Estaban ahí con el reglamento penitenciario... Digo: "Es que me lo sé". Luego los talleres, también como que cosas muy obvias, ¿no? Y digo: "Es que yo me lo sé esto, no entiendo por qué me lo están contando". Pero luego es como: "chica, tú estás estudiando esto y esta gente no". Y sí que es verdad que cosas que yo las daba por sentadas, por el tema de estudiar, pues todo eso... Como que al final de la formación digo: "hostia, pues sí que es muy

importante". En plan, fue el choque ese de... Claro, te lo están explicando otra vez y en este contexto porque hay gente que lo necesita. Sí quiere hacer este voluntariado.

Cosas muy importantes, por ejemplo, lo que has dicho tú [*referint-se a P5-D*], lo de la asertividad es muy importante. El tema de establecer los límites también. Si el preso te pide mandar una carta, decirle que no. Que de hecho hicimos como un *acting* de esto en el curso. Y así como conclusión final, sí que... Muy útil y totalmente necesario.

P5-B: Yo todas las de la FAS me han parecido muy útiles, muy bien explicadas. Y al final desde el punto de vista de un voluntario, entonces, me han parecido muy guays. La de la Generalitat, pues lo que hablábamos de la comunicación. Estamos a febrero y no sé cuándo la haré aún. No, no hay mucho más que decir.

E: Ya... Va un poco lento. Bueno, esta es una pregunta un poco más personal. No es tanto de los acompañamientos y tal. Pero ya que lleváis un tiempo, vosotras tres [*P5-A, P5-C i P5-D*], más o menos. ¿Este voluntariado os ha ayudado de alguna forma a vuestro... O a lo mejor os ha ayudado. A ver cómo digo esto. ¿A nivel de orientación profesional, de vuestro futuro profesional, os ha ayudado de alguna manera? ¿O quizá queréis dedicaros a eso en un futuro, una vez acabéis la carrera, os hacéis máster o lo que queráis? No sé. El sector, no sé cómo explicar esta pregunta. No sé si me explico.

P5-A: Sí, sí. A ver, yo sí, yo me quiero dedicar a menores, a los pequeños delincuentes [*es riuen*]. Pero claro, a mí lo que me fastidia mucho es que sea tan lento y que no pueda hacer más. Pero a mí me encanta la experiencia de tanto entrar al centro como acompañar al chico. Porque no deja de ser una experiencia más. Que a mí cada vez me reafirma el hecho de que yo me quiero dedicar a esto. No me veo haciendo otra cosa, la verdad. Por el momento.

Y para mí, el tener este contacto con este mundillo tan pronto. Porque gente de la carrera, por ejemplo. Ahora tenemos una asignatura que consiste en, durante el semestre, tú planteas una actividad. Y a finales de este semestre... Programas [*nom de l'assignatura, que el comunica a l'entrevistador*], vas al centro penitenciario donde te toque para hacer tu programa. Claro, para algunos esto les toca en segundo o en tercero, depende. Pero el tener este contacto tan pronto con todo lo que viene siendo cárcel, centro penitenciario y todo esto. Yo creo que a mí me ayudó muchísimo y me seguirá ayudando.

P5-D: Yo por mi parte, yo quiero ser jueza, estudio Derecho, por eso. Y sí que es verdad que yo desde el primer momento que vi el voluntariado yo dije: "Lo quiero hacer". Por el hecho de que si en un futuro me veo jugando en el ámbito penal y teniendo que absolver o condenar a una persona. Me parece muy importante conocer el contexto y no hacerlo así a la alza, como yo creo, con mis prejuicios. Y yo sí que lo he visto como muy importante, sobre todo para el futuro.

Y de hecho, en plan, porque primero vi el voluntariado de adultos, pero como no tenía coche era super inaccesible. Y este pues me vino perfecto. Y la verdad que yo también lo disfruto muchísimo cada vez que voy al centro, cada vez que tal. Lo disfruto también bastante. Y sí, en plan, yo creo que me va a ayudar bastante de cara al futuro. Y sobre todo, pues, el estar probando mi mente, ¿no? Para posteriormente ser jueza.

P5-C: En mi caso es un ansioso porque como veo las dos caras de la moneda. Tipo, en el despacho veo como mandan a la gente a la cárcel, los criminalizan, “estos delincuentes”, no sé qué, no sé cuántos. Y luego aquí en el voluntario es, en plan, estas personitas que están aquí, no se integran a la sociedad, pobrecitas. Entonces es como mantener un equilibrio entre ambos aspectos, ni blanco ni negro. Y claro, esto me beneficia en cuanto a que uno se complementa del otro, ¿sabes? En plan, de nada si me envían a alguien a la cárcel, si luego al salir va a volver a un ambiente insano y va a reincidir otra vez. Entonces es como que hay que equilibrar esos dos aspectos y es ese por donde me quiero enfocar.

E: Vale, muy bien.

P5-B: En mi caso es porque yo quiero hacer las prácticas en Justicia dentro de dos años. Y el voluntariado es como una forma de entrar antes a hacer unas prácticas, entre comillas. Yo desde el principio de la carrera tenía muy claro que quería hacer este voluntariado.

E: Vale, muy bien. Pues eso sería todo. ¿No sé si hay alguna cosa que queréis comentar, que no hayamos hablado...?

P5-D: No.

P5-A: Yo tampoco.

P5-C: Yo creo que ya se ha dicho todo.

P5-A: Sí, sí.

E: Vale, pues eso sería todo. Muchas gracias por participar. Y por ayudarme y por formar parte de mi TFG.

Annex G: Informe sobre entrevista amb tècnics CP

En aquest annex s'inclouen anotacions fetes de l'entrevista de dues tècniques del CP Joves. Donat que l'entrevista era telemàtica i, el seu enregistrament implicaria no només la veu, però també el vídeo, es va decidir no gravar-se, respectant així la intimitat de les participants. Es van escriure notes a mà, les quals s'han transcrit i condensat en aquest annex.

ANOTACIONS: Tècniques CP 31-A i 31-B

SOBRE EL FUNCIONAMENT DEL PROGRAMA

- Al CP es fan sessió de vinculació, a les quals venen els voluntaris per presentar el programa.
- Informen el coordinador sobre els permisos dels interns, la seva duració i horari. El coordinador després fa la programació de l'activitat, amb els dos voluntaris.
- L'objectiu del programa és que els joves aprenguin a tenir un oci més normalitzat. Que no sigui amb cercles antisocials.
- La participació en el programa, a través de cada acompanyament, implica un informe que pot ser favorable per l'intern, si va bé; o desfavorable, si no. En algun cas han hagut de valorar la desvinculació del jove del programa.
- La coordinació amb la resta de programes del jove: Alguns són independents, però en general encaixen bé.
- Coordinació amb altres parts: totes les parts (FAS, recursos i CP) estan coordinades. Els recursos informen el jove de l'activitat específica i l'horari.

SOBRE EL PERFIL DELS PARTICIPANTS

- El perfil que deriven és de joves sense arrelament i que han de passar la nit als recursos residencials. En general, joves sense cap mena de suport.
- Molts dels joves han comès delictes lleus. Per això, si la xarxa funciona fora, és una bona oportunitat de tallar la carrera delictiva. Clarament, ha d'anar acompanyat d'altres coses, però és un factor important.
- ¿Diferències amb joves que surten i no participen en *Justícia-Joves*? Depèn del perfil: alguns surten i tenen família bé, llavors no cal que participen; si la família és desestructurada, aleshores no.

SOBRE L'INICI DEL PROGRAMA

- El programa consideren que és positiu i necessari. Hi ha un procés darrere de creació, un projecte. Es va crear per suplir una necessitat dels joves. 1 any. L'ha d'acceptar la Direcció General. Sempre s'intenta que sigui positiu pels interns.
 - Inicialment, es volia fer una mentoria. Però, el perfil dels voluntaris, que són persones de la mateixa edat, no ho poden considerar mentors.
- Problema inicial percebut: La participació de dues persones no és casual. Ja es preveia que hi hagués més noies voluntàries que nois. Per això, que només

participes una noia podria implicar problemes de sentiments (parlen de distorsions) o bé perquè els joves del CP tenen una visió molt masculista (en relació amb la roba de les noies).

SOBRE ELS PERMISOS

- Primer han de complir una quarta part de la condemna. Sense això no es fa res. Depenent del delictes que van cometre i els riscos (a través del RNR). Així, es fan programes d'acord amb els riscos i necessitats. Si tots els riscos són baixos, no cal treballar res. Un risc, generalitzat, és el problema de consum. Cada intern té el seu PIT, i se'ls diu que si el compleixen sortiran de permís tal mes. L'intern es compromet a complir-lo.
 - Des que es proposa el permís, fins que l'intern surt, passa temps. En aquest temps poden passar moltes coses.
- Retirada de permisos: els joves són molt influenciats per part dels iguals i al centre són tots iguals. Es fa una mena de referència a una mena de jerarquia dins del centre. Tenen actituds molt volàtils.
 - *"Son molt influenciats, especialment per part dels iguals. I aquí tots son iguals. El que más puede, más influencia."* (P31-A)

VALORACIÓ I MILLORES

- Afirmen que hi ha cobertura per tot, i que no es fa res a la babalà. Consideren que és un molt bon projecte. L'acompanyament pels interns és positiu, i els joves ho valoren molt. Ells ho demanen. Els agrada, perquè així també tenen coses a fer.
- Però posen un exemple concret d'un intern, el qual diuen que no té la suficient autonomia; en aquest cas concret, potser seria ideal que un educador o professional del CP l'acompanyés durant l'acompanyament. El consideren un acompanyament més acurat.
- Salut mental al carrer: sigui durant els permisos o després de presó. Aquí hi ha una mancança important.
 - *"Sempre reforçar el carrer, perquè és veritat que les necessitats son moltes."* (P31-B)
- Formalització d'hàbits normalitzats. Molts venen d'altres països, i van entrar a la presó un cop van trepitjar terra. Per això, no tenen cap valor assimilat als nostres. *"Tenen un altre codi"*. Remissió a la falta de xarxa en sortir o, si la tenen, no és prosocial.
- Mencionen que un altre problema molt greu és la manca de legalització al país. Això els impedeix treballar, llogar un pis, fer qualsevol gestió. Si a això se suma els antecedents penals, l'esperança que mai ho aconseguen és molt baixa.

Annex H: Anotacions de les observacions

En aquest annex s'inclouen anotacions fetes durant les observacions participants dels acompanyaments.

ANOTACIONS: Acompanyament núm. 1

ACOMPANYAMENT NÚM.: 1	
DATA: 25/02/2026	DURACIÓ: 2h i 20 min.
LLOC: SAF i UAB	ACTIVITAT: Vòlei-platja
NOTES DESCRIPTIVES FACTUALS	NOTES REFLEXIVES
L'acompanyament comença a l'estació de Ferrocarrils de la Generalitat de la UAB. El jove arriba a l'hora acordada, ens dona la mà, i ens presentem. Després, passegem i parlem per l'Eix Central fins al SAF. Accedim a les instal·lacions, fins a la zona de vòlei-platja. Comencem a jugar una estona, però feia fred i estava nuvolat. Aleshores, parem i ens quedem asseguts parlant, de diferents coses. Més tard, el jove ens pregunta si podríem passejar per ensenyar-li el campus, i li vam dir que sí. Sortim i comencen a anar cap a les quatre columnes, però el jove s'havia deixat una cosa al SAF. Tornem per buscar-ho, però no ho trobem. Ell creu que potser no ho havia portat, truca per preguntar i, efectivament, estava on creia. Posteriorment, tornem a sortir del SAF, i passegem cap a les quatre columnes que es veuen des de l'autopista. Li expliquem coses sobre la universitat. Després tornem pel carrer de les Facultats de Biomedicina i Dret. Tot parlant de diferents coses. En arribar a la Plaça Cívica, ja és gairebé l'hora de marxar. Responem el qüestionari habitual, tant els voluntaris com el jove. En acabar, encara quedant uns 15 minuts abans de l'hora, li comento si seria possible entrevistar-lo. Ell accedeix sense cap problema. Quan s'acaba, l'acompanyem a l'estació, li ajudem a comprar un tiquet en direcció Plaça Catalunya i, després, se'n va, acomiadant-se de tots. Acaba, doncs, l'acompanyament.	El jove inicialment va estar una mica més tancat, però quan vam començar a jugar al SAF, es va mostrar molt més obert. Tot i que tenia mòbil, no el va utilitzar en cap moment, excepte en el moment de fer el qüestionari del QR. A més, es va sobtar, però positivament, que em digués que sí a l'entrevista; pensava que seria una mica més reservat amb això. No sabia com s'acomiadaria al final, si amb la mà (com a l'inici) o voldria intentar fer una abraçada, però va ser amb la mà. Tot molt respectuós, i complint amb el decàleg de conducta del voluntariat. Ha estat molt bé.

NOTES DESCRIPTIVES VERBALS	NOTES REFLEXIVES
Amb el jove, hem parlat de coses trivials, com viatjar, aprendre idiomes, cotxes i motos, futbol i altres esports; però, també de coses relacionades amb la vida en presó, els permisos, i la seva vida. El jove va viure en molts països d'Europa abans de venir a Espanya, però va ser quan va viatjar d'Itàlia a Espanya que va ser atrapat i portat a presó. Ens ha parlat d'un accident en cotxe que va tenir quan era petit, on van morir dos familiars. Amb relació als seus interessos, diu que les activitats s'adapten al que li agrada. Diu que el que més li agrada és jugar a futbol, però fer altres activitats també està bé. Sobre els permisos, diu que aquests es retiren amb "tonteries". Ens ha explicat que un dia tenia una activitat programada, però que estava molt enfadat, i per això va decidir no anar, perquè la seva actitud no seria la millor. Doncs per això gairebé li retiren el permís i li canvien el grau. També, ens ha explicat que amb els permisos no es poden quedar sempre on vulguin. Si tenen família, es poden quedar amb ells. Però és possible que se'ls prohibeixi això, i no puguin quedar-se amb ells i hagin d'anar a la Caseta, com és el seu cas. En relació amb això ens ha explicat que ha de tornar a les 22h, i si no poden pensar que s'ha fugat. Durant tota la conversa ha mostrat penediment pel seu passat, i ens ha dit fa 4 anys que està a la presó. També tenia una actitud positiva pel seu futur. Ens ha dit que passaria al Centre Obert de la Trinitat en unes setmanes. Ens ha explicat la classificació de graus del Centre en A, B i C, i les hores de tornada que implica (21h, 22h i 23h, respectivament).	M'ha resultat curiós que el jove m'ha preguntat específicament quin era el meu nom, perquè no recordava que hagués estat a la presó (a les activitats que es feien a inici de curs). Li he respost que era un voluntari que s'havia apuntat recentment i que les activitats al centre ja s'havien fet. La qüestió aquí és que no sabia fins a quin punt les activitats al centre permetien als voluntaris i joves conèixer-se. Però, resulta, que sí que van ser útils, i que se'n recordava dels voluntaris que havien anat. Evidentment, he hagut de fer una petita mentida, amb el fi de no condicionar l'observació. Encara que, quan l'he preguntat si podia fer-li l'entrevista, li he revelat. També, m'ha sorprès la naturalitat d'algunes coses que va dir el jove durant l'acompanyament, com l'accident de la seva infància o el moment de la detenció. I d'altres coses que hauria enregistrat si hagués tingut l'oportunitat. Tota la informació sobre els permisos, el fet de poder-se quedar amb la seva família o no, les hores de tornada i tot el que tenia a veure amb el Centre Obert m'ha semblat molt interessant i útil, perquè ho desconeixia. M'ha reafirmat el que ja sabia sobre la voluntarietat i obligatorietat de les activitats a les quals participen. Fins i tot ens ha dit una activitat d'una entitat en específic, que per respecte no nomenaré. Dient que no és interessant, i que no li aporta res.
NOTES INTERPRETATIVES	

Annex I: Anàlisi del treball de camp

En aquest annex s'inclou el anàlisi total del treball de camp realitzat, dividit en les següents parts: llibre de codis, unitats d'anàlisi significatives i anàlisi temàtica.

Llibre de codis

En aquest apartat es troba el llistat de codis i categories finalment utilitzats.

CODI	TERME COMPLERT
EXP-MOT	Experiència-motivació
mot.inc.	Motivació inicial
expect.	Expectatives
exper.	Experiència percebuda
RELAC	Relacions entre joves i persones voluntàries
vinc.	Vinculació i creació de la confiança
inter.	Interaccions i relació
barr.dif.	Barreres, dificultats i diferències
cont.	Continuïtat de la relació
IMPAC	Impacte
imp.psi.	Impacte psicològic i emocional
imp.cond.	Impacte conductual
imp.soc.	Impacte social
COOR-SUP	Coordinació i suport
coord.	Coordinació entre les parts tècniques
sup.inst.	Suport institucional als voluntaris
cont.pen.	Context penitenciari (permisos, coordinació, etc.)
ADAP-NEC	Adaptació i necessitats
person.	Personalització i adaptació
neces.	Necessitats i problemes
VAL-MILL	Valoració i millores
val.fort.	Valoració i fortaleces
debil.	Debilitats
prop.mill.	Propostes de millora

Unitats d'anàlisi significativa

En aquest apartat es llisten les unitat d'anàlisi significativa. És important comentar que hi ha tres tipus: 1) cites literals, de les transcripcions, 2) anotacions de la entrevista amb tècniques del CP, i, 3) anotacions de les observacions participants.

Es podrà identificar al final de cada unitat el seu origen.

CATEGORIA: EXP-MOT

CODI: mot.inc.

- “Una amiga mía, bueno, una amiga de la carrera, se inscribió en el programa y nos lo comentó al grupo de amigas. Yo dije, pues, mira qué guay. Una manera de hacer experiencia sin estar trabajando.” (P2-A)
- “Doncs, com era el primer curs i arribava molta informació de la universitat, tenia molta curiositat per tot el que m'arribava, tota la informació. I em va cridar l'atenció el voluntariat [...]. Jo havia fet algun amb el Banc d'Aliments i m'havia agradat l'experiència” (P2-B)
- “Yo lo viví con mucha ilusión, porque estando en su momento en primero de carrera es como se te plantea esta posibilidad de poder ya entrar en este mundo y amí eso me hacía mucha ilusión.” (P5-A)
- “Yo me apunté al programa de Justicia-Adultos y en las sesiones informativas me informaron que existían de jóvenes” (P5-B)
- “Plantearme el acompañar a jóvenes que acaban de salir de la cárcel o que aún están en la cárcel se me planteó como un reto, pero lo encontré como una forma muy bonita también de ayudarles a reincorporarse en la sociedad, que al final es el objetivo” (P5-B)
- “Yo por mi parte, yo quiero ser jueza, estudio Derecho, por eso. Y sí que es verdad que yo desde el primer momento que vi el voluntariado yo dije: ‘Lo quiero hacer’. Por el hecho de que si en un futuro me veo jugando en el ámbito penal y teniendo que absolver o condenar a una persona. Me parece muy importante conocer el contexto y no hacerlo así a la alza, como yo creo, con mis prejuicios. Y yo sí que lo he visto como muy importante, sobre todo para el futuro.” (P5-D)
- El programa consideren que és positiu i necessari. Es va crear per suplir una necessitat dels joves. (anotacions de P31-A i P31-B)

CODI: expect.

- “No sabia mucho del programa porque tampoco me había informado.” (P2-A)
- “No sabía qué esperarme porque al no estar nunca en contacto con estas personas, pues era como, no sé qué esperarme” (P2-A)
- “Cap, perquè no sabia ben bé de què anava el programa.” (P2-B)
- “Les expectatives eren com, *bueno*, espero que surti bé, que em serveixi a mi també per conèixer com aquesta part” (P2-B)

- “En mi caso, fue tanto como esta perspectiva más positiva de, vale, son unos chavales jóvenes que han cometido un error y tal, pero luego cuando lo hablaba con mi familia era como: “¿por qué te metes tú ahí? En plan, ¿por qué necesitas tener esa... Ten cuidado. Esa gente son...” (P5-A)
- “Al trabajar con menores conozco a chicos que han acabado en el centro juvenil y entonces, claro, no sé si tenía tanto prejuicio pero sí que era muy el: “¿a quién me voy a encontrar? [...] pero al final te encuentras de todo como en todas partes, ¿no?” (P5-B)
- “Como que dices: ‘voy a hacer un voluntariado en un centro penitenciario de jóvenes’, pero la gente es como: ‘Güepa, ¿no? Ten cuidado.’” (P5-D)

CODI: exper.

- “Muy bien, muy bien [...] Despejar un poco la mente, ¿sabes?” (P1-A)
- “Estas me parecen tonterías, me parecen cosas que no tienen sentido, pero cuando lo probé, me ha gustado, ¿sabes?” (P1-A)
- “Fue súper bien, la verdad. El chico muy majo. Nada, fuimos a tomar un café. Y a jugar juegos de mesa. Estuvo muy bien.” (P2-A)
- “Tampoco llevo muchos acompañamientos, pero todos los que hecho han ido súper bien.” (P2-A)
- “La veritat és que va ser bastant còmode.” (P2-B)
- “El jove en particular, clar això depèn de cada persona, era com molt obert, no tenia cap tipus de vergonya a l'hora de parlar o explicar-te coses de la seva vida. No superpersonals però la conversa era molt fluïda i molt senzilla de mantenir.” (P2-B)
- “L'experiència en general va ser bastant positiva.” (P2-B)
- “Yo lo único que destacaría es el hecho de que sorprende mucho lo cohibidos que están los chicos, sobre todo al principio.” (P5-D)
- “El jove inicialment va estar una mica més tancat, però quan vam començar a jugar al SAF, es va mostrar molt més obert.” (Observació núm. 1)
- “A més, es va sobtar, però positivament, que em digués que sí a l'entrevista; pensava que seria una mica més reservat amb això.” (Observació núm. 1)

CATEGORIA: RELAC

CODI: vinc.

- “Lo bueno que hace el programa es que al inicio, es lo que he dicho antes, que se hacen como unas actividades dentro del centro para tú conocer un poco al joven, romper el hielo, conocer su cara también, tenerla como presente, ¿no? Entonces, eso sí que te genera un poquito de confianza” (P2-A)
- “A veces pasa que no todos participan en esas actividades iniciales que hacemos en el centro. Y luego ya de cara a los acompañamientos pues son un poco ‘no me sé la cara de este chico, no sé, es un poco más difícil, no sé nada sobre él.’” (P2-A)
- “Fem com una mena d'activitat per presentar-nos nosaltres i que es presentin ells, però també saber [...] quines són les activitats que voldríem fer quan

tinguin permís, el temps del que disposen, què els agradaria...", en resposta a "E: I què feu a la presó?" (P2-B)

- "Totalment. Més que complicat, com una mica fred, potser, perquè sí que és cert això de... ens sona la cara, però realment és una situació molt diferent, perquè el jove té com els seus companys, i nosaltres tenim els nostres companys", en resposta a "E: [...] Pot ser una mica difícil crear aquesta confiança?" (P2-B)
- "No tens la continuïtat amb els voluntariats, succeeix això, que no tens realment aquesta confiança que pots anar construint." (P2-B)
- "Intento buscar como puntos comunes. Yo que sé, a lo mejor nos gusta el mismo deporte. O escuchamos el mismo tipo de música. O nos gusta el mismo tipo de pelis y de series." (P5-A)
- "Yo creo que sale natural una vez que te encuentras con el chaval. Además que tienes los otros voluntarios de apoyo, entonces nunca te quedas sin conversación y vais hablando de temas súper triviales. Entonces, ahí como que conseguís conectar. Como que sale solo." (P5-C)
- "Es como que al principio están muy cohibidos, pero al momento que tú empiezas a hacer más bromas, para que hablen más, en lo que sea, ya es como que generas una confianza." (P5-D)
- "Mi *modus operandi* suele ser acribillarle preguntas y hacerle muchas bromas. Porque yo creo que haciendo bromas es cuando se relajan." (P5-D)
- "El jove inicialment va estar una mica més tancat, però quan vam començar a jugar al SAF, es va mostrar molt més obert." (Observació núm. 1)
- "M'ha resultat curiós que el jove m'ha preguntat específicament quin era el meu nom, perquè no recordava que hagués estat a la presó (a les activitats que es feien a inici de curs). [...] La qüestió aquí és que no sabia fins a quin punt les activitats al centre permetien als voluntaris i joves conèixer-se. Però, resulta, que sí que van ser útils, i que se'n recordava dels voluntaris que havien anat." (Observació núm. 1)

CODI: inter.

- "Bien, maja, tranquila, con respeto, todo bien." (P1-A)
- "Claro, sí. Por supuesto.", en resposta a "E: ¿Todos te han tratado bien, con respeto?". (P1-A)
- "Creo que lo más importante de este programa es la proximidad de edad que tenemos con estos chicos." (P2-A)
- "La veritat és que va ser bastant còmode." (P2-B)
- "Sí, sí que s'intenta mantenir la continuïtat, perquè és més fàcil establir com aquest vincle entre voluntària i jove." (P2-B)
- "Tú entras ahí, ves a unos chavales, claro, el efecto grupo, pues, hacen lo que hacen y te empiezan a gritar. Y también, a mí no me gritaron como tal, pero me acuerdo que entramos en el módulo, donde hay el espacio compartido donde pasan el rato libre. Y no me voy a mentir, yo me sentía un poco como en la jaula de los leones. Quiero decir, unas miraditas y unas tal, y los veías de reajo que

te miraban, luego que hablaban entre ellos. Y es como, pues, a saber lo que estarán diciendo. Nada bueno supongo, no sé.”, en relació al CP Joves (P5-A)

- “Tienes que tener muy claro en todo momento que estás allí como voluntario. Que al final puedes hacerte su colega, pero no su amigo” (P5-B)
- “Intimidante. Pero eso, vas al centro, ves que desde los edificios todo el mundo te grita: ‘¡Remera! ¿Qué haces aquí? ¡Vete!’”. Y claro, también que en un principio te dicen: “Camina por el centro, porque si te pegas a las paredes te caen escupitajos.”, en relació a la primera visita al CP Joves (P5-C)
- “Es como que al principio están muy cohibidos, pero al momento que tú empiezas a hacer más bromas, para que hablen más, en lo que sea, ya es como que generas una confianza.” (P5-D)
- La participació de dues persones no és casual. Ja es preveia que hi hagués més noies voluntàries que nois. Per això, que només participes una noia podria implicar problemes de sentiments (parlen de distorsions) o bé perquè els joves del CP tenen una visió molt masculista (en relació amb la roba de les noies). (anotacions de P31-A i P31-B)
- “Amb el jove, hem parlat de coses trivials, com viatjar, aprendre idiomes, cotxes i motos, futbol i altres esports; però, també de coses relacionades amb la vida en presó, els permisos, i la seva vida.” (Observació núm. 1)
- “Tot molt respectuós, i complint amb el decàleg de conducta del voluntariat.” (Observació núm. 1)

CODI: barr.dif.

- “Es que hemos visto tanto en esta vida que ya no nos sorprende nada, ¿sabes? Nada nos hace sorprender.” (P1-A)
- “Es como tú siendo un referente diferente a lo que ellos suelen tener. [...] Es como ‘mira, puedes hacer esto. Puedes hacer lo otro’. Que yo sé que es muy difícil. Porque nosotras, pues somos estudiantes. Vivimos una vida, pues ‘normativa’, digamos. Y es difícil coger y decirle al chico: ‘Delinquir no está bien, mira lo que puedes hacer’.” (P2-A)
- “El comportamiento que debemos tener con estos chicos. Un poco de ‘en vez de darse dos besos, das la mano. Que no haya abrazos. Cualquier comentario fuera de lugar hay que, pues, saber manejar la situación’. No tanto saber manejar, sino evitar dar la impresión incorrecta. Del rollo que el chico no se perciba que hay algo que puede haber algo amoroso. O incluso amistad.” (P2-A)
- “Viuen una realitat molt diferent a la nostra, però tenen la mateixa edat. Llavors els costa molt entendre el nostre ritme de vida, però a nosaltres entendre el seu també.” (P2-B)
- “Algo que sí que me di cuenta, no sé si puedo decir esto, que, por ejemplo, el chico al que acompañábamos tenía todos los brazos llenos de cicatrices, entonces ahí me dio un choque de realidad en el que vivimos situaciones completamente diferentes.” (P5-C)
- “Veo las dos caras de la moneda. Tipo, en el despacho veo como mandan a la gente a la cárcel, los criminalizan, ‘estos delincuentes’, no sé qué, no sé cuántos.

Y luego aquí en el voluntario es, en plan, ‘estas personitas que están aquí, no se integran a la sociedad, pobrecitas’.” (P5-C)

- “Es que eso es lo más difícil. Porque tienes que estar todo el rato alerta. De que no se te escape ninguna *dada* personal. Ninguna información personal.” (P5-C)
- “Como que son un colectivo bastante marginal. Ya la gente también va asumiendo qué tipo de gente es la que está ahí dentro, que suele ser, pues eso, gente de colectivos marginales, gente racializada, gente tal. Y también mucho el tema de que son muy peligrosos.” (P5-D)
- “Sorprende mucho lo cohibidos que están los chicos, sobre todo al principio” (P5-D)
- “No estamos en la misma situación. Entonces, por mucho que yo quiera como hacer un acompañamiento para que esa persona me vea como un igual, para que, pues, poder enseñarle otro tipo de ocio o lo que sea, es que nunca voy a estar en una posición igual.” (P5-D)
- “Que a la hora de poner los límites, yo creo que es donde más cuesta. [...] Los acompañamientos, justamente los que he hecho, los chicos se ven que fuman, fuman tabaco, que como tal el tabaco no es que esté prohibido en el decálogo, pero como no es ocio saludable, y se promueve el ocio saludable, pues tampoco es que se deje, ¿no? Y claro, es como ese momento incómodo de que justamente los dos jóvenes como que dijeron en plan: ‘Voy a fumar, ¿vale? En plan, voy a hacerlo.’” (P5-D)
- Els joves són molt influenciats per part dels iguals i al centre són tots iguals. “*El que más puede, más influencia.*”, en referència a una mena de jerarquia dins del centre. Tenen actituds molt volàtils. (anotacions de P31-A i P31-B)
- “També, m’ha sorprès la naturalitat d’algunes coses que va dir el jove durant l’acompanyament, com l’accident de la seva infància o el moment de la detenció.” (Observació núm. 1)

CODI: cont.

- “Mejor que una persona que nunca lo has visto, primera vez que lo ves, que hablas con ellos. [...] Eso es mejor que una persona que nunca lo has visto.” (P1-A)
- “No, no lo hacemos con el mismo joven, depende mucho de tu horario, de la disponibilidad que tienes, también suele pasar que, pues, el joven que sale y que... a lo mejor te dice ‘mira, me ha gustado esto, quiero seguir quedando contigo’. A lo mejor luego la lía, y ya no se pueden hacer esos acompañamientos. Pero va variando, va variando.” (P2-A)
- “No tens la continuïtat amb els voluntariats, succeeix això, que no tens realment aquesta confiança que pots anar construint.” (P2-B)
- “Sí que s'intenta mantenir la continuïtat, perquè és més fàcil establir com aquest vincle entre voluntària i jove. Però com que depèn molt de la disponibilitat de les voluntàries, perquè entre els estudis, el treball i tot això és molt complicat. Llavors... i també dels permisos que tingui el propi jove, perquè això depèn també. Llavors, sí que s'intenta repetir, però molts cops acabes anant amb una persona diferent, tant voluntària com jove.” (P2-B)

- “La idea es que, si tú y yo tenemos un acompañamiento con un joven, que cuando vaya a salir lo volvamos a tener para tener esa continuidad y ver cómo va progresando. Pero se puede tocar con cualquier otro también” (P32-A)
- Des de que se proposa el permís, fins que l'intern surt, passa temps. En aquest temps poden passar moltes coses. (anotacions de P31-A i P31-B)

CATEGORIA: IMPAC

CODI: imp.psi.

- “Despejar un poco la mente, ¿sabes? Olvidar de todo, ¿sabes? Del pasado un poco, ¿sabes? Vivir el presente un poco y ya está.” (P1-A)
- “Todo, es que todo, la verdad, la salud, la mente, ¿sabes? Todo.”, en resposta a: “E: ¿Qué te ha aportado?” (P1-A)
- “La ilusión también.” (P1-A)
- “Por ejemplo, yo estoy hoy en el Ramadán y yo fumo, ¿sabes? Yo durante el día cuando, por ejemplo, si yo ahora estaba ahí en Barcelona me ves la cara de enfadado, que ganas de mono, ¿sabes? De tabaco. Pero ves ahora que estoy, ¿sabes? No tengo ni mono de tabaco, ni me preocupa, ni nada, ¿sabes?” (P1-A)
- L'objectiu del programa és que els joves aprenguin a tenir un oci més normalitzat. Que no sigui amb cercles antisocials. (anotacions de P31-A i P31-B)
- "Durant tota la conversa ha mostrat penediment pel seu passat, i ens ha dit fa 4 anys que està a la presó. També tenia una actitud positiva pel seu futur." (Observació núm. 1)

CODI: imp.cond.

- “Tot i que tenia mòbil, no el va utilitzar en cap moment, excepte en el moment de fer el qüestionari del QR.” (Observació núm. 1)
- “No sabia com s'acomiadaria al final, si amb la mà (com a l'inici) o voldria intentar fer una abraçada, però va ser amb la mà. Tot molt respectuós, i complint amb el decàleg de conducta del voluntariat.” (Observació núm. 1)

CODI: imp.soc.

- “Que son gente, ¿sabes? De dentro buena gente, ¿sabes? No son gente de donde yo juntaba con ellos, ¿sabes? Gente mala persona, gente que no tiene corazones ni nada, ¿sabes?” (P1-A)
- “De buena clase, me encanta, la verdad. No estar con gente drogadicta, gente que vende droga, gente que se roba” (P1-A)
- “Les parece increíble que haya gente que se preocupe por ellos, siendo estos ingresados en centros penitenciarios. El simple hecho de estar ahí como voluntariós lo agradecen.” (P5-C)
- Molts dels joves han comès delictes lleus. Per això, si la xarxa funciona fora, és una bona oportunitat de tallar la carrera delictiva. (anotacions de P31-A i P31-B)

CATEGORIA: COOR-SUP

CODI: coord.

- “La comunicació entre presó i FAS és una merda.” (P2-B)
- “La presó això ho sap i ens ho ha de comunicar en suficient temps. I la presó sap quan se li dona el permís al jove. No li pot venir de nou això” (P2-B)
- “La comunicación con funcionarios es complicada. Entonces el mayor reto es hablar con ellos. Voluntarios, los recursos residenciales, todo muy fácil siempre.” (P32-A)
- “Hablar con el centro, porque en el mundo penitenciario hay que tener mucha paciencia.” (P32-A)
- “Todo va muy lento, muy despacio, también es muy impredecible, porque por ejemplo un acompañamiento que está programado para la semana que viene, el día de antes se puede decir no se hace, porque igual le quitan el permiso al interno.” (P32-A)
- “Amb joves treallem molt bé, anem molt amb la mateixa línia.” (P33-A)
- “Llavors els ajudem a buscar com anar al lloc o que estiguin puntuals aquí. I si hi ha una incidència, també comunicar-la. Perquè a vegades algú no vindrà i no hi serà per poder avisar les voluntàries.”, en relació als joves (P33-B)
- “Nosaltres ens coordinem més amb la treballadora social, que és, o sigui, la treballadora social avisa la FAS [...]. Llavors, la FAS busca persones voluntàries i l'activitat i quan ja la tenen acordada ens informen a nosaltres.” (P33-B)
- “Desde la FAS sí que se... Yo, por lo que veo y por lo que he hablado con el [P32-A], sí que se hace todo lo que se puede.” (P5-A)
- Coordinació amb altres parts: totes les parts (FAS, recursos i CP) estan coordinades. (anotacions de P31-A i P31-B)

CODI: sup.inst.

- “La mayoría de cosas lo suelo hablar con el coordinador, con el [P32-A], que es la persona de contacto siempre que nos pasa algo.” (P2-A)
- “Se nos da la opción, siempre podemos hacer proposiciones de: 'mira, he pensado esto', 'he pensado lo otro', pero de normal cuando nos dicen: 'pues hay este chico que sale de acompañamiento...' el [P32-A] siempre nos envía pues ya lo que tenemos que hacer.” (P2-A)
- “El [P32-A] es el primero a quien yo le escribo, le llamo, o lo que sea.” (P2-A)
- “La comunicació entre jove i voluntària.”, en resposta a “E: Què creus que funciona millor del programa?” (P2-B)
- “Les explicacions venen d'aquí, de la FAS.” (P2-B)
- “Sí que és cert que quan fem el voluntariat ens donen com un paper d'informació amb els contactes [...] telèfons o imatges o alguna cosa per contactar amb més persones a part del [P32-A]. Però generlment crec que el cotnacte s'estableix només amb la FAS. Com a voluntària.” (P2-B)
- “Las de la FAS, perfecto. Me gustaron todas.”, en resposta a “E: ¿Cómo valoráis esas formaciones?” (P5-A)
- “En cuanto a comunicación sí que falta ese puntilló de... ‘Hostia, si el [P32-A] no està, ¿qué hacemos?’. Porque a mí también me ha pasado de que no estaba

trabajando y tal. Y era como: '¿a quién se lo pregunto?'. En ese momento no tenía otro contacto." (P5-A)

- "La comunicación con la FAS es perfecta. Te responden lo más rápido que pueden." (P5-B)
- "Muy buena *review* a la formación de la Generalitat. Pues por eso, porque te enseñan cosas que al fin y al cabo necesitas saber para estos acompañamientos." (P5-C)
- "Yo bajo mi experiencia, a mí me ha gustado mucho. O sea, todas las formaciones yo las he disfrutado muchísimo." (P5-D)

CODI: cont.pen.

- "Es muy obligatorio." (P1-A)
- "Tú entras ahí, ves a unos chavales, claro, el efecto grupo, pues, hacen lo que hacen y te empiezan a gritar. Y también, a mí no me gritaron como tal, pero me acuerdo que entramos en el módulo, donde hay el espacio compartido donde pasan el rato libre. Y no me voy a mentir, yo me sentía un poco como en la jaula de los leones. Quiero decir, unas miraditas y unas tal, y los veías de reojo que te miraban, luego que hablaban entre ellos. Y es como, pues, a saber lo que estarán diciendo. Nada bueno supongo, no sé." (P5-A)
- "Yo lo siento un poco en los voluntariados que al final ellos sí que lo están haciendo porque quieren, però también lo están haciendo de alguna forma obligados, porque al final eso les ayuda a salir antes, a tenir más permisos." (P5-B)
- Des de que se proposa el permís, fins que l'intern surt, passa temps. En aquest temps poden passar moltes coses. (anotacions de P31-A i P31-B)
- Els joves són molt influenciabls per part dels iguals i al centre són tots iguals. "*El que más puede, más influencia.*", en referència a una mena de jerarquia dins del centre. Tenen actituds molt volàtils.
- "Son molt influenciabls, especialment per part dels iguals. I aquí tots son iguals. El que más puede, más influencia." (anotacions de P31-A i P31-B)
- "Sobre els permisos, diu que aquests es retiren amb 'tonteries'." (Observació núm. 1)

CATEGORIA: ADAP-NEC

CODI: person.

- "Me lo dijo la trabajadora social, me dijo que a ellos les das propuestas que te gusta hacer, no como otras fundaciones, ¿sabes?" (P1-A)
- "Yo pedí dar un paseo y me habéis dado un paseo, eso es lo bueno." (P1-A)
- "Hacemos jueguitos, un poco conocer a los chicos para luego saber cómo orientar las actividades" (P2-A)
- "Fem com una mena d'activitat per presentar-nos nosaltres i que es presentin ells, però també saber [...] quines són les activitats que voldríem fer quan tinguin permís, el temps del que disposen, què els agradaria...", en resposta a "E: I què feu a la presó?" (P2-B)

- “Fem com una mena d'intent de pla personificat per cadascú, per tal que les activitats les puguin gaudir.” (P2-B)
- “Sobre todo, de los intereses del joven, de los temas de conversación que se han tenido, a nivel, no sé, si han tenido un tema de conversación de que les gustaría tener un futuro una vez que saquen de la condena. Tenemos registros a nivel de si tienen familia o no [...], siempre se mencionan amistades, familia, lo que sea, todo queda registrado.”, en resposta a “E: En estos informes de seguimiento, ¿qué cosas, qué elementos valoráis?” (P32-A)
- “Del joven, miramos si le ha gustado el acompañamiento, qué actividad le gustaría hacer en la siguiente, si se ha sentido cómodo, qué es lo que más le ha costado. Normalmente la comunicación les cuesta, o el hecho de estar con gente. Y si cree que le ha servido para algo, si le van a servir los próximos acompañamientos.” (P32-A)
- “Posem en contacte els nois i ens preocupem de que els nois realment a l'hora de la trobada amb els voluntaris de la FAS estiguin aquí i que els nois sàpiguen una mica el que faran.” (P33-A)
- “Yo creo que valoran también que nos adaptemos un poco a lo que ellos les gusta.” (P5-A)
- “Amb relació als seus interessos, diu que les activitats s'adapten al que li agrada” (Observació núm. 1)

CODI: neces.

- “Un jove de 20 anys, que sortirà potser en poc temps, es troba que potser no té els papers, documentació, que no té diners per sobreviure ell sol aquí a fora, perquè no té la seva família aquí, o perquè no té diners, o perquè no té recursos de cap tipus.” (P2-B)
- “Tot el tema de la documentació, perquè la majoria són de fora i no tenen la documentació. Això dificulta en tot, els que estan en tercer grau també i si no tenen documentació és que és superdifícil l'accés a cursos, a la feina ja és impossible, a relacionar-se a vegades amb gent que no és del seu país.” (P33-A)
- “No han après o no han tingut incorporat els hàbits educatius que normalment aquí la gent té des de petit, perquè han marxat de cas superavitar i per cultura, pel que sigui no...” (P33-A)
- “La puntualitat i la responsabilitat i el compromís, crec que els costa molt comprometre's.” (P33-A)
- “Els que participen són els que tenen menys xarxa i que tenen més temps lliure.” (P33-B)
- “Oci saludable [...] i de tenir el temps ocupat també és una necessitat. [...] I les amistats i referents que siguin positius perquè hi ha molts nois que venen que són molt vulnerables i que s'enganxen al primer que troben i molts cops no els porta pel bon camí i ells en són conscients i t'ho expliquen: 'Jo estic aquí al centre penitenciari perquè em vaig sentir molt sol i aquest grup em va acollit i aquest grup es dedicava a robar, drogar-se el que sigui i jo al final vaig encaixar.' Llavors, jo crec que una de les necessitats principals és aquesta, tenir

alternatives a oci saludable i amb referents adequats i tenir temps ocupat.” (P33-B)

- “Són moltes decisions i els hi costa, sobretot anar als primers permisos per això tenir activitats si hi ha algú que es vegi una estona, algú que ja els ha conegut abans i tot els hi va bé també una mica per estar un mica més tranquils jo crec que és més aquesta la necessitat.”
- “Tenim una licitació amb justícia, que tenim quatre places conveniades. Bé, licitades, i llavors tots els joves que estan en centres penitenciaris que són menors de 30 anys, la idea és que vinguin aquí.” (P33-B)
- “Entre setmana venen els de permisos de segon grau i el cap de setmana tercer grau. Llavors a vegades buscar activitats entre setmana que és quan hi ha els de segon grau és una mica complicat.” (P33-B)
- “Els consums. Hi ha molts consums actius sobretot que venen de hachís, ara cada vegada més pastilles i, llavors, també això dificulta a vegades el compliment d’una norma d’aquí a la Caseta, per exemple, no poden consumir aquí dins i algun cop els hem enganxat consumint al patí.” (P33-B)
- El perfil que deriven és de joves sense arrelament i que han de passar la nit als recursos residencials. En general, joves sense cap mena de suport. (anotacions de P31-A i P31-B)
- Salut mental al carrer: sigui durant els permisos o després de presó. Aquí hi ha una mancança important. (anotacions de P31-A i P31-B)
- Mencionen que un altre problema molt greu és la manca de legalització al país. Això els impedeix treballar, llogar un pis, fer qualsevol gestió. Si a això se suma els antecedents penals, l’esperança que mai ho aconseguen és molt baixa. (anotacions de P31-A i P31-B)
- “Amb els permisos no es poden quedar sempre on vulguin. Si tenen família, es poden quedar amb ells. Però és possible que se’ls prohibeixi això” (Observació núm. 1)

CATEGORIA: VAL-MILL

CODI: val.fort.

- “Todo en su puesto, todo está bien.” (P1-A)
- “Yo le explicaría, ¿sabes? Si no me dan la oportunidad, igualmente le voy a explicar a mis colegas, ¿sabes? [...] Le consejo, ¿sabes? Le doy consejos para que vengan y ya está. Sí. Y que alejan de lo malo y persiguen lo bueno un poco. Porque... ¿sabes? Si persigues, lo consigues, ¿entiendes?” (P1-A)
- “Yo creo que todo, tal como está montado, el ir al centro, hacer unas actividades, conocer a los jóvenes, coger datos, tal, luego planificar esas actividades en base a sus intereses.”, en resposta a “E: ¿Tú qué crees que funciona major del programa?” (P2-A)
- “La comunicació entre jove i voluntària.”, en resposta a “E: Què creus que funciona millor del programa?” (P2-B)
- “Crec que la nostra funció és recordar-lis això, que no tothom té prejudicis, no tothom es farà fora de qualsevol lloc perquè hagin estat a presó, que no tothom jutjarà la seva situació” (P2-B)

- “La veritat és que molts de joves sí que estan vinculats al projecte de la FAS. Els altres centres penitenciaris no, que això també és una de la diferència. Però t'està bé que tu per més de tres dies o una tarda facis una activitat acompanyant. És positiu. Aquestes joves ho intenten. L'equip de tractament ho intenta bastant. Hi ha vegades que no quadra perquè no hi ha comunicació però per si intenta” (P33-B)
- “Al final que també l'objectiu és que algún dia siguin autònoms i tinguin el seu pis, i tot això els serveix com aprenentatge i anar treallant la seva autonomia.” (P33-B)
- “Jo crec que sí que pot ser un reforç positiu, però com a persona voluntària has de tenir molt clar el teu paper i ficar-lo molt clar perquè tampoco hi hagi confusions.”, en resposta a “E: Els voluntaris són persones de la mateixa edat. Creieu que això pot implicar un reforç positiu per a ells d'alguna manera? (P33-B)
- “Sí que es un programa muy bien pensado, por el tema de que son jóvenes, las edades son muy cercanas... Entonces, ellos lo reciben como mejor.” (P5-A)
- “En general también diría que tiene muchas cosas positivas. Yo creo que sobre todo a nivel de voluntaria, a mí me ha servido mucho, me ha hecho abrir mucho la mente sobre muchos temas y también todos los cursos que *envuelten* el programa también sirven bastante.” (P5-D)
- Consideren que és un molt bon projecte. L'acompanyament pels interns és positiu, i els joves ho valoren molt. Ells ho demanen. Els agrada, perquè així també tenen coses a fer. (anotacions de P31-A i P31-B)
- “Ha estat molt bé.” (Observació núm. 1)

CODI: debil.

- “No, te vienen, te dan el día, te dan la hora y hay que ir.” (P1-A)
- “No, no, es muy obligatorio.” (P1-A)
- “El tema de organizar las actividades yo creo que estaría mejor. Bueno, sí, no sé. Intentar implicar más a los voluntarios. Es decir, que no todas las actividades vengan ya dadas desde el [P32-A].” (P2-A)
- “Bueno, es que desde el centro nos dicen que son chicos que tienen buena conducta, que no sé qué, que no sé cuántos, pero hay situaciones en las que resulta que esa buena conducta pues es solo dentro del centro y fuera no es tan buena.” (P2-A)
- “Falta finançament, perquè hi ha moltes activitats que es podrien fer i no es poden fer per falta de diners.” (P2-B)
- “El proceso de acompañamiento, quién se apunta, quién puede ir, quién no, qué hacemos, sí que suele ser bastante lento.” (P5-A)
- “Luego sí que es verdad el tema este de intentar quedar con el mismo chico. [...] Lo que pasa es que nunca pasa.” (P5-A)
- “Se tardó mucho tiempo en como dar los permisos para poder entrar en el Centro de Jóvenes.” (P5-B)
- “Aunque estemos apuntadas en el programa desde hace tanto tiempo, sí que es bonito el programa y tiene una buena intención, pero no suele ser tan

eficiente en cuanto a que hemos hecho en el rango de un año un acompañamiento.” (P5-C)

- “El programa, vale, está pensado para que los diversos acompañamientos, pues los hagas con el mismo chaval, ¿no? Pero esto luego no la práctica no pasa. Y claro, no llegas a crear un vínculo. [...] Si no son sesiones de presentación todos los acompañamientos.” (P5-C)
- “Va muy lento sobre todo como la comunicación del centro con el programa.” (P5-D)
- Posen un exemple concret d’un intern, el qual diuen que no té la suficiente autonomia; en aquest cas concret, potser seria ideal que un educador o professional del CP l’acompanyés durant l’acompanyament. (anotacions de P31-A i P31-B)

CODI: prop.mill.

- “Intentar implicar más a los voluntarios. Es decir, que no todas las actividades vengan ya dadas desde el [P32-A].” (P2-A)
- “Lo que pasa es que a veces el centro no coopera. Quiero decir, el CP Joves. Entonces, por mucho que nosotros intentemos hacer una actividad y pensamos una cosa y tal, muchas veces el centro le cuesta comunicarse. Y tarda mucho todo lo que es tema papeleo.” (P2-A)
- “Crec que s'hauria d'intentar millorar no sé com, això no sé fer, però les comunicacions entre FAS i presó, per això que et dic, especialment per la part de la presó, perquè em consta que aquí sí que aquí sí que es treballa bé.” (P5-B)
- “Dedicar també més recursos materials al programa de Justícia-Joves, perquè hi ha moltes activitats que no es poden arribar a fer i que estarien bé pel tema de diners.” (P2-B)
- “Mejorar como tal, el volumen de acompañamientos es muy escaso.” (P32-A)
- “Hacer más actividades, otro tipo de actividades.” (P32-A)
- “Que dos o tres voluntarios más pudieran ir un martes o un jueves semanalmente a hacer actividades dentro. Esto se hace en adultos pero en jóvenes.” (P32-A)
- “Este año tenemos a una chica que hace *Justícia-Adults*, però està haciendo actividad en CP Joves cada semana y cada lunes. Entonces incrementar esto también estaría bien para poder tener más volumen de actividad. Que dos o tres voluntarios más pudieran ir un martes o un jueves semanalmente a hacer actividades dentro. Esto se hace en adultos pero en jóvenes.” (P32-A)
- “Potser estari bé que fossin un o dos nois o que no fossin tants voluntaris i que hi hagi una miqueta més d’equilibri.” (P33-B)
- “Más comunicación, por favor. Más comunicación, pero por parte de lo que es el centro, la Caseta, Generalitat, Departament.” (P5-A)
- “Hacer un esfuerzo para que se sigan, pues, esos voluntarios con el mismo chico.” (P5-A)
- “Se puede mirar el tema de hacer actividades con estos chicos que aspiran a tener un permiso antes. Actividades dentro del centro, no necesariamente que

sean fura. Las mismas actividades que hacemos para conocer a los chicos que van a salir de permisos, pues hacerlas con los que en un futuro puede ser.” (P5-A)

- “Que se plantease que el programa no fuese solo en permisos, sino para gente que aún no está en el proceso de tener permisos. Para dar como un incentivo a la gente que está dentro de portarse bien.” (P5-B)
- “Sería interesante hacer alguna actividad más dentro. Por ejemplo, un chico que ya va a salir, que el primer acompañamiento de conocerse más con los voluntarios se haga dentro. Y así fuera ya puedes disfrutar más de la actividad que vais a hacer en vez de ir a un café a conocerse. Que al igual es pesado para ellos, es aburrido para ellos. Y para nosotros pues tenemos que sacar el tema de conversación que podríamos haber sacado antes.” (P5-D)

Anàlisi temàtica

A partir de les unitats d'anàlisi significativa de l'apartat anterior, s'ha fet l'anàlisi temàtica, el qual s'ha dividit en matrius que analitzen diferents aspectes. Les dues primeres matrius són descriptives, i les tres següents són més analítiques.

MATRIU 1: DISTRIBUCIÓ PER CATEGORIA I CODI		
EXP-MOT: Experiència-motivació		24 UAS
mot.inc.	Motivació inicial	7 UAS
expect.	Expectatives	7 UAS
exper.	Experiència percebuda	10 UAS
RELAC: Relacions entre joves i persones voluntàries		42 UAS
vinc.	Vinculació i creació de la confiança	11 UAS
inter.	Interaccions i relació	12 UAS
barr.dif.	Barreres, dificultats i diferències	13 UAS
cont.	Continuïtat de la relació	6 UAS
IMPAC: Impacte		12 UAS
imp.psi.	Impacte psicològic i emocional	6 UAS
imp.cond.	Impacte conductual	2 UAS
imp.soc.	Impacte social	4 UAS
COOR-SUP: Coordinació i suport		27 UAS
coord.	Coordinació entre les parts tècniques	10 UAS
sup.inst.	Suport institucional als voluntaris	11 UAS
cont.pen.	Context penitenciari (permisos, coordinació, etc.)	6 UAS
ADAP-NEC: Adaptació i necessitats		24 UAS
person.	Personalització i adaptació	10 UAS
neces.	Necessitats i problemes	14 UAS
VAL-MILL: Valoració i millores		38 UAS
val.fort.	Valoració i fortaleces	12 UAS
debil.	Debilitats	12 UAS
prop.mill.	Propostes de millora	14 UAS

MATRIU 2: DISTRIBUCIÓ PER PARTICIPANT					
JOVE P1-A			19 UAS		
EXP-MOT: 2	RELAC: 4	IMPAC: 6	COOR-SUP: 1	ADAP-NEC: 2	VAL-MILL: 4
VOLUNTÀRIA P2-A			20 UAS		
EXP-MOT: 5	RELAC: 6	IMPAC: 0	COOR-SUP: 3	ADAP-NEC: 1	VAL-MILL: 5
VOLUNTÀRIA P2-B			26 UAS		
EXP-MOT: 6	RELAC: 8	IMPAC: 0	COOR-SUP: 5	ADAP-NEC: 3	VAL-MILL: 4
TÈCNIC FAS 32-A			10 UAS		
EXP-MOT: 0	RELAC: 1	IMPAC: 0	COOR-SUP: 3	ADAP-NEC: 2	VAL-MILL: 4
TÈCNIQUES RECURSOS P33-A I P-33-B			16 UAS		
EXP-MOT: 0	RELAC: 0	IMPAC: 0	COOR-SUP: 3	ADAP-NEC: 10	VAL-MILL: 4
VOLUNTARIS P5-A P5-D			46 UAS		
EXP-MOT: 8	RELAC: 15	IMPAC: 1	COOR-SUP: 8	ADAP-NEC: 1	VAL-MILL: 14
TÈCNIQUES CP P31-A I P31-B			14 UAS		
EXP-MOT: 1	RELAC: 3	IMPAC: 2	COOR-SUP: 3	ADAP-NEC: 3	VAL-MILL: 2
OBSERVACIÓ NÚM. 1			14 UAS		
EXP-MOT: 2	RELAC: 5	IMPAC: 3	COOR-SUP: 1	ADAP-NEC: 2	VAL-MILL: 1

MATRIU 3: TROBALLES PER CATEGORIA	
CATEGORIA: EXP-MOT	
Troballes: motivacions variades, però en general bona experiència. Base: 24 UAS. Patró: expectatives baixes o cap → realitat positiva → recomanació. Evidència: P1-A ho recomana, en el grup de discussió els participants parlen de l'experiència com a professional. Implicacions: el programa funciona bé perquè la experiència supera les expectatives	
CATEGORIA: RELAC	
Troballes: Vincles Sí que es creen, però NO es consoliden per la manca de continuïtat. Base: 42 UAS. Patró: Continuïtat = profunditat → la no continuïtat = "sesiones de presentación todos los acompañamientos" (P5-C). Tendència dels joves a ser reservats inicialment, i després a obrir-se. Variable rellevant: dinàmica de gènere com a factor en la relació Implicacions: FOCUS en la continuïtat, però també creen vincles amb facilitat.	
CATEGORIA: IMPAC	
Troballes: Impacte real en múltiples dimensions observables. Base: 12 UAS. Patró: impacte psicològic dominant, després social, i, per últim, conductual. Evidència: P1-A sobre el "mono" de tabac. Implicacions: justificació del programa	
CATEGORIA: COOR-SUP	
Troballes: bon suport de la FAS als voluntaris, bona comunicació entre institucions, però coordinació i operativitat deficient-qüestionable. Base: 27 UAS. Evidència: CP i recurs diuen bona coordinació, FAS i voluntaris no. Implicacions: problema del sistema, manca de comunicació del centre a FAS, problemes de temps en comunicació després amb voluntaris.	
CATEGORIA: ADAP-NEC	
Troballes: personalització efectiva, limitacions i necessitats insuperables. Base: 24 UAS. Evidència: problemes legal MAJORS al programa, acceptació per diferents parts Implicacions: els problemes estructurals superen al programa, seria necessària una nova política pública.	
CATEGORIA: VAL-MILL	
Troballes: reflexió balancejada, amb propostes específiques i informades. Base: 38 UAS. Patró: dos problemes dominants, que són la continuïtat i la comunicació. Implicacions: múltiples propostes a valorar (a la matriu 5).	

MATRIU 4: TEMES EMERGENTS TRANSVERSALS
TEMA 1: Discontinuitat de les parelles
Mencions en codis: cont., debil. i prop.mill. Consens: universal (tots els grups). Evidència i inferència: sistema penitenciari causant de la discontinuitat (al·legat) → retirada permisos → replanificació d'activitat. També suposa un problema la disponibilitat horària de les persones voluntàries. Implicacions: impacte potencial de millora és MOLT ALT → si es resol, els vincles es consolidarien i l'impacte seria major.
TEMA 2: Comunicació deficient
Mencions en codis: coord., sup.inst. i prop.mill. Consens: alt (voluntaris i tècnics). Evidència i inferència: problema molt reiterat → comunicació i coordinació entre FAS i CP és deficient (lentitud, manca de temps suficient...), comunicació entre FAS i voluntaris bona, però hi ha moments on hi ha manca de resposta (per la tarda). El CP considera que hi ha bona coordinació → DIVERGÈNCIA notable. Implicacions: impacte potencial de millora és ALT, perquè resoldria problemes operatius. Podria donar pas a possible continuïtat des del centre.
TEMA 3: Impacte i experiència positiva
Mencions en codis: exper., imp.psi., imp.cond., imp.soc. i val.fort. Consens: universal (tots els grups). Evidència i inferència: benestar psicològic, autoregulació, canvis cercles i influència prosocial. Implicacions: el programa funciona, tot i els problemes presents → més raó per invertir en les millores de continuïtat i comunicació.
TEMA 4: Personalització com a fortalesa
Mencions en codis: person. Consens: universal (tots els grups) Evidència: el jove ho ha comentat i a l'observació-participant també es va parlar. Els voluntaris i tècnics ho van mencionar. Implicacions: És un punt consistent de qualitat del programa, validat per tothom → Ha de mantenir-se i potenciar-se.
TEMA 5: Dinàmica de gènere
Mencions en codis: vinc., inter., barr.dif. i cont.pen. Consens: mitjà (directe en tècniques CP, indirecte en grup de discussió). Evidència: dues voluntàries fet a consciència, comportament de noies. → reflectit al decàleg. Implicacions: acompanyament amb dues persones és efectiu, només una noia pot implicar dinàmiques de gènere estranyes. Dos joves i dues voluntàries suggerit, però pot implicar problemes també.
TEMA 6: Limitacions insuperables
Mencions en codis: neces. Consens: mitjà (principalment en tècnics). Evidència: limitacions sobre legalització i documentació, salut mental i trastorns per consum de substàncies. Implicacions: limitacions que afecten fora del programa → no millorables a través del problema, requereixen política pública → El programa ha d'acceptar aquestes limitacions.

MATRIU 5: PROPOSTES DE MILLORA SEGONS PRIORITAT	
PROPOSTES URGENTS (impacte alt)	
1) Garantir la continuïtat de les parelles.	- Millora més referenciada. - Causa: volatilitat dels permisos, disponibilitat horària dels voluntaris. - Proposta: prioritzar els mateixos voluntaris amb el mateix jove. - Impacte: ajudaria en la consolidació de vincles. - Implementació: sí, dins del control de la FAS.
2) Millora la comunicació (especialment entre FAS i CP).	- Segona millora més referenciada. - Causa: lentitud administrativa, canvis d'últim moment (generen frustració). - Proposta: protocol de comunicació i amb dates màximes clares. - Impacte: ajudaria en problemes de gestió i coordinació. - Implementació: parcial, requereix del CP.
PROPOSTES IMPORTANTS (impacte moderat)	
3) Expansió a joves sense permís (dins del CP).	- Mencionat per voluntaris i tècnic FAS. - Causa: baixa continuïtat jove-voluntari, limitació i volatilitat dels permisos. - Proposta: activitats al CP. - Impacte: vinculació efectiva prèvia. - Implementació: parcial, requereix del CP.
4) Creació de protocols	- Mencions a diferents aspectes de comunicació, factor gènere, comoditat inicial. - Causa: ambigüitat en alguns casos, dinàmiques de gènere. - Proposta: creació de protocols en cas de que no hi hagi resposta per la FAS, possible acompanyament amb més voluntaris i/o joves. - Impacte: ajudaria en els procediments interns de la FAS. - Implementació: sí, dins del control de la FAS.
5) Augmentar el volum d'activitats.	- Mencionat per voluntaris i tècnic FAS. - Causa: acompanyament molt puntuals. - Proposta: activitats setmanals al CP. - Impacte: major exposició al programa. - Implementació: parcial, requereix del CP.
PROPOSTES SISTÈMIQUES (fora del programa)	
6) Suport de salut mental post-acompanyament.	- Problema important, requereix de col·laboració externa (potser un altres programa). - Impacte: alt. - Implementació: no depèn de la FAS, però no impossible.
7) Legalització i documentació	- Problema generalitzat, molts dels joves són immigrants i, la manca de legalització al país genera l'impossibilitat d'accés a recursos i drets (feina, casa...). - Impacte: Essencial per a la rehabilitació. - Implementació: impossible.

Annex J: Indicadors quantitatius de la FAS

En aquest annex es presenten els indicadors quantitatius inicialment plantejats pel programa, amb el seu número esperable (identificable amb RES. ESP.), i amb el resultat real (identificable amb RES. REAL), que ha estat proporcionat per la FAS.

És important dir que els resultat esperables feien referència fins a juny de 2025, i els resultats reals són de març de 2026.

INDICADOR	RES. ESP.	RES. REAL
Número de joves del CP beneficiaris i/o participants	6	38
Número de persones voluntàries implicades	15	38
Número d'activitats grupals dins del CP	3	25
Número d'activitats grupals en sortides programes fora del CP (al campus de la UAB)	2	0*
Número d'acompanyaments realitzats durant els permisos de sortida dels joves del CP	40	39
Número d'hores d'activitat voluntària	200	144
Número de sessions informatives sobre el programa	10	39
Número de persones de la comunitat universitària de la UAB que s'han interessat pel programa i han assistit a les sessions informatives	20	53
Percentatge de persones voluntàries que han fer les formacions bàsiques inicials	100%	100%
Percentatge de persones voluntàries que mantenen la seva participació durant tot un any	80%	100%
Percentatge de persones voluntàries que fan acompanyament durant el seu temps com a voluntàries	100%	100%
Número de formacions complementàries específiques organitzades al campus de la UAB	3	5 (2 a l'any)
Número de participants a les activitat formatives específiques (mitjana)	8 per sessió	1 per sessió
Número de reunions de seguiment realitzades amb els agents implicats (CP Joves i Departament de Justícia)	3 a l'any	Depèn**

* No s'ha fet, perquè el CP no ho ha permès.

** Amb el CP es fan 2 o 3 a l'any, amb Justícia es fa 1 comunicació mensual.